

Wyznaczenie obszaru
zdegradowanego
oraz obszaru rewitalizacji
w Mieście Kraśnik

DIAGNOZA

Wyznaczenie obszaru
zdegradowanego
oraz obszaru rewitalizacji
w Mieście Kraśnik

DIAGNOZA

Kraśnik, czerwiec 2023 r.

Spis treści

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. Wstęp	4
2. Zarys metodyczny	8
3. Najważniejsze regulacje prawne	13
3.1. Ustawa o rewitalizacji	13
3.2. Definicja rewitalizacji i jej interesariuszy	14
3.3. Rewitalizacja jako zadanie własne gminy	15
3.4. Zasady prowadzenia rewitalizacji	16
3.5. Zasady sporządzania diagnozy	16
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	19
1. Ogólna charakterystyka Miasta Kraśnik	19
1.1. Położenie administracyjne	19
1.2. Położenie geograficzne i rzeźba terenu	21
1.3. Położenie komunikacyjne	23
1.4. Miejski Obszar Funkcjonalny Kraśnika	23
1.5. Zagospodarowanie przestrzenne	27
1.5.1. Studium uwarunkowań	27
1.5.2. Plany miejscowe	27
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	29
2.1. Diagnoza sfery społecznej	30
2.1.1. Liczba ludności	30
2.1.2. Gęstość zaludnienia	30
2.1.3. Przyrost naturalny i saldo migracji	30
2.1.4. Infrastruktura pomocy społecznej i wykluczenie społeczne	31
2.1.5. Infrastruktura szkół i edukacja	46
2.1.6. Poziom zatrudnienia i rynek pracy	46
2.1.7. Rynek pracy i bezrobocie	47
2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne	48
2.1.9. Jakość i poziom kapitału społecznego	48
2.2. Diagnoza sfery gospodarczej	54
2.3. Diagnoza sfery środowiskowej	60
2.3.1. Rzeźba terenu	60
2.3.2. Budowa geologiczna	61
2.3.3. Gleby	62
2.3.4. Zasoby wodne	63
2.3.5. Klimat	64
2.3.6. Flora i fauna	65
2.3.7. Obszary chronione	66
2.3.8. Przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	69
2.4. Diagnoza sfery przestrzenno-funkcjonalnej	76
2.4.1. Dziedzictwo kulturowe	76
2.4.2. Drogi i komunikacja	80
2.4.3. Zieleń miejska	82
2.5. Diagnoza sfery technicznej	87
2.5.1. Gospodarka mieszkaniowa	87
3. Wyznaczenie i charakterystyka obszarów zdegradowanych i rewitalizacji	94
3.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	94
3.1.1. Delimitacja obszarów zdegradowanych	94
3.1.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	99
3.1.3. Obszar zdegradowany	100
3.1.4. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	103
3.1.5. Obszar rewitalizacji	105
4. Potencjały i problemy obszaru rewitalizacji – podsumowanie szczegółowej diagnozy	126
Spis map, tabel, zdjęć i schematów	131

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. Wstęp

W efekcie przemian społeczno-gospodarczych na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołanych transformacją ustrojową, globalizacją i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej ujawniło się szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

W wielu miastach i gminach doszło do degradacji tkanki infrastrukturalnej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury, jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej), erozji stosunków społecznych, niekorzystnych procesów demograficznych (migracje, depopulacja), przestrzennych (suburbanizacja), infrastrukturalnych (niesprawny transport, niska efektywność energetyczna), kulturowych (degradacja materialna obiektów dziedzictwa kulturowego, spadek uczestnictwa w kulturze) oraz środowiskowych (zanieczyszczenie środowiska). Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom. Odpowiedzią na te aktualne wyzwania jest rewitalizacja rozumiana – nie jedynie jako modernizacja w wymiarze infrastrukturalnym (i to dotychczas często punktowa i nieco przypadkowa), ale jako zespół działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych.

Przedmiotowy dokument stanowi podstawę do wyznaczenia na terenie Miasta Kraśnik obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie **społeczne** oraz **gospodarcze** lub **przestrzenno-funkcjonalne** lub **techniczne** lub **środowiskowe**), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Pojęcie „rewitalizacja” jest w ostatnich latach często stosowane, niekiedy nawet nadużywane. Wbrew powszechnemu rozumieniu, nie oznacza jedynie remontu. Jest to **ożywienie**, czyli **przywrócenie do życia** zdegradowanych części gminy i uzupełnienie o nowe funkcje. Istotnym elementem tego procesu jest **współpraca z lokalną społecznością** i dążenie do **poprawy jakości życia** mieszkańców. Rewitalizacja to **długotrwały proces**, którego powodzenie zależy od zaangażowania wszystkich interesariuszy – **mieszkańców, przedsiębiorców, instytucji, organizacji pozarządowych, samorządu i innych zainteresowanych**. Współpraca interesariuszy stwarza realną szansę na odwrócenie niekorzystnych tendencji i ożywienie zdegradowanych obszarów.

Od 2015 roku problematykę przygotowania i prowadzenia rewitalizacji przez gminę regulują szczegółowo przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹. Gmina, chcąc kontynuować działania rewitalizacyjne po 31 grudnia 2023 roku, musi przyjąć gminny program rewitalizacji, o którym mowa w ustawie.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.)
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001777/U/D20151777Lj.pdf>

W Mieście Kraśnik obowiązuje obecnie Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023², który jest programem rewitalizacji sporządzonym na gruncie innych regulacji niż ustawa o rewitalizacji, stąd podjęta została decyzja o rozpoczęciu procesu opracowywania gminnego programu rewitalizacji (GPR'u).

Według ustawy o rewitalizacji pierwszym krokiem jest **opracowanie diagnozy** w skali całego miasta, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. **Obszar zdegradowany** obejmuje tereny znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk **społecznych**, m.in. **bezrobocia, ubóstwa, przestępczości oraz niskiego poziomu edukacji** i towarzyszących im negatywnych zjawisk w co najmniej w jednej ze sfer: **gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej**. Z kolei **obszar rewitalizacji** obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Granice tych obszarów ustala Rada Miasta Kraśnik w drodze uchwały, która stanie się prawem miejscowym.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji wyznaczenie obszaru zdegradowanego musi być poprzedzone analizą sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej na terenie gminy (art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji). W odróżnieniu od większości diagnoz sporządzanych na potrzeby innych dokumentów o charakterze strategicznym, które odnoszą się do sytuacji w gminie jako całości, diagnozy na potrzeby delimitacji³ obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji mają pokazywać zróżnicowanie badanych zjawisk na poziomie wewnątrzgminnym. Zjawiska te powinny być przeanalizowane z użyciem obiektywnych i weryfikowalnych mierników i metod badawczych, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań (art. 4 ust. 1 ustawy o rewitalizacji).

Przeprowadzenie ww. analiz odbywa się poprzez podzielenie obszaru gminy na mniejsze jednostki referencyjne, do których można przypisać (geokodować) informacje charakteryzujące poszczególne zjawiska, a następnie porównać poszczególne jednostki/części i zidentyfikować obszary miasta o największym nasileniu niekorzystnych zjawisk.

Realizując te założenia, obszar Kraśnika analizowany był na poziomie poszczególnych 202 ulic miasta. Metodę przeprowadzonego procesu oraz sposobu wyznaczenia obszarów zaprezentowano w rozdziale 2 i 10.

Diagnoza została przygotowana w oparciu o analizę dostępnych danych, dostarczonych przez wydziały i biura Urzędu Miasta Kraśnik, miejskie jednostki organizacyjne, spółki miejskie oraz instytucje i podmioty zewnętrzne. Dane na poziomie wewnątrzgminnym dotyczyły lat 2019-2022. Kontekstowo podano informacje dla całego miasta za lata 2017-2021. Pozwoliło to na uchwycenie szerokiego spektrum zjawisk społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie miasta oraz przedstawienie ich na różnych poziomach, od ogólnego (poziom miasta) do szczegółowego (poziom jednostek urbanistycznych).

Układ dokumentu odwołuje się do katalogu zjawisk kryzysowych wskazanych w ustawie o rewitalizacji.

² Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023 <https://umkrasnik.e-biuletyn.pl/index.php?id=304&akcja=szczegoly&p2=243966>

³ Delimitacja: wyznaczenie granic czegoś, <http://sjp.pwn.pl/slowniki/>

Do czasu wejścia w życie ustawy o rewitalizacji samo pojęcie rewitalizacji było często nadużywane w celu określania działań o charakterze techniczno-budowlanym, określanych jako: remont, przebudowa i rozbudowa, modernizacja, rewaloryzacja, adaptacja, konserwacja, itp. Tymczasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie o rewitalizacji, stanowi ona proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Proces ten realizowany jest poprzez projekty lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne rozumiane, jako podejmowanie działań o charakterze całościowym (integrujące interwencję na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki), skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych we współpracy z lokalną społecznością. Oznacza to inne, niż potocznie rozumiane podejście, prowadzące do pełniejszego, całościowego rozumienia rewitalizacji – nie jedynie jako modernizacji w wymiarze infrastrukturalnym, ale jako zespołu działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo, skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie oraz terytorialnie, w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych.

Obecnie obowiązuje Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023, przyjęta uchwałą nr XVII/166/2020 Rady Miasta Kraśnik z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie aktualizacji programu rewitalizacji⁴. W oparciu o ten dokument realizowane są i rozliczane obecnie projekty rewitalizacyjne.

Wyznaczony w 2020 r. obszar rewitalizacji wyniósł 238,18 ha, co stanowiło 9,333% powierzchni Miasta Kraśnik. Ulice znajdujące się w obszarze zdegradowanym zamieszkiwało łącznie 8 987 osób, co stanowiło 26,55% populacji miasta.

Obszar rewitalizacji składał się z czterech podobszarów: 1) części dzielnicy Starego Miasta wraz z obszarem Zalewu Kraśnickiego i ścieżką będącą łącznikiem podobszaru Starego Miasta i obszaru Zalewu Kraśnickiego, 2) części Osiedla Koszary, 3) części osiedla Stacji Kolejowej 4) części dzielnicy Kraśnika Fabrycznego. Obejmował następujące ulice lub ich części wraz z należącymi do nich działkami: Adama Mickiewicza, Aleja Niepodległości, Aleja Tysiąclecia, Andrzeja Struga, Armii Krajowej, Balladyny, Bagno, Bolesława Prusa, Bóźniczna, Chopina, Dolna, Elizy Orzeszkowej, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Festiwalowa, Gabriela Narutowicza, Garażowa, Generała Władysława Sikorskiego, Grodzka, Grunwaldzka, Jagiellońska, Jana Kochanowskiego, Jana Matejki, Jana Styki, Jasna, Juliusza Osterwy, Juliusza Słowackiego, Józefa Piłsudskiego, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Kazimierza Puławskiego, Klasztorna, Kolejowa, Koszarowa, Krakowska, Krańcowa, Krzywa, Lubelska, Marii Dąbrowskiej, Mikołaja Kopernika, Miła, Mleczarska, Mostowa, Nadstawną, Niecała, Oboźna, Ogrodowa, Okopowa, Olejna, Parkowa, Plac Wolności, Podleska, Podwalna, Polna, Raclawicka, Ratuszowa, Rondo Żołnierzy Wyklętych, Rybna, Rycerska, Rzeczycka, Skośna, Sportowa, Spółdzielcza, Stanisława Małachowskiego, Stanisława Moniuszki, Strażacka, Stroma, Szewska, Szkolna, Szpitalna, Sądowa, Tadeusza Kościuszki, Towarowa, Tęczyńskich, Urzędowska, Wałowa, Wesoła, Wierzbowa, Wojskowa,

⁴ UCHWAŁA NR XVII/166/2020 RADY MIASTA KRAŚNIK z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie aktualizacji programu rewitalizacji pn. „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023”, https://www.prawomiejskowe.pl/UrządMiastaKrasnik/document/606524/Uchwa%C5%82a-XVII_166_2020.

Wąska, Zaklikowska, Zamkowa, Zgoda, Zygmunta Krasieńskiego, Łozyskowa, Łakowa, Śliska oraz Żwirki i Wigury.

LPR nie jest jednak gminnym programem rewitalizacji w rozumieniu ustawy o rewitalizacji. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o rewitalizacji może on obowiązywać nie dłużej, niż do 31 grudnia 2023 roku, stąd kontynuacja procesu rewitalizacji w mieście Kraśnik wymaga wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a następnie, dla uchwalonego obszaru rewitalizacji, opracowania gminnego programu rewitalizacji.

2. Zakres metodyczny

Zastosowana w opracowaniu metoda umożliwi syntetyczne przedstawienie charakterystyki obszarów, na których kumuluje się największa liczba czynników degradujących. Analiza ta koncentruje się na ukazaniu zróżnicowania wewnątrzmijskiego, przez co możliwe jest porównanie poszczególnych obszarów i wskazanie tych o największym oddziaływaniu czynników uznanych za kryzysowe.

Zgodnie z art. 4 ustawy o rewitalizacji, w celu opracowania diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i **weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań**. W ustawie o rewitalizacji nie został jednak wskazany jeden uniwersalny algorytm, za pomocą którego należy obliczać skalę kryzysu w poszczególnych obszarach. Ustawodawca wychodząc z założenia, że bardzo różne mogą być przyczyny kryzysu, a degradacja może przejawiać się w różnych wymiarach, pozostawił w tym zakresie samorządom gminnym pewną swobodę. Art. 4 ustawy o rewitalizacji wskazuje, że mierniki i metody badawcze powinny być dostosowane do lokalnych uwarunkowań⁵.

W ślad za dyspozycją ustawową, w opracowaniu przyjęto zakres i metodykę analiz opartych na dostępnych oraz zweryfikowanych pod względem rzetelności i trafności danych, uwzględniających specyfikę Kraśnika, jego złożoną strukturę przestrzenną i funkcjonalną, charakter, skalę i genezę potencjalnych zjawisk kryzysowych.

Pozyskane dane analizowano w obrębie całego miasta, w podziale na ulice wraz z przylegającymi do nich działkami, **odnosząc je najczęściej do wartości średniej obliczonej dla miasta w przeliczeniu na jednego mieszkańca**. Opracowane na podstawie danych wskaźniki odniesione zostały do danego obszaru, tak by możliwe było jak najbardziej precyzyjne wskazanie obszarów o największym nasileniu zjawisk.

Diagnoza została oparta w głównej mierze na danych za lata 2019-2022, które analizowano na poziomie poszczególnych ulic Miasta Kraśnik wraz z należącymi do nich działkami:

L.p.	Nazwa ulicy
1.	3 Maja
2.	Adama Asnyka
3.	Adama Mickiewicza
4.	Adolfa Dygasińskiego
5.	aleja Młodości
6.	aleja Niepodległości
7.	aleja Tysiąclecia
8.	Andrzeja Struga
9.	Armii Krajowej
10.	Bagno
11.	Balladyny
12.	Batalionów Chłopskich
13.	Belgijska
14.	Bojanowska
15.	Bolesława Prusa
16.	Brzozowa

⁵ Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Instytut Rozwoju Miast, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Warszawa 2016.

17.	Budzyńska
18.	Bóżniczna
19.	Cegielniana
20.	Ceramiczna
21.	Chopina
22.	Chłodna
23.	Cicha
24.	Cmentarna
25.	Cypriana Kamila Norwida
26.	Cyprysowa
27.	Dolna
28.	Dębowa
29.	Długa
30.	Elizy Orzeszkowej
31.	Energetyczna
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego
33.	Fabryczna
34.	Festiwalowa
35.	Filaretów
36.	Francuska
37.	Gabriela Narutowicza
38.	Gajowa
39.	Garażowa
40.	Generała Władysława Sikorskiego
41.	Graniczna
42.	Grodzka
43.	Grunwaldzka
44.	Harcerska
45.	Henryka Sienkiewicza
46.	Hermann Gmeina
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”
48.	Hugo Kołłątaja
49.	Ignacego Krasickiego
50.	Inwalidów Wojennych
51.	Jacka Kaczmarskiego
52.	Jagiellońska
53.	Jana Kasprowicza
54.	Jana Kochanowskiego
55.	Jana Matejki
56.	Jana Stelmaszczyka
57.	Jana Styki
58.	Janowska
59.	Jasna
60.	Juliana Tuwima
61.	Juliusza Osterwy
62.	Juliusza Słowackiego
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego
64.	Józefa Piłsudskiego
65.	Józefa Widerlika
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego
67.	Karmelowa
68.	Kasztanowa
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka
70.	Kazimierza Jurkiewicza
71.	Kazimierza Pułaskiego
72.	Klasztorna
73.	Klonowa
74.	Kolejowa
75.	Komisji Edukacji Narodowej
76.	Komunalna
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego
78.	Konwaliowa

79.	Kornela Makuszyńskiego
80.	Koszarowa
81.	Krakowska
82.	Krańcowa
83.	Krzywa
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki
85.	Księdza Stanisława Zielińskiego
86.	Kwiatkowska
87.	Lawendowa
88.	Leopolda Staffa
89.	Leśna
90.	Lipowa
91.	Lubelska
92.	Lubelskiego Lipca 1980
93.	Makowa
94.	Marii Dąbrowskiej
95.	Marii Konopnickiej
96.	Mała
97.	Maurycego Klemensa Zamoyskiego
98.	Metalowców
99.	Miedziana
100.	Mieszka I
101.	Mikołaja Kopernika
102.	Mikołaja Reja
103.	Miodowa
104.	Miła
105.	Mleczarska
106.	Modrzewiowa
107.	Mostowa
108.	Młyńska
109.	Nadstawna
110.	Niecała
111.	Nowa
112.	Oboźna
113.	Obwodowa
114.	Ogrodowa
115.	Okopowa
116.	Olejna
117.	Orzechowa
118.	Ostrowiecka
119.	Parkowa
120.	Piaskowa
121.	Piastowska
122.	PIOfiar niemieckiego Obozu „Budzyń”
123.	Plac Wolności
124.	Podleska
125.	Podwalna
126.	Pogodna
127.	Polna
128.	Powstańców Śląskich
129.	Przechodnia
130.	Przemysłowa
131.	Północna
132.	Racławicka
133.	Ratuszowa
134.	Rondo Budowniczych COP
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych
136.	Rondo NSZZ „Solidarność”
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych
140.	Roztocze

141.	Rumiankowa
142.	Rybna
143.	Rycerska
144.	Rzeczycka
145.	Różana
146.	Skośna
147.	Spacerowa
148.	Spokojna
149.	Sportowa
150.	Spółdzielcza
151.	Stanisława Konarskiego
152.	Stanisława Małachowskiego
153.	Stanisława Moniuszki
154.	Stanisława Staszica
155.	Stanisława Wyspiańskiego
156.	Starej Baśni
157.	Stefana Lelka-Sowy
158.	Stefana Żeromskiego
159.	Strażacka
160.	Stroma
161.	Suchyńska
162.	Szewska
163.	Szkolna
164.	Szpitalna
165.	Sądowa
166.	Słoneczna
167.	Szafirowa
168.	Tadeusza Kościuszki
169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”
170.	Towarowa
171.	Tęczyńskich
172.	Urzędowska
173.	Ułańska
174.	Wałowa
175.	Wesoła
176.	Widok
177.	Wierzbowa
178.	Willowa
179.	Wiosenna
180.	Wojska Polskiego
181.	Wojskowa
182.	Wąska
183.	Węgierska
184.	Władysława Reymonta
185.	Zachodnia
186.	Zakątek
187.	Zaklikowska
188.	Zakrzowiecka
189.	Zamkowa
190.	Zgoda
191.	Zielona
192.	Zofii Nałkowskiej
193.	Zygmunta Krasińskiego
194.	Łożyskowa
195.	Łąkowa
196.	Śliska
197.	Świerkowa
198.	Świętej Faustyny
199.	Żwirki i Wigury
200.	Żytnia
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”

Dodatkowo, oprócz działek związanych z powyższymi, ulicami analizami diagnostycznymi postanowiono tym razem, po raz pierwszy, objąć również tereny będące w gestii wojska.

Do czerwca 2010 r. na terenie Miasta Kraśnik funkcjonowały dwie jednostki wojskowe. Jedna położona przy ulicy Lubelskiej, obejmująca obszar ponad 20 ha, potocznie zwana „paliówką” i druga, położona przy ulicy Kolejowej w Kraśniku, obejmująca obszar prawie 17 ha.

Od momentu podjęcia decyzji o likwidacji jednostek wojskowych oba wyżej wspomniane tereny ulegają powolnej degradacji. Zaniebane części miasta utraciły swą funkcjonalność, a znajdujące się tam budynki uległy częściowemu zniszczeniu.

Jednym z pozytywnych bodźców do stopniowego i etapowego rozwoju zdegradowanych terenów jest fakt, że w październiku 2022 r. na terenie jednostki wojskowej przy ulicy Lubelskiej 159 powstał 24 Batalion Lekkiej Piechoty w Kraśniku, który wchodzi w skład 2 Lubelskiej Brygady Obrony Terytorialnej.

W 2022 r. nabrały tempa działania związane z przystosowaniem koszar do potrzeb batalionu lekkiej piechoty. Obecnie trwają prace budowlane oraz remont budynków koszarowo-biurowych, pomieszczeń gospodarczych i garażowych, które potrwać do końca 2025 r. Do tego czasu żołnierze będą stacjonować w specjalnie wybudowanym miasteczku kontenerowym.

Tereny jednostki 24 batalionu, jak również obszar wojskowy przy ulicy Kolejowej, znajdujący się we władaniu Agencji Mienia Wojskowego, zostały ponownie częściowo zagospodarowane na potrzeby wojskowe. Nie mniej jednak, pozostałe niewykorzystywane tereny będą ulegać dalszej degradacji, wpływając negatywnie na wizerunek i estetykę przestrzeni miejskich.

Część tych obszarów można zrewitalizować i „oddać” mieszkańcom Kraśnika. W perspektywie tereny te mogą znacząco przyczynić się do rozwoju miasta zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. W Kraśniku dostrzegalny jest deficyt większej ilości terenów rozwojowych. Grunty znajdujące się przy ulicy Kolejowej stanowią w tym momencie bufor i łącznik między dzielnicą Stacja Kolejowa a resztą miasta. Obszar ten mógłby być w dużej części zaadaptowany przede wszystkim na cele rekreacyjne, usługowe czy też mieszkalnictwa wielorodzinnego.

3. Najważniejsze regulacje prawne

3.1. Ustawa o rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji weszła w życie w specyficznym momencie, w którym wiele gmin od lat prowadziło działania wpisujące się, w mniejszym lub większym stopniu, w definicję rewitalizacji. Dlaczego rewitalizację prowadzą akurat gminy, a nie na przykład administracja rządowa? Gmina, jako jednostka samorządu terytorialnego będąca najbliższą mieszkańcom i najlepiej znająca ich problemy, korzysta bowiem z domniemania właściwości w sprawach publicznych o znaczeniu lokalnym. Oznacza to, że jeżeli przewiduje się realizację jakiegoś zadania publicznego, bez przybliżenia podmiotu właściwego do jego realizacji, kompetencja w tym zakresie przysługuje gminie. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Gminy, nie dysponując dotąd dedykowaną rewitalizacji ustawą, prowadziły działania rewitalizacyjne w oparciu o uchwały, w których zawierały programy działań służących wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Uchwały te, różnie zatytułowane (np. lokalny program rewitalizacji, miejski program rewitalizacji) przyjmowane były w oparciu o art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym, ustanawiający kompetencję gminy do uchwalania tzw. programów gospodarczych – naprawczych, realizowanych w różnych uwarunkowaniach.

Prawodawca zmierzył się zatem z problemem odniesienia się w treści ustawy do zastanych sytuacji, na które ustawa może wpływać. Dlatego w przepisie art. 52 ust. 1 zawarto regulacje o charakterze przejściowym. Przepis ten pozwala gminie kontynuować działania rewitalizacyjne w oparciu o opisane programy gospodarcze (niezależnie od tytułu nadanego uchwał) do końca 2023 r. Ustawa w tym zakresie ma zatem charakter fakultatywny – oznacza to, że gmina prowadząca w dniu jej wejścia w życie działania rewitalizacyjne, nie musi stosować rozwiązań ustawowych.

Ustawa ma opcjonalny charakter, czego nie należy rozumieć jako możliwość niestosowania się do jej norm, lecz wyłącznie jako możliwość (w granicach przepisów w niej zawartych) nie prowadzenia działań rewitalizacyjnych na zasadach w niej określonych, w okresie przejściowym. Co więcej, sama rewitalizacja jako zadanie własne gminy, pozostaje zadaniem o charakterze nieobowiązkowym, jednak w przypadku, gdy gmina zdecyduje się to zadanie realizować, musi stosować się do regulacji ustawowych.

Oczywiście prowadzenie rewitalizacji na podstawie programu innego niż Gminny Program Rewitalizacji konsekwentnie nie pozwala na zastosowanie któregośkolwiek z narzędzi ustawowych:

- a) wyznaczenia w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- b) Specjalnej Strefy Rewitalizacji,
- c) miejscowego planu rewitalizacji.

3.2. Definicja rewitalizacji i jej interesariuszy

W ustawie wprowadzono definicję legalną rewitalizacji, wskazując w art. 2 ust. 1, że jest to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja ta wprowadza szereg zasad ogólnych, a także pojęć, które precyzowane są w dalszych przepisach ustawy. Przede wszystkim określa rewitalizację jako proces, nie zaś jednostkowe zdarzenie. Z zasadą tą korespondują dalsze przepisy ustawy, opisujące kolejne fazy tego procesu: diagnostykę, przygotowanie programu, jego realizację, a w końcu ocenę aktualności prowadzącą do modyfikacji procesu lub uznania go za zakończony.

Proces ten dotyczyć ma wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Szczegółowa definicja tego obszaru oraz sposób jego wyznaczania opisane są w rozdziale 3 ustawy. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego należy rozumieć jako spowodowanie zmiany w zakresie intensywności występowania niekorzystnych zjawisk (art. 9 ustawy) do takiego poziomu, który przesądzi o utracie przez obszar charakteru obszaru zdegradowanego – na tle całego terytorium gminy miano to zyska wówczas inny obszar, cechujący się większym stopniem nasilenia tych zjawisk, bądź stwierdzony zostanie brak możliwości wskazania obszaru, który w ten negatywny sposób będzie się wyróżniał.

Proces ten ma mieć charakter kompleksowy. Jest to odpowiedź na dotychczasowe negatywne doświadczenia w prowadzeniu rewitalizacji, którą nazywano procesy o charakterze wybiórczym, wycinkowym, zwykle skoncentrowane na działaniach łatwiejszych do przeprowadzenia i dających szybki efekt, takich jak np. remonty budynków lub przebudowy dróg. Stosunkowo najrzadziej podejmowano działania najtrudniejsze do przeprowadzenia, o wieloletnim charakterze – a takie właśnie cechy noszą działania społeczne (również przestrzenne). „Kompleksowość” opisano zatem w definicji jako integrację działań dotyczących społeczności, przestrzeni i gospodarki. Dodatkowo wymagana jest koncentracja terytorialna działań, którą zapewniają dalsze regulacje ustawy: obowiązek wyznaczenia obszaru rewitalizacji i parametry ograniczające jego wielkość. Ma to zapobiec osłabianiu efektów rewitalizacji prowadzonej w formie działań „rozlanych” po większym obszarze gminy.

Rewitalizacja, stanowiąca zasadniczo zadanie publiczne, prowadzona ma być nie tylko przez podmioty publiczne, lecz przez interesariuszy tego procesu. Deklaracja ta podkreśla złożoność procesu rewitalizacji, który dla pełnego powodzenia wymaga zaangażowania nie tylko odpowiednich władz publicznych, lecz również innych osób i podmiotów, których szeroko pojęte interesy spotykają się na obszarze rewitalizacji. W ustawie zawarto dodatkowo otwarty katalog interesariuszy, wskazując, że są nimi w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- 2) pozostali mieszkańcy gminy, nie mieszkający na obszarze rewitalizacji,

- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- 6) organy władzy publicznej,
- 7) podmioty inne niż organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa (np. spółki Skarbu Państwa realizujące inwestycje infrastrukturalne, Agencja Mienia Wojskowego).

Ostatnim elementem definicji jest wskazanie gminnego programu rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji. Ustawa przewiduje obowiązek uchwalenia tego programu w przypadku, gdy gmina chce skorzystać z jej narzędzi.

3.3. Rewitalizacja jako zadanie własne gminy

Ustawa o rewitalizacji stanowi, że przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią zadania własne gminy. Gmina korzysta z domniemania wykonywania zadań publicznych, określonych jako jej zadania własne. Pomimo tego domniemania, w orzecznictwie nie przyjęła się możliwość uznania rewitalizacji lub jej elementów za zadanie własne bez wyraźnej podstawy ustawowej. Rewitalizacji nie ma bowiem w podstawowym katalogu zadań własnych gminy, umieszczonym w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Katalog ten uzupełniono zatem odpowiednim zapisem ustawy.

Wychodząc z założenia, że rewitalizacja jest procesem prowadzonym przez interesariuszy (działania, które składają się na proces rewitalizacji mogą być wykonywane zarówno przez gminę, jak również inne podmioty publiczne i prywatne), wskazano, że zadaniem własnym nie jest „rewitalizacja” jako całość, lecz wybrane jej elementy, w tym jej prowadzenie jedynie w zakresie właściwości gminy (tj. realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych należących do zadań własnych bądź zleconych gminy).

Kierując się możliwością ustanowioną w ustawie o samorządzie gminnym, ww. zadanie własne ustanowiono jako zadanie fakultatywne. Oznacza to, że gmina nie ma obowiązku jego wykonywania, inaczej mówiąc: gmina nie musi korzystać z przepisów ustawy o rewitalizacji, jeżeli nie chce lub nie może wykonywać zadania w postaci wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego.

Warto zaznaczyć, że ustawa o samorządzie gminnym wymienia jako zadania obligatoryjne szereg elementów, które mogą składać się na działania w ramach rewitalizacji, takich jak przykładowo: kształtowanie ładu przestrzennego, utrzymywanie i budowę infrastruktury, utrzymywanie gminnego zasobu mieszkaniowego. Jednak wykonywanie tych zadań w ramach rewitalizacji następuje w sposób zintegrowany i w formie skoncentrowanej interwencji, a ponadto uznanie rewitalizacji za zadanie własne gminy umożliwia włączenie do ustawy szczególnych narzędzi jej wsparcia, takich jak np. dotacje na rzecz właścicieli nieruchomości położonych w obszarze rewitalizacji.

3.4. Zasady prowadzenia rewitalizacji

Ustawa, definiując rewitalizację, wprowadza jednocześnie zasady ogólne warunkujące sposób i tryb prowadzenia tego procesu. Pierwszą z zasad jest wymóg prowadzenia rewitalizacji w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie. W definicji wskazano, że elementy te składają się na partycypację społeczną. Szczegółowe wymagania odnośnie sposobu zapewnienia udziału społeczeństwa w procesach rewitalizacyjnych zawiera rozdział 2 ustawy, zaś o jego jawności przesądzają dodatkowo przepisy odrębne, np. ustawy o dostępie do informacji publicznej, która reguluje sposób prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej stanowiący publikator dokumentów opisanych w ustawie.

Kolejna zasada dotyczy inkluzji społecznej. Zgodnie z jej brzmieniem, rewitalizacja prowadzona ma być w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego. Zasadę tę realizują przepisy szczegółowe ustawy, w tym art. 15 ust. 4 (objęcie mieszkańców obszaru rewitalizacji działaniami, niezależnie od ich aktualnego miejsca zamieszkania), art. 28 ust. 3 (wyraźna preferencja dla możliwości powrotu lokatora do remontowanego lokalu mieszkalnego) oraz art. 40 (nakazujący uwzględnienie w polityce czynszowej gmin mieszkańców obszaru rewitalizacji).

Ostatnią z ogólnych zasad prowadzenia rewitalizacji jest zasada uniwersalnego projektowania, w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., która po ratyfikacji przez Polskę stanowi element krajowego porządku prawnego. Pojęcie uniwersalnego projektowania rozumiane jest przez Konwencję jako projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania (art. 2 Konwencji). Zasada ta adresowana jest zatem do różnych działań możliwych do przeprowadzenia w ramach rewitalizacji, w tym działań planistycznych i budowlanych.

Katalog zasad ogólnych uzupełniono o przepis zobowiązujący gminę do współpracy przy procesie rewitalizacji, zarówno z jednostkami samorządu terytorialnego wyższego stopnia (powiatem, województwem), jak i administracją rządową oraz innymi podmiotami realizującymi uprawnienia Skarbu Państwa (np. spółkami). Przepis ten koresponduje zadeklarowaną w definicji rewitalizacji zasadą, zgodnie z którą jest to proces realizowany nie tylko przez gminę, lecz przez wszystkich interesariuszy.

3.5. Zasady sporządzania diagnozy

Założony etap opracowywania dokumentu jakim jest Gminny Program Rewitalizacji, to zastosowanie szeregu zasad ściśle powiązanych ze sobą, a mianowicie: partycypacja społeczna, dokładna diagnoza, kompleksowość, koncentracja, komplementarność, a także planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki finansowe. Należy również pamiętać, że proces rewitalizacji (ujęty w definicji) został przedstawiony jako przedsięwzięcie całościowe (na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Dlatego w procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacyjnego będą stosowane poniższe zasady, które stanowią trzon dokumentu:

- 1) **Partycypacja społeczna** – to nieodłączny element procesu rewitalizacji, stanowi podstawy wszelkich działań na każdym założonym etapie tego procesu. Udział wszystkich interesariuszy w wypracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji można określić jako wystarczający i szeroki, rozpoczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współudział w podejmowaniu wszelkich decyzji o kierunkach interwencji, kończąc na aktywnym uczestnictwie w projektach. Olbrzymi wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma nie tylko społeczność lokalna, ale również organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i ogólnie przyjęte społeczeństwo obszarów zdegradowanych. Partycypacja społeczna w tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji ma swoje miejsce na etapie diagnozy sytuacji kryzysowej na obszarach zdegradowanych, jak również na etapie identyfikacji możliwych rozwiązań (identyfikacja głównych problemów, propozycja działań rewitalizacyjnych).

W związku z tym, wypracowane i przyjęte założenia muszą być utrzymane, a następnie konsekwentnie wdrożone przez społeczność lokalną obszaru Miasta Kraśnik.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji, polegają w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
  - 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
  - 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
  - 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
  - 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji,
  - 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.
- 2) **Diagnoza** – szczegółową diagnozę sytuacji kryzysowej, mogącej gwarantować osiągnięcie sukcesu przeprowadzono w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Dokument ten został przygotowany w oparciu o analizę najbardziej istotnych czynników z punktu widzenia rozwoju gminy opierających się na wytycznych zawartych w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zawiera on porównywalne dane pozwalające na obiektywną i wnikliwą analizę obszarów wymagających kompleksowego wsparcia. Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona z uwzględnieniem sfery społecznej, sfery funkcjonalno-przestrzennej, sfery technicznej, sfery gospodarczej i sfery środowiskowej. Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają wyniki analizy oraz mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju. Pozwoliły one określić zasięg terytorialny obszarów zdegradowanych, w których występuje największa koncentracja problemów.

- 3) **Kompleksowość** – zakłada się ujęcie w dokumencie projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków z różnych źródeł zewnętrznych, zarówno publicznych jak i prywatnych tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, technicznego, przestrzennego i środowiskowego związanego zarówno z obszarem zdegradowanym, jak i jego otoczeniem. Program złożony będzie z wielu różnorodnych projektów, które warunkują osiągnięcie kompleksowości interwencji. Zakłada się wyeliminowanie wybiórczych inwestycji.
- 4) **Koncentracja** – zakłada się, że działania rewitalizacyjne dotyczyć będą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego oraz dotkniętych największą skalą problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych – podjęte działanie to dokonanie delimitacji obszaru, identyfikacja potrzeb i problemów.
- 5) **Komplementarność projektów rewitalizacyjnych** – zakłada się, że projekty zaproponowane w ramach programu będą cechować się komplementarnością w różnych wymiarach, a w szczególności:
  - **Przestrzenną** – komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Kraśnik zostanie zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne będą skupiać się na obszarze rewitalizacji i będą z nim ściśle powiązane. Będą odpowiadać na główne problemy dla tego terenu.
  - **Problemową** – w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Kraśnik zapewniona zostanie także komplementarność problemowa poprzez dokonanie delimitacji obszaru, identyfikacji potrzeb i problemów. Ponadto, wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie będą się dopełniać. Dodatkowo w celu wykazania komplementarności karty proponowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą zawierać prognozowane rezultaty oraz informację na temat oddziaływania zadania w odniesieniu do pięciu sfer.
  - **Proceduralno–instytucjonalną** – za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kraśnik będzie odpowiadać Komitet ds. Rewitalizacji. Będzie to odpowiednia komórka funkcjonująca w ramach struktur Urzędu Miasta, powołana przez Burmistrza. Umieszczenie Komitetu ds. Rewitalizacji w ramach obecnych struktur, zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych.
  - **Międzyokresową** – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kraśnik będzie zachowywał ciągłość programową. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych będą miały swoją ciągłość i kontynuację w przygotowywanym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.
  - **Źródło finansowania** – projekty, które zostaną zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kraśnik będą zakładać finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie będą się uzupełniać i łączyć.

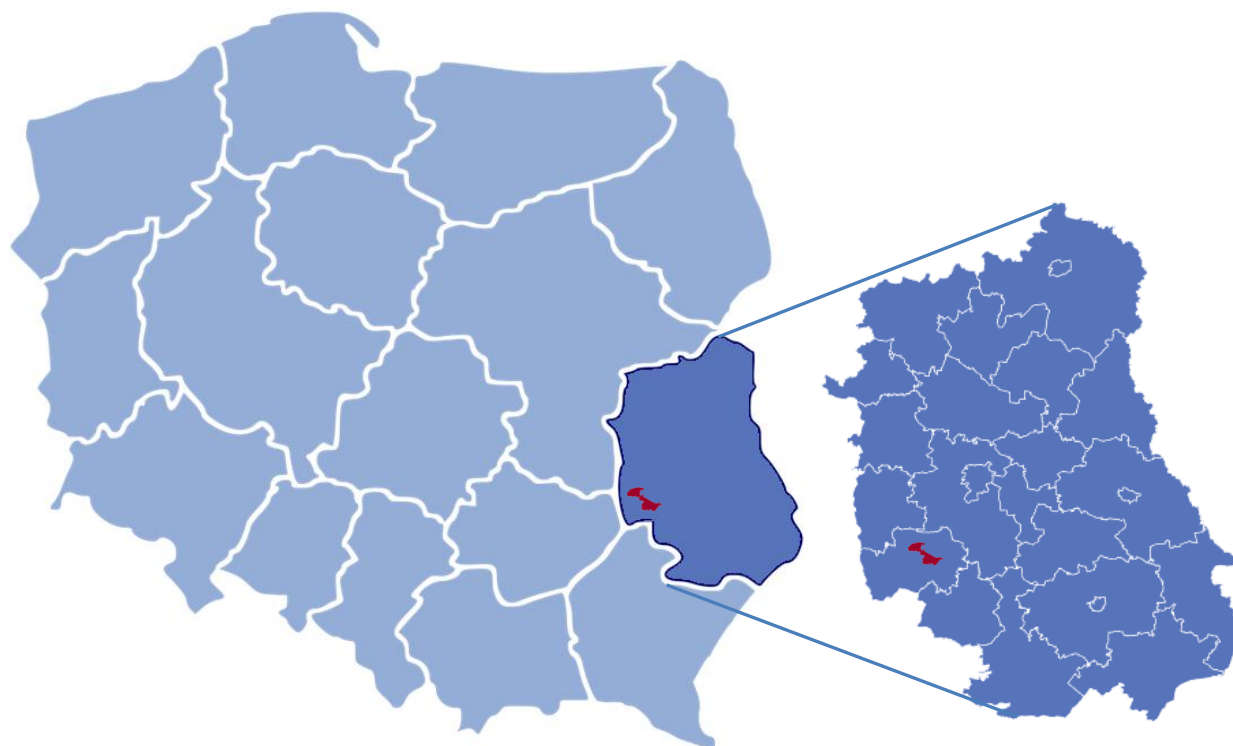
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. Ogólna charakterystyka Miasta Kraśnik

1.1. Położenie administracyjne

Miasto Kraśnik jest **gminą miejską** położoną w południowo-zachodniej części **województwa lubelskiego**, na południe od stolicy województwa – miasta Lublin oraz w środkowej części powiatu kraśnickiego. Całkowita powierzchnia miasta wynosi 26,1 km².

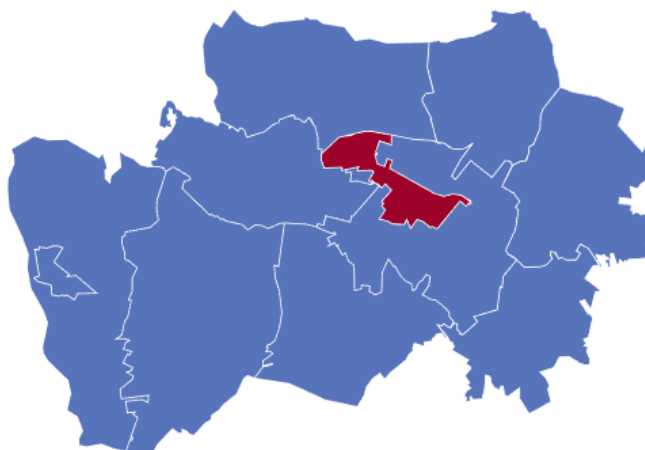
Mapa 1. Położenie Miasta Kraśnik na tle Polski i województwa lubelskiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Kraśnik jest stolicą **powiatu kraśnickiego**. W skład powiatu kraśnickiego wchodzi **10 gmin**: gmina miejska Kraśnik, **2 gminy miejsko-wiejskie**: Annopol, Urzędów i **7 gmin wiejskich**: Dzierzkowice, Gościeradów, Kraśnik, Szastarka, Trzydnik Duży, Wilkołaz i Zakrzówek.

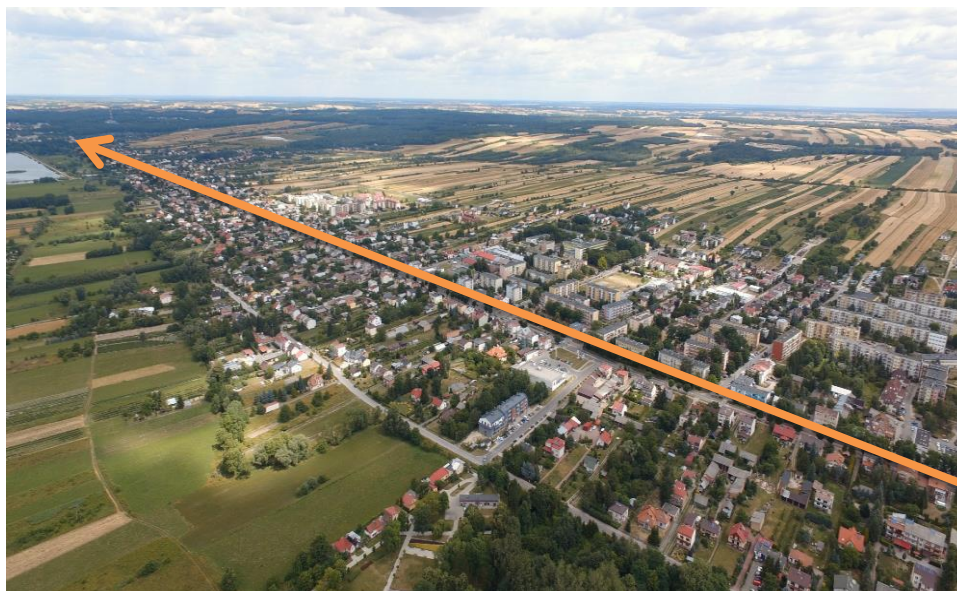
Mapa 2. Położenie Miasta Kraśnik na tle powiatu kraśnickiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Miasto Kraśnik składa się z dwóch głównych części: położonego na południowym wschodzie Kraśnika Starego (zwanego też **Kraśnikiem Lubelskim** lub **Dzielnicą Starą**) oraz położonego na północnym zachodzie Kraśnika Fabrycznego (zwanego też **Dzielnicą Fabryczną**), będących przed 1975 rokiem odrębnymi miastami. Obie te części są oddalone od siebie o 6 km i łączy je prosto-liniowa ulica Urzędowska.

Zdjęcie 1. Miasto Kraśnik z lotu drona – zabudowa mieszkaniowa po obydwu stronach ul. Urzędowskiej.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

Jako centralny punkt Kraśnika uważa się skrzyżowanie ulicy Lubelskiej z ulicami: Jagiellońską, Andrzeja Struga i Mostową w Dzielnicy Starej. To w tej części miasta funkcjonuje **główny węzeł komunikacyjny Dzielnicy Starej Miasta Kraśnik**, tzw. „**PRZYSTANEK KRAŚNIK**”.

Zdjęcie 2. „Przystanek Kraśnik”.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

1.2. Położenie geograficzne i rzeźba terenu

Miasto Kraśnik leży w południowo-wschodniej części mezoregionu **Wzniesienia Urzędowskie** wchodzącego w skład makroregionu **Wyżyna Lubelska**, podprovincia **Wyżyna Lubelsko-Lwowska**. Jest to pogranicze dwóch wyraźnie odmiennych od siebie pod względem krajobrazowym mikroregionów geomorfologicznych, rozdzielonych **doliną Wyżnicy**. Zarzecze I, Zarzecze II, Piaski, Budzyń oraz Kraśnik Fabryczny znajdują się w obszarze pagórkowatej wierzchołki zbudowanej przede wszystkim z opok i opok marglistych. Natomiast stara część miasta znajduje się na terenie pagórkowatej wierzchołki z pokrywą lessową.

Kraśnik leży nieopodal **zachodniego skraju Roztocza** – krainy geograficznej sięgającej aż po Lwów. Roztocze jest obszarem wyżynnym, o dużych walorach turystycznych i krajobrazowych. W niewielkiej odległości od Kraśnika leżą: Kazimierz Dolny, Janowiec i Nałęczów – miasta tworzące trójkąt turystyczny o znaczeniu krajowym.

Mapa 3. Położenie Miasta Kraśnik na tle krainy geograficznej Roztocze.

Źródło: <https://wczasypolskie.pl/roztocze-niezwykla-kraina>

Miasto Kraśnik leży w obszarze dwóch jednostek strukturalnych: antykliny Kraśnika (sięgającej 5 km długości i 1 km szerokości oraz o amplitudzie 400 m) i synkliny Liśnika. W strefie antykliny rozwinęła się dolina Wyźnicy, której oś na południowy-wschód od miasta, tj. od Stróży do wschodniej granicy gminy, pokrywa się z osią antykliny.

Decydujące znaczenie w budowie geologicznej tego terenu odgrywają skały kredowe tworzące podłoże przedczwartorzędowe. Ich spąg obniża się od głębokości 100 m w strefie zachodniej granicy miasta do głębokości 500-800 m w części południowej (tj. w synklinie Liśnika) i do głębokości 250 m w części południowo-wschodniej, tj. w rejonie Stróży. W obszarze miasta, skały kredowe odsłaniają się na powierzchni tylko na południe od Suchyni oraz w prawym zboczu doliny Wyźnicy, od dzielnicy fabrycznej przez Piaski do Stróży, miejscami są przykryte cienką warstwą osadów piaszczystych i piaszczysto-pylastych pochodzących z okresu zlodowacenia Odry. Na południe od Wyźnicy skały kredowe są przykryte warstwą lessów o miąższości 3-10 m, w spągowej części silnie spiaszczonych. Dno doliny Wyźnicy buduje utwory holoceny (współczesne), tj. piaski przechodzące w stropowej części w muły i torfy, o łącznej miąższości 3-5 m.

O rzeźbie obszaru zadecydowały skomplikowana tektonika, dość zróżnicowana litologia utworów powierzchniowych, a także procesy rzeźbotwórcze w okresie czwartorzęd. Kierunek doliny Wyźnicy (NW-SE) jest identyczny z kierunkiem uskoku, a o kierunkach suchych dolin denudacyjnych przesądza spękania kredy.

Ośią morfologiczną miasta jest płaskodenna, asymetryczna dolina Wyźnicy. Wcięta jest w przyległy teren na głębokość 23-25 m. Jej lewe, nadbudowane lessem zbocze, jest bardziej strome od prawego (nachylenie na dłuższych odcinkach sięga 15 stopni, lokalnie dochodzi nawet do 25 stopni) i silniej rozcięte różnowiekowymi formami erozyjnymi. Szerokość dna doliny na ogół stopniowo rośnie od 270 m w Słodkowie I do 500 m przy zachodniej części miasta (w rejonie śródmieścia zmniejsza się do 150 m). Wysokości względne dna sięgają maksimum 3 m.

Charakter rzeźby terenu w granicach miasta jest wyraźnie dwudzielny. Pozbawiona pokrywy lessowej część obszaru miasta położona na północny wschód i północ od doliny Wyźnicy, odznacza się niewielkim zróżnicowaniem rzeźby. Dominuje tam szerokie doliny denudacyjne oraz połogie, długie stoki. Wypukłymi formami rzeźby są wały wydymowe spotykane w lesie kraśnickim. Natomiast obszar miasta położony na przeciwległym brzegu Wyźnicy charakteryzuje się bardzo żywym ukształtowaniem powierzchni topograficznej. Najbardziej znamienne są młode formy erozyjne, tj. wąwozy i debrza rozcinające strefę zboczową doliny na głębokości do 35 m i przebiegające na ogół prostopadle do jej przebiegu. W granicach miasta znajduje się tylko jeden duży wąwóz - Podlesie, natomiast tereny położone na północny zachód od Podlesia (rejon Bojanówki) są silnie przekształcone odkrywkową eksploatacją lessu (wzrostki poeksploatacyjne, skarpy). Drugorzędnymi formami morfologicznymi wierzchołki lessowej są niewielkie zagłębienia bezodpływowe i kotły sufozyjne utrudniające budownictwo.

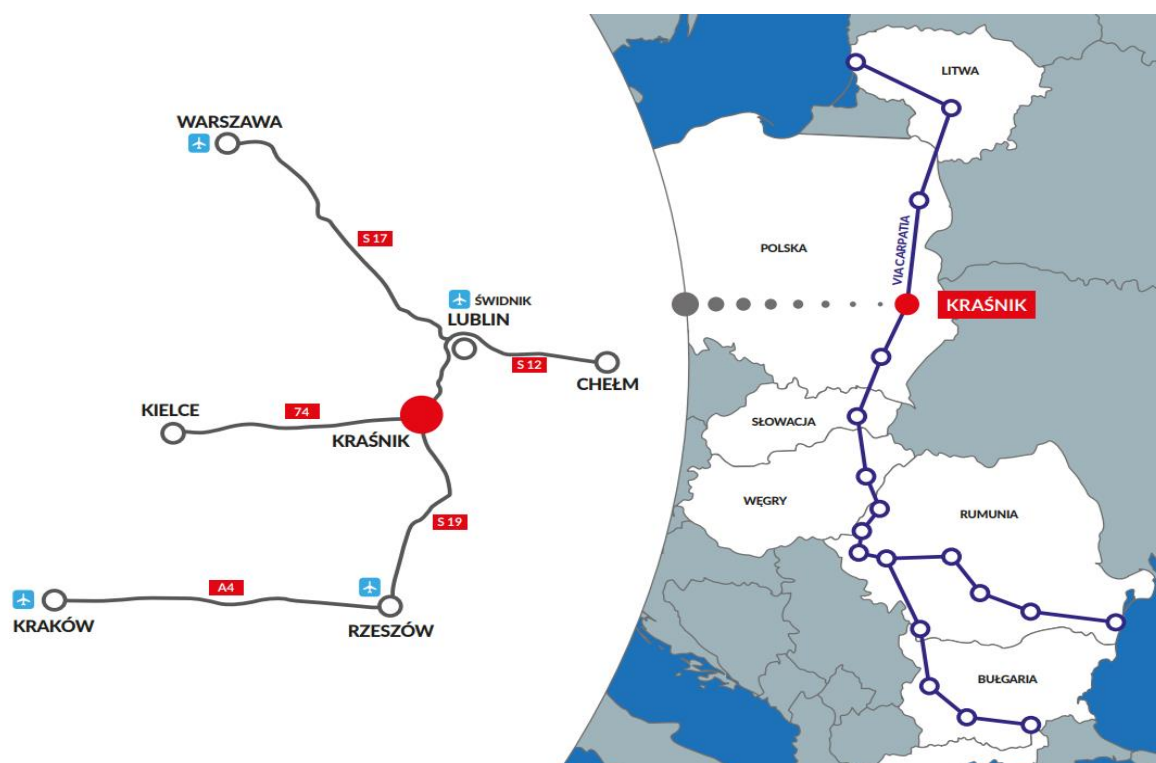
1.3. Położenie komunikacyjne

Kraśnik zawsze był ważnym węzłem komunikacyjnym Polski. Kiedyś miasto leżało na skrzyżowaniu szlaków łączących Kraków z Wilnem oraz Śląsk i Góry Świętokrzyskie z Kijowem i Włodzimierzem. Obecnie jest kluczowym węzłem komunikacyjnym południowo-wschodniej części kraju. Krzyżują się tutaj **dwie drogi krajowe S 19 i DK 74**.

Kraśnik oddalony jest o **65 km od lotniska w Świdniku** (Port Lotniczy Lublin). Przez miasto przebiega również **linia kolejowa Lublin – Rzeszów**.

W 2022 r. oddano do użytku fragment **drogi ekspresowej S 19** biegnącej od Lasów Janowskich, przez Kraśnik, w kierunku Lublina, stanowiącej część **międzynarodowego szlaku „Via Carpatia”**. Dzięki tej inwestycji poprawie uległo połączenie miasta z innymi ośrodkami miejskimi oraz portem lotniczym, co w znacznym stopniu wpłynęło na atrakcyjność inwestycyjną miasta oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Mapa 4. Położenie Miasta Kraśnik względem przebiegu Via Carpatia.

Źródło: <https://investin.krasnik.eu/krasnik-broszura.pdf>

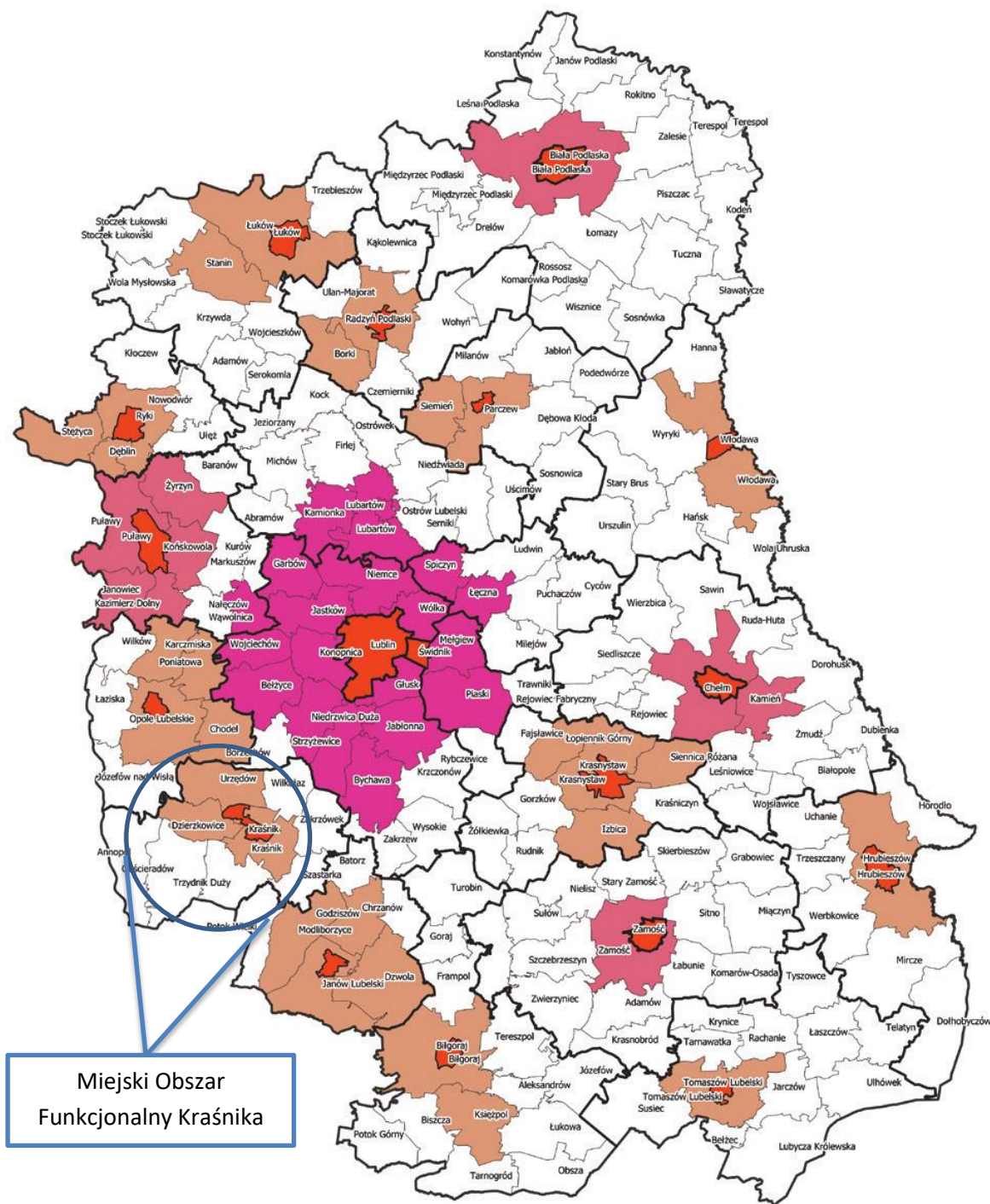
1.4. Miejski Obszar Funkcjonalny Kraśnika

Miasto Kraśnik położone jest także na terenie **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**. Położenie i szczegółowy zasięg Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika został określony w dokumencie strategicznym szczebla krajowego w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”⁶. Zasięg ten został potwierdzony również w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030”⁷.

⁶ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

⁷ <https://strategia.lubelskie.pl/srwl/2030/srwl.2030.pdf>

Mapa 5. MOF Kraśnika na tle OSI Miejskich Obszarów Funkcjonalnych województwa lubelskiego.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.

Miejski Obszar Funkcjonalny, obejmuje teren 4 jednostek samorządu terytorialnego z powiatu kraśnickiego. W jego skład wchodzi:

- **Miasto Kraśnik (ośrodek rdzeniowy).**
- Gmina wiejska Kraśnik.
- Gmina wiejska Dzierzkowice.
- Gmina miejsko-wiejska Urzędów (strefa zewnętrzna MOF).

W dniu 10 marca 2022 r. Miasto Kraśnik, Gmina Kraśnik, Gmina Dzierzkowice i Gmina Urzędów podpisały Porozumienie międzygminne w sprawie współpracy celem realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnik. Liderem Porozumienia zostało Miasto Kraśnik⁸.

MOF Kraśnika zajmuje łącznie 337 km² co stanowi 1,34% powierzchni województwa lubelskiego i 33,53% powierzchni powiatu kraśnickiego. W 2021 r. obszar objęty Porozumieniem zamieszkiwały łącznie 52 772 osoby (57,99% ludności powiatu).

Zgodnie z „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030” gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika zostały zaliczone do obszarów o szczególnych problemach i barierach rozwojowych. Miasto Kraśnik znalazło się na liście imiennej 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Miasto wymieniono wśród miast stagnujących (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza). Pozostałe wchodzące w skład MOF jednostki, tj. Gmina Kraśnik, Gmina Dzierzkowice i Gmina Urzędów zostały natomiast zaliczone w poczet gmin zagrożonych trwałą marginalizacją.

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzenie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją zaplanowane działania powinny mieć na celu osiągnięcie wymiernych korzyści, do których zaliczyć należy:

- **rozwój lokalnych firm,**
- **wzrost liczby lokalnych miejsc pracy,**
- **wzrost dochodów mieszkańców,**
- **wzrost bazy dochodowej samorządów terytorialnych,**
- **wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami, stanowiącymi lokalne ośrodki wzrostu w celu lepszego dostępu mieszkańców do rynku pracy oraz integracja usług, a przez to bardziej efektywne nimi zarządzanie,**
- **poprawę jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem i zdolności do partnerstwa, dialogu oraz współpracy administracji lokalnej z innymi instytucjami publicznymi, ze społeczeństwem i partnerami gospodarczymi.**

W dokumencie „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” Kraśnik został wymieniony jako **międzygałęziowy węzeł o znaczeniu regionalnym** integrujący transport kolejowy i drogowy (obok ośrodków takich jak: Dęblin, Łuków i Terespol). Gminy Kraśnik i Urzędów zostały ponadto zaliczone do obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych. Wśród celów rozwoju zagospodarowania przestrzennego tych obszarów wymieniono:

- **stworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami – włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe,**
- **zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej,**
- **stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej,**
- **dywersyfikacja sektorowa gospodarki rolnej.**

⁸http://g.ekspert.infor.pl/p/ dane/akty_pdf/U81/2022/70/1313.pdf

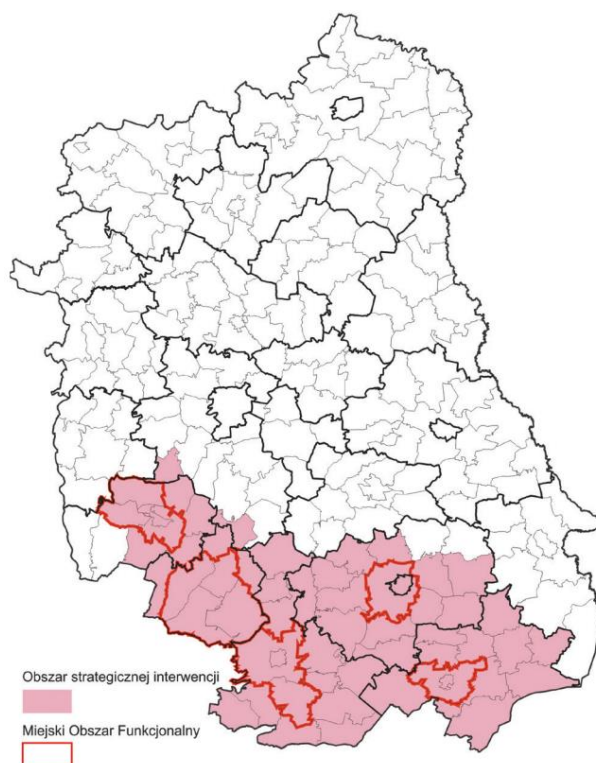
Ponadto Miasto Kraśnik oraz Gmina Kraśnik zostały zdefiniowane jako **roztoczańsko-puszczański obszar funkcjonalny**. Priorytet rozwojowy określony dla tych obszarów to: aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału uzdrowskiego, leśnego i turystycznego. Funkcje rozwojowe:

- podstawowe – gospodarcza (ukierunkowana na przetwórstwo drewna), turystyczna,
- towarzyszące – rolnicza (ukierunkowana na rolnictwo ekologiczne i produkcję roślin przemysłowych), uzdrowska.

MOF Kraśnika został zaliczony w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030” do **OSI Roztocze**. Cechami wiodącymi (przesłankami delimitacji) były:

- wysoka lesistość, która w wielu gminach przekracza 50% powierzchni,
- duży udział powierzchni obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody,
- uznany wysoki potencjał turystyczny, w tym wynikający z unikalnego w skali kraju krajobrazu naturalno-kulturowego,
- wysokie walory krajoznawcze, które predestynują ten obszar do rozwoju aktywnych form wypoczynku, tj.: turystyki krajoznawczej, przyrodniczej, wędrówek pieszych i rowerowych, a także edukacji ekologicznej,
- sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju turystyki zimowej i leczniczej oraz odpowiednie warunki hipsometryczne do uprawiania sportów zimowych,
- złożona, wielofunkcyjna struktura przyrodnicza, stanowiąca o szczególnym znaczeniu obszaru w kształtowaniu powiązań ekologicznych,
- istniejące naturalne powiązania funkcjonalne w układzie transgranicznym,
- zidentyfikowane zasoby uzdrowskie (klimat leczniczy i wody mineralne),
- wysoki poziom nasłonecznienia.

Mapa 6. OSI Roztocze.

Ponadto MOF Kraśnik jest częścią szerszego partnerstwa, zwanego Obszarem Współpracy Ponadlokalnej. Jest to obszar funkcjonalny obejmujący Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Zakrzówek, Gminę Wilkołaz, Gminę Urzędów, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Annopol, Gminę Trzydnik Duży.

1.5. Zagospodarowanie przestrzenne

1.5.1. Studium uwarunkowań

Polityka przestrzenna określa lokalne zasady gospodarowania przestrzenią i jest prowadzona w oparciu o przepisy *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Dokumentami planistycznymi określającymi politykę zagospodarowania przestrzennego dla całego danego obszaru są *Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* danej jednostki samorządu terytorialnego. Zadaniem studium jest:

- zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych gminy,
- rozpoznanie potrzeb oraz problemów do rozwiązania,
- kreślenie podstawowych funkcji terenu i zasad ich przekształceń, w tym szczególnie pożądanej weryfikacji istniejącego i planowanego zagospodarowania,
- stworzenie podstaw do aktualizacji i koordynacji planów miejscowych,
- stworzenie podstaw merytorycznych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych,
- określenie podstaw formułowania strategii i programów dotyczących realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu.

Ostatniej oceny aktualności *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik* dokonano w 2021 r. Przyjęto ją uchwałą Nr XXXVII/280/2021 Rady Miasta Kraśnik z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie oceny aktualności studium i planów miejscowych w mieście Kraśnik. Studium uznano za nieaktualne. Od 01.08.2022 r. trwają prace nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik

1.5.2. Plany miejscowe

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego określa cele polityki przestrzennej województwa⁹, którymi są:

Cel wiodący: zrównoważony rozwój przestrzenny regionu prowadzący do podniesienia konkurencyjności województwa i poprawy warunków życia.

Cele główne:

1. Policentryczny rozwój sieci osadniczej.
2. Wzbogacenie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń.
3. Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu.
4. Zintegrowana ochrona jakości życia człowieka.
5. Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.

⁹ https://umwl.bip.lubelskie.pl/?id=935&action=details&document_id=1035314

6. Wzmocnienie tożsamości kulturowej regionu poprzez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacenie walorami współczesnymi.
7. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej.
8. Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu.
9. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa.
10. Powszechny dostęp do usług teleinformatycznych.
11. Wyposażenie jednostek osadniczych w systemy wodno-ściekowe.
12. Wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych.
13. Zapewnienie warunków przestrzennych służących potrzebom obronnym państwa oraz ochronie ludności i jej mienia przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.

Obecnie 63,6% powierzchni miasta objęte jest **pięcioma** obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dokumenty te podlegały zmianom. Nie posiadają spójnej struktury, a dodatkowo derogacja wyrokiem NSA planu uchwalonego w 2014 roku doprowadziła do sytuacji, w której prowadzenie spójnej, racjonalnej i konsekwentnej polityki przestrzennej miasta w ostatnich latach zostało poważnie utrudnione.

W oparciu o uchwałę Rady Miasta Kraśnik Nr XVII/162/2020 z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik opracowano dwa nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwałą Nr XLVIII/395/2022 Rady Miasta Kraśnik z dnia 31.03.2022 r. uchwalono plan miejscowy w **obszarze rejonu al. gen. Ryszarda Kuklińskiego, al. Tysiąclecia i ul. Ostrowieckiej**,
- Uchwałą Nr XLIX/410/2022 Rady Miasta Kraśnik z dnia 28.04.2022 r. uchwalono plan dla **obszaru pomiędzy ulicą Urzędowską, al. gen. Ryszarda Kuklińskiego i św. Faustyny, Strefa Ekonomiczna, część Zarzecza II – powyżej al. Tysiąclecia**.

Tabela 1. Powierzchnia Miasta Kraśnik objęta obowiązującymi i uchwalonymi MPZP w latach 2017-2022.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Powierzchnia miasta objęta MPZP (w ha)	2 609	1 565,4	1 565,4	1 565,4	1 565,4	1 660,8
Udział MPZP w powierzchni miasta (w %)	100	60	60	60	60	63,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta w Kraśniku.

Tabela 2. Powierzchnia Miasta Kraśnik objęta obowiązującymi i uchwalonymi MPZP w latach 2017-2022.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba planów	Powierzchnia (w ha)	Udział w powierzchni miasta (%)
Plany obowiązujące, w tym:	5	1 660,80	63,6
▪ plany uchwalone w 2022 r.	2	371,29	14,2
▪ plany procedowane	0	0,00	0,00
▪ plany oczekujące na wejście w życie	0	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta w Kraśniku.

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji powinien zawierać szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na tym obszarze. Diagnoza ta ma na celu pogłębienie wiedzy o obszarze rewitalizacji, tak aby zaplanowana tam interwencja była „skrojona na miarę”, tj. aby w jak największym stopniu była dopasowana do specyfiki miejsca, odpowiadała na jego potrzeby i rozwijała jego potencjały. Diagnoza ta nazywana jest często diagnozą pogłębioną, jako że jej istotą jest identyfikowanie zależności między poszczególnymi zjawiskami, tak aby dotrzeć do, w miarę możliwości, pierwotnych źródeł kryzysu. Od ich zrozumienia zależy bowiem skuteczność działania, a zatem powodzenie całego procesu rewitalizacji.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji stanowi rozwinięcie diagnozy delimitacyjnej, która służy wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odnosi się ona do tego samego katalogu zjawisk kryzysowych, które były przedmiotem analizy delimitacyjnej i które wprost wynikają z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, z zastrzeżeniem, iż pogłębiona diagnoza dotyczy wyłącznie obszaru rewitalizacji (a nie całej gminy). Jej zakres można dowolnie modyfikować (uzupełniać o inne zjawiska), tak aby móc uzyskać pełniejszy obraz sytuacji na obszarze rewitalizacji, a także – co jest kluczowe – diagnoza pogłębiona powinna dawać odpowiedź nie tylko na pytanie co się dzieje, ale także dlaczego.

Innymi słowy, pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji powinna nie tylko identyfikować zjawiska kryzysowe, ale także zachodzące między nimi związki przyczynowo-skutkowe. Istotna jest też przejrzysta struktura diagnozy, czytelnie pokazująca zależności między poszczególnymi zjawiskami i źródła problemów, a tym samym ułatwiająca wnioskowanie i trafne formułowanie celów i kierunków działania oraz zaplanowanie skutecznej interwencji rewitalizacyjnej.

Układ diagnozy odwołuje się do katalogu zjawisk kryzysowych wskazanych w ustawie o rewitalizacji – analizę przeprowadzono z podziałem na sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.

W ramach diagnozy obszaru rewitalizacji w Kraśniku przeprowadzono analizę wskaźnikową w oparciu o najnowsze dostępne dane, głównie z lat 2019-2022, pokazującą aktualną sytuację obszaru rewitalizacji na tle sytuacji w mieście. Odnoszono się również do danych z lat 2017-2019, a tam, gdzie było to zasadne analizowano dane w jeszcze dłuższym okresie, aby zaobserwować trendy.

W wyniku diagnozy zidentyfikowano katalog aktualnych potrzeb rewitalizacyjnych oraz jego potencjałów, stanowiących podstawę dla sformułowania wizji obszaru rewitalizacji oraz celów i kierunków działania.

2.1. Diagnoza sfery społecznej

2.1.1. Liczba ludności

Do podstawowych danych charakteryzujących ludność na danym obszarze należy jej liczba i rozmieszczenie. Liczba mieszkańców miasta wg danych z pochodzących z Ewidencji Ludności prowadzonej w Urzędzie Miasta Kraśnik na koniec 2022 r. wyniosła: **31 647 osób**. Najwięcej mieszkańców mieszka przy ulicach: Alei Niepodległości (2 722), Zygmunta Krasińskiego (1 846), Urzędowskiej (1 696), Koszarowej (1 345), Piaskowej (1 060), Lubelskiej (1 012), Generała Władysława Sikorskiego (923) i Kardynała Stefana Wyszyńskiego (866).

Niepokojący jest spadek liczby kobiet w wieku 15-49 lat z 10 573 w 1998 r. do 6 868 w 2022 r. – zmniejszenie o 35,04%. Przy spadku dzietności z **1,27** w 2009 r. do **1,07** w 2020 r. widoczny jest obraz trudności przed jakimi staje samorząd Miasta Kraśnika, w celu zahamowania lub odwrócenia negatywnych procesów demograficznych.

Rokrocznie liczba mieszkańców zameldowanych na terenie Miasta Kraśnik spada o **ponad 1%**. W porównaniu do 2021 r., w 2022 r. liczba mieszkańców zmalała o **1,44%**. Pomiedzy rokiem 2021 a 2020 nastąpił spadek o **1,13%**, natomiast między 2020 a 2019 – o **1,39%**.

W ostatnich 20-tu latach liczba ludności Kraśnika **zmniejszyła się ogółem o 6 092 osób (-16,10%)**. W 1998 r. w Kraśniku mieszkały **37 836 osób**, a w 2022 już tylko **31 647 osoby**. Zmiana wynika z ogólnopolskich trendów demograficznych, ale mocno niepokoi rozłożenie zmiany w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Dalsze utrzymanie takiego trendu, gdzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym (**9 297**) jest prawie dwukrotnie wyższa niż liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (**4 748**), powodować może w najbliższych latach **niekorzystne zjawiska społeczno-gospodarcze**.

2.1.2. Gęstość zaludnienia

Wskaźnik osób zameldowanych w Kraśniku na km² w 2022 r. wyniósł **1 216** (w 2021 r. – 1 221, w 2020 r. – 1 249, a w 2019 r. 1 264).

2.1.3. Przyrost naturalny i saldo migracji

Kraśnik ma od wielu lat **ujemny przyrost naturalny i saldo migracji**. W 2022 r. przyrost naturalny wynosił **-6,4 osoby na 1000** mieszkańców Kraśnika (w 2020 r. -4,56, a w 2019 r. -3,8). Saldo migracji w 2022 r. wynosiło **-8,1 osoby na 1000** (w 2021 r. -4,0, w 2019 r. -6,3).

W porównaniu do lat wcześniejszych (2019-2020), w latach 2021-2022 **zwiększył się współczynnik obciążenia demograficznego** mieszkańców Kraśnika.

Sukcesywnie rośnie liczba osób w wieku **nieprodukcyjnym** (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w stosunku do liczby osób w wieku **produkcyjnym**, co przekłada się na wzrost obciążenia demograficznego. Wskaźnik obciążenia, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, w 2022 r. wyniósł **79 os.** – wobec **76 os.** rok wcześniej i **74 os.** w 2020 r. W 2020 r. dla Polski współczynnik ten wynosił **68 os.**, zaś w 2021 r. **69 os.** (wg GUS).

2.1.4. Infrastruktura pomocy społecznej i wykluczenie społeczne

Infrastruktura pomocy społecznej

Infrastrukturę społeczną na terenie miasta tworzy przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej mający swoją siedzibę w Kraśniku. MOPS stanowi jednostkę organizacyjną Miasta Kraśnik i jest kluczową instytucją przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, obejmującą swoim działaniem obszar całego miasta.

Ośrodek Pomocy Społecznej działa w dwóch obiektach:

- przy ul. Szpitalnej 1,
- przy ul. Tysiąclecia 3B.

Celem działalności MOPS jest organizowanie i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej, w szczególności poprzez doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia potrzebujących osób i rodzin oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku to jednostka organizacyjna Miasta Kraśnik wykonująca głównie zadania z zakresu pomocy społecznej w Kraśniku. Realizuje wiele form wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w kryzysie zarówno ekonomicznym jak i społecznym. Głównym celem działalności Ośrodka jest zabezpieczenie potrzeb osób chorych, niepełnosprawnych, starszych oraz osób i rodzin niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, jak również posiadających dochody mniejsze niż określone odrębnymi przepisami.

W takiej sytuacji możliwe jest zapewnienie pomocy w formie przyznawania przewidzianych ustawą świadczeń, np. świadczenia pielęgnacyjnego, umieszczenie w domu pomocy społecznej, pomocy finansowej i rzeczowej, inicjowanie prac społecznie użytecznych, pracy socjalnej, poradnictwo realizowane przez pracowników socjalnych, monitorowanie procesu prawidłowego funkcjonowania społecznego, współdziałanie z rodzinami osób chorych psychicznie, szczególnie wspieranie ich w opiece nad chorym lub zaburzonym psychicznie członkiem rodziny, informowanie o przysługujących uprawnieniach i pomoc w ich egzekwowaniu, a także w załatwianiu innych spraw urzędowych. Osoby z zaburzeniami objęte są pracą socjalną, poradnictwem specjalistycznym, pomocą w formie usług opiekuńczo-specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Dodatkowo pracownicy socjalni współpracują z organizacjami pozarządowymi, jak również występuje szeroko zakrojona współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradniami Zdrowia Psychiatrycznego oraz lekarzami – psychiatrami i poradcami psychologicznymi.

Utworzenie i utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku jest zadaniem obowiązkowym gminy.

Ponadto w Kraśniku działają następujące placówki ochrony zdrowia – opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień:

PORADNIE I PRZYCHODNIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

- Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kraśniku), ul. Niepodległości 25, 23-204 Kraśnik,

- Przychodnia NZOZ Lekarz Rodzinny Pogotowie Ratunkowe, ul. Rumiankowa 6, 23-200 Kraśnik,
- Oddział Dzienny Psychiatryczny, ul. Niepodległości 23, 23-204 Kraśnik.

Poradnie Psychologiczne

- Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, ul. Słowackiego 7, 23-210 Kraśnik.

Poradnie Leczenia Uzależnień I Współuzależnień

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień Baran Grzegorz, ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik,
- Poradnia Leczenia Uzależnień Elżbieta Bosowska, ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik.

Istotną cechą pomocy społecznej jest posiadanie zasobów instytucjonalnych wspomagających zabezpieczenie potrzeb osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w celu eliminowania zjawiska osamotnienia, nieporadności i izolacji społecznej w sferze życia codziennego, nauki i pracy - tzn. obszarów mających wpływ na stan zdrowia, w tym zdrowia psychicznego.

Instytucje pomocy społecznej realizują następujące cele wynikające z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego:

- 1) promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

W zakresie promowania zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym działaniem podstawowym jest organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego. Działanie to realizowane jest w ramach funkcjonowania Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Kraśniku, ul. Sikorskiego 19. Celem działalności **Ośrodka Interwencji Kryzysowej** jest wsparcie osób i rodzin na rzecz przywrócenia utraconej równowagi psychicznej i przywrócenia umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemem, który wywołał stan kryzysowy.

Środowiskowy Dom Samopomocy

W zakresie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, działaniem podstawowym jest upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi. Działanie to jest realizowane w ramach działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Kraśniku, ul. Grunwaldzka 6.

Podstawowym celem działalności placówki jest przeciwdziałanie marginalizacji, stygmatyzacji i wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kraśniku funkcjonuje **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Obsługą Komisji zajmuje się wyznaczony do tego pracownik MOPS.

Ośrodek w 2019 r. w ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi powierzył PCK zadania z udzieleniem dotacji na sfinansowanie ich realizacji na rzecz mieszkańców Miasta Kraśnik.

INSTYTUCJE I PODMIOTY WSPOMAGAJĄCE:

1. Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku.

Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych jest placówką publiczną, udzielającą dzieciom i młodzieży pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielającą rodzicom oraz nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem, a także kształceniem dzieci i młodzieży.

2. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

W celu ochrony zdrowia psychicznego, obok działań bezpośrednio skierowanych, realizowane są także działania instytucjonalne w ramach koordynowania różnych form opieki i pomocy. Taka funkcję wypełnia Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kraśniku, ul. Grunwaldzka 6.

Podstawowym zadaniem Zespołu jest wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności, wydawanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności oraz wydawanie legitymacji dokumentującej niepełnosprawność i stopień niepełnosprawności.

Zadania Zespołu obejmują orzekanie osób, u których stwierdzono okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, również z powodu zaburzeń psychicznych, upośledzenia umysłowego i chorób psychicznych.

Podmiotami wspomagającymi, które zapewniają **aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi** są działające na terenie Miasta Kraśnika zakłady pracy chronionej. W zależności od potrzeb i możliwości rehabilitacyjnych zatrudniają one osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Należą do nich:

- Spółdzielnia „Jedność” w Kraśniku,
- Zakład Poligraficzny AJG w Kraśniku,
- PPW „Nabor” w Kraśniku.

Współpraca MOPS z innymi społecznościami samorządowymi

1. Kraśnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Impuls” – współpraca przy realizacji projektów.
2. Kluby Seniora: Senior Plus, przy ul. Sikorskiego 22 i przy ul. Tysiąclecia 3b.
3. Grupa Samopomocowa „Zadyma” – działa przy MOPS od 2007 r., skupia 20 osób po 60-tym roku życia, członkinie grupy integrują się spędzając wspólnie czas, udzielają się jako wolontariuszki udzielając korepetycji, biorą udział w lokalnych imprezach okolicznościowych.

4. Związek Emerytów i Rencistów z siedzibą przy Al. 1000-lecia – kierowanie przez pracowników socjalnych osób zainteresowanych do ww. związku, udzielanie informacji nt. przysługujących świadczeń z MOPS, PCPR.
5. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Uśmiech” – szkolenie pracowników socjalnych przez członków stowarzyszenia, kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do wspólnoty, monitorowanie leczenia, przekazywanie zainteresowanym leczeniem ulotek, wizytówek z adresem wspólnoty.
6. Uniwersytet Trzeciego Wieku – utrzymywanie stałego kontaktu MOPS z członkami UTW, informowanie klientów MOPS o możliwości wstąpienia w szeregi Uniwersytetu.
7. Rada Seniorów – Grupa Samopomocowa „Zadyma” posiada swojego przedstawiciela w Radzie Seniorów, który przekazuje bieżące informacje z obrad Rady dotyczące spraw starszych mieszkańców Kraśnika.
8. PCK – współpraca i czuwanie nad prawidłową realizacją pomocy usługowej, stały kontakt z opiekunkami zatrudnionymi w PCK realizującymi pomoc usługową.
9. Świetlice Środowiskowe: „Akademia Młodzieżowa”, Centrum Wolontariatu „Serce na dłoni”, Świetlica środowiskowa „Okno na świat” – kierowanie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych do ww. placówek wsparcia dziennego.
10. SOS Wioski Dziecięce (Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”) współpraca pracownika socjalnego ze specjalistami z ww. stowarzyszenia, kierowanie rodzin z dziećmi do ww. placówki.
11. Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kraśniku przy ul. Szpitalna 1A oraz w Punkcie pracowników socjalnych działa Bank rzeczy używanych. Mieszkańcy przekazują do niego używaną odzież, sprzęt gospodarstwa domowego, meble itp., które są przekazywane osobom potrzebującym.

Wykluczenie społeczne

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując przy tym własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna ma za zadanie wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodki pomocy społecznej są najczęściej pierwszą instytucją, do której zgłaszają się po pomoc osoby będące w trudnej sytuacji.

Instrument aktywizacji społeczno-zawodowej, którym są **prace społecznie użyteczne** stanowi istotny element aktywnych form pomocy na rzecz osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, które nie uzyskują zasiłku dla bezrobotnych oraz korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne stanowią pierwszy etap w reintegracji społeczno-zawodowej beneficjentów pomocy społecznej.

Prace społecznie użyteczne to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku, w szczególności osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, jednocześnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

Do wykonywania prac społecznie użytecznych osoby są kierowane przez Powiatowy Urząd Pracy według listy sporządzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie użyteczne jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym (z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej).

W 2022 r. do prac społecznie użytecznych skierowanych zostało 20 osób. Porozumienie w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych zawarte zostało na okres od 01.04.2022 r. do 30.11.2022 r.

Dodatki mieszkaniowe, czyli świadczenie pieniężne wypłacane przez miasto Kraśnik osobom w trudnej sytuacji finansowej, służące dofinansowaniu do wydatków ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkaniowego.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (FEAD) 2014-2020 współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Skierowania w 2022 r. otrzymało 1 470 osób.

Wieloletni Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019– 2023 wsparcie dla najuboższych mieszkańców. MOPS przy aktywnym współudziale placówek oświatowych zapewnia potrzebującym gorący posiłek.

W 2022 r. z usług Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało **718 rodzin** z terenu miasta (**3,65% mieszkańców**). Pomoc udzielana jest głównie w formie zasiłków pieniężnych, pomocy rzeczowej, poradnictwa specjalistycznego oraz finansowania posiłków dla dzieci. Ośrodek realizuje zarówno zadania własne, jak i zlecone miastu z zakresu opieki społecznej.

Tabela 3. Rodziny objęte pomocą społeczną w Mieście Kraśnik w latach 2017 – 2022.

Rok	Liczba rodzin	Łączna wysokość wydatkowanych środków w złotych (bez DPS)	Średnia wysokość świadczeń przypadających w roku na rodzinę (w zł)
2017	932	3 689 380	3 958,60
2018	854	3 549 398	4 156,20
2019	847	2 942 124	3 474,00
2020	867	3 106 293	3 583,00
2021	733	2 779 746	3 792,00
2022	703	2 869 300	4 081,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Tabela 4. Udzielona pomoc społeczna w Mieście Kraśnik w latach 2017 – 2022.

Rok	Liczba osób objęta pomocą	Liczba rodzin objęta pomocą
2017	1 172	990
2018	1 075	915
2019	1 076	847
2020	1 081	867
2021	856	733
2022	842	703

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Tabela 5. Wydatki na świadczenia rodzinne, świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze 500+ w latach 2017-2022 (w PLN).

Rodzaj świadczenia	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	3 397 000	3 025 647	2 744 316	2 439 437	2 070 129	1 698 318
Świadczenia pielęgnacyjne	1 352 264	1 395 781	1 470 644	1 816 494	3 187 388	4 084 327
Świadczenia pielęgnacyjne	1 402 704	1 390 418	1 703 805	1 893 314	1 931 553	1 953 999
Specjalne zasiłki opiekuńcze	279 498	262 300	261 796	262 937	169 260	110 980
Zasiłek dla opiekuna	207 665	164 556	145 440	115 981	17 980	24 800
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka finansowana z budżetu państwa	220 000	206 000	174 000	153 000	133 100	116 000
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	1 454 940	1 300 065	1 172 232	1 063 062	997 219	915 563
Świadczenie rodzicielskie	1 454 950	8 85 319	673 500	643 668	617 168	451 957
Świadczenia wychowawcze	1 026 633	885 319	-	-	-	-
Świadczenie wychowawcze UMK	1 7570 802	16 403 444	21 188 681	26 981 080	26 292 017	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Tabela 6. Liczba świadczeniobiorców w latach 2017-2022 (świadczenie pobierane co miesiąc).

Rodzaj świadczenia	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Świadczeniobiorcy ogółem, z tego:						
pobierający świadczenia rodzinne	1 537	1 388	1 332	1 202	1 155	1 110
pobierający świadczenie z funduszu alimentacyjnego	272	247	220	195	181	164
pobierający świadczenie wychowawcze (500+)	6 194	5 788	7 403	4 805	9 120	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Tabela 7. Liczba świadczeń rodzinnych i ich wartość w latach 2017-2022.

Rodzaj świadczenia	Liczba przyznanych świadczeń						Kwota wypłaconych świadczeń w zł					
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Zasiłek rodzinny	20 789	19 049	16 119	14 176	11 614	9 766	2 363 548	2 152 754	1 871 909	1 651 210	1 357 126	1 145 932
Dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym z tytułu:												
▪ urodzenia dziecka	158	117	81	70	49	50	125 270	102 759	81 000	70 000	49 000	50 000
▪ opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	588	394	381	336	256	206	229 101	151 853	149 246	129 404	100 484	80 455
▪ samotnego wychowywania dziecka	694	720	660	627	599	595	135 016	132 030	130 100	122 771	117 047	116 675
▪ kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 520	1 253	1 091	1 011	908	828	160 074	133 315	117 010	108 310	98 160	89 120
▪ rozpoczęcia roku szkolnego	1 792	1 707	834	767	643	569	113 245	98 740	83 400	76 700	64 191	56 900
▪ podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	251	264	223	141	68	62	21 244	24 617	22 251	12 809	6 100	5 906
▪ wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 706	2 515	2 101	1 933	1 847	1 614	249 498	229 605	199 522	183 548	175 465	4 181
Świadczenia pielęgnacyjne	964	949	950	998	1 634	1 947	1 352 624	1 395 781	1 500 615	1 816 494	3 187 388	4 084 327
Zasiłki pielęgnacyjne	9 168	8 801	9 053	8 883	8 949	9 053	1 402 704	1 390 449	1 715 553	1 893 314	1 931 553	1 953 999
Specjalny zasiłek opiekuńczy	546	497	426	429	273	180	279 498	262 300	291 796	262 937	169 260	110 980
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka finansowana z budżetu gminy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka finansowana z budżetu państwa	220	206	174	153	133	116	220 000	206 000	174 000	153 000	133 000	116 000
Zasiłek dla opiekuna	400	311	235	188	29	40	207 665	164 556	145 440	115 981	17 980	24 800
Świadczenie rodzicielskie	1 074	959	739	707	678	504	1 026 633	885 319	673 500	643 668	617 168	451 967

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Tabela 8. Rodzaje oraz koszty świadczeń udzielonych przez MOPS w Kraśniku w latach 2017-2022.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń						Kwota świadczeń w zł						Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinach							
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Zasiłki stałe ogółem	2 397	2 314	2 167	2 020	1 955	2 030	1 202 933	1 116 286	1 173 263	1 114 496	1 087 262	1 241 054	234	230	213	202	200	212	304	302	269	258	254	267
dla osoby samotnie gospodarującej	1 981	1 967	1 860	1 764	1 730	1 795	10 80 705	1 085 340	1 089 415	1 046 071	1 026 362	1 153 078	197	193	184	172	176	186	197	193	184	172	176	186
dla osoby pozostającej w rodzinie	416	347	307	256	225	235	122 228	100 946	84 118	68 425	60 900	84 976	39	39	33	30	26	30	109	111	89	86	80	85
Zasiłki okresowe ogółem	1 510	1 321	1 382	1 487	1 180	951	471 054	433 221	455 545	506 734	380 694	349 912	320	261	259	251	225	187	600	481	457	437	358	317
z powodu bezrobocia	1 334	1 070	1 070	1 204	990	676	422 855	353 960	373 474	420 678	326 129	257 507	283	222	213	215	194	146	530	407	373	375	300	254
z powodu długotrwałej choroby	43	91	139	114	69	86	12 762	32 001	42 337	41 887	20 127	29 879	17	22	27	20	18	21	30	38	49	38	34	29
z powodu niepełnosprawności	112	112	125	86	52	83	30 723	32 103	24 091	16 578	11 955	22 550	25	28	28	22	14	21	61	69	51	48	32	39
Schronienie	346	937	3 315	4 593	5 972	0	51 723	65 780	85 082	107 962	149 387	147 258	21	21	16	16	20	26	22	21	16	16	20	26
Posiłek	53 898	52 678	50 857	53 601	30 999	23 528	351 618	348 420	373 450	406 266	261 360	350 122	264	253	266	281	187	198	694	658	726	839	487	562
Wyprawka szkolna	1 792	1 707				0	113 245	98 740	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zasiłki szkolne	1	1	0	0	0	0	620	620	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	5	3	0	0	0	0
Stypendia szkolne	4 060	3 010	1 376	1 086	656	660	202 455	147 994	126 858	108 708	72 526	62 441	251	198	86	84	88	75	878	693	317	309	334	281
w tym dla dzieci	4 060	3 010	1 376	1 086	656	660	202 455	147 994	126 858	108 708	72 526	62 441	251	198	235	210	154	75	878	693	553	238	147	131
Usługi opiekuńcze	43 690	43 296	44 353	48 832	44 578	64 990	510 659	533 737	598 606	726 909	698 048	630 503	171	161	146	139	138	128	209	193	174	154	153	142
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	17	1	2	5	2	1	10 974	1000	3 500	13 500	6 600	1700	16	1	2	5	2	1	19	4	2	8	7	1
Inne zasiłki celowe i w naturze	-	-	791	729	708	0	305 460	259 977	247 618	219 066	189 135	148 751	517	432	410	385	320	289	940	738	731	688	528	470
zasiłki specjalne celowe	96	102	92	98	88	66	18 220	21 882	20 488	23 704	21 960	13 400	51	62	61	59	42	31	89	101	90	87	58	49
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	7	35	20	37	49	14	10	55	34	63	71
Interwencja kryzysowa	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	0	0	1	1	0	2	0	0	6	1	0	2	0
Praca socjalna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	51	57	312	218	303	354	99	98	480	369	466	559

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Tabela 9. Liczba osób korzystających ze wszystkich form pomocy społecznej w podziale na poszczególne ulice Miasta Kraśnik.

L.p.	Nazwa ulicy	Liczba ludności ogółem	UBÓSTWO									
			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (średnia wartość w latach 2019-2022), w tym z tytułu:									
			ubóstwa	bezdomności	bezrobocia	niepełnosprawności	długotrwałej lub ciężkiej choroby	bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych	wielodzietności	przemocy w rodzinie	alkoholizmu	
1.	3 Maja	72	1	0	0	1	1	0	0	0	0	
2.	Adama Asnyka	128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3.	Adama Mickiewicza	397	9	0	2	3	6	0	0	0	2	
4.	Adolfa Dygasińskiego	51	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.	Aleja Młodości	422	0	0	1	1	3	0	0	0	0	
6.	Aleja Niepodległości	2722	64	1	44	21	32	15	10	1	10	
7.	Aleja Tysiąclecia	351	5	0	11	1	1	0	0	0	0	
8.	Andrzeja Struga	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
9.	Armii Krajowej	64	2	0	2	1	2	2	2	1	2	
10.	Bagno	8	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
11.	Balladyny	190	4	0	12	3	2	0	2	0	1	
12.	Batalionów Chłopskich	37	4	0	2	1	1	1	0	0	0	
13.	Belgijska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
14.	Bojanowska	119	3	0	1	1	1	0	0	0	0	
15.	Bolesława Prusa	72	3	0	2	2	2	0	0	0	6	
16.	Brzozowa	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
17.	Budzyńska	167	5	0	1	3	2	2	2	0	2	

DIAGNOZA

18.	Bóżniczna	12	0	0	0	1	0	0	0	0	0
19.	Cegielniana	89	4	0	3	1	1	1	1	0	1
20.	Ceramiczna	44	2	0	0	0	0	0	1	0	0
21.	Chopina	507	6	0	6	4	7	2	0	0	3
22.	Chłodna	72	1	0	0	1	1	0	0	0	1
23.	Cicha	85	0	0	0	1	0	0	0	0	1
24.	Cmentarna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25.	Cypriana Kamila Norwida	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26.	Cyprysowa	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27.	Dolna	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28.	Dębowa	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.	Długa	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30.	Elizy Orzeszkowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31.	Energetyczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego	200	4	0	3	3	3	0	0	0	1
33.	Fabryczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34.	Festiwalowa	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0
35.	Filaretów	69	0	0	0	1	1	0	0	0	0
36.	Francuska	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37.	Gabriela Narutowicza	127	4	0	2	2	1	0	0	0	1
38.	Gajowa	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39.	Garażowa	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40.	Generała Władysława Sikorskiego	923	9	0	4	4	5	0	0	0	7
41.	Graniczna	525	6	0	9	3	3	1	2	0	0
42.	Grodzka	37	6	0	1	0	0	0	0	0	0
43.	Grunwaldzka	495	8	1	7	3	7	8	3	0	7
44.	Harcerska	42	0	0	0	1	1	0	0	0	0

DIAGNOZA

45.	Henryka Sienkiewicza	313	0	0	0	1	2	0	1	0	0
46.	Hermann Gmeina	330	0	0	1	0	0	0	0	0	0
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”	394	30	0	23	3	0	1	0	0	6
48.	Hugo Kołłątaja	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0
49.	Ignacego Krasickiego	129	2	0	2	2	2	0	1	0	0
50.	Inwalidów Wojennych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51.	Jacka Kaczmarskiego	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52.	Jagiellońska	606	14	0	7	4	8	6	5	0	7
53.	Jana Kasprowicza	138	3	0	2	2	2	2	4	0	3
54.	Jana Kochanowskiego	520	15	0	11	6	12	3	2	0	0
55.	Jana Matejki	321	2	0	12	3	14	3	0	0	2
56.	Jana Stelmaszczyka	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
57.	Jana Styki	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
58.	Janowska	484	7	0	12	8	2	1	0	0	2
59.	Jasna	61	2	0	2	2	2	0	0	0	0
60.	Juliana Tuwima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
61.	Juliusza Osterwy	264	5	0	3	4	4	0	0	0	1
62.	Juliusza Słowackiego	592	11	0	3	5	13	0	3	0	0
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64.	Józefa Piłsudskiego	83	2	0	2	1	1	0	0	0	0
65.	Józefa Widerlika	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	866	15	0	19	3	11	5	2	0	8
67.	Karmelowa	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0
68.	Kasztanowa	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka	86	1	0	0	1	1	0	0	0	1
70.	Kazimierza Jurkiewicza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71.	Kazimierza Pułaskiego	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0

DIAGNOZA

72.	Klasztorna	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73.	Klonowa	430	3	0	9	4	3	3	2	0	2
74.	Kolejowa	227	5	0	4	3	3	3	3	2	1
75.	Komisji Edukacji Narodowej	54	0	0	0	0	0	0	0	0	0
76.	Komunalna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	136	0	0	0	2	1	0	0	0	0
78.	Konwaliowa	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
79.	Kornela Makuszyńskiego	70	0	0	0	0	1	0	0	0	0
80.	Koszarowa	1345	7	0	9	8	4	13	2	0	2
81.	Krakowska	23	1	0	1	1	1	0	0	0	0
82.	Krańcowa	13	2	0	0	0	0	0	0	0	0
83.	Krzywa	49	6	0	2	1	1	0	0	0	0
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki	968	3	0	6	3	3	3	0	0	2
85.	Księdza Stanisława Zielińskiego	709	2	0	4	4	4	3	1	0	2
86.	Kwiatkowska	115	0	0	0	0	0	2	0	0	0
87.	Lawendowa	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0
88.	Leopolda Staffa	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0
89.	Leśna	81	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90.	Lipowa	55	5	0	2	1	1	0	0	0	0
91.	Lubelska	1012	26	1	9	7	19	2	2	1	2
92.	Lubelskiego Lipca 1980	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
93.	Makowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
94.	Marii Dąbrowskiej	60	5	0	1	2	2	0	0	0	0
95.	Marii Konopnickiej	73	0	0	0	0	0	0	0	0	0
96.	Mała	26	0	0	1	0	0	0	0	0	0
97.	Maurycyego Klemensa Zamoyskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
98.	Metalowców	874	31	0	9	12	36	1	1	0	4

DIAGNOZA

99.	Miedziana	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100.	Mieszka I	179	8	0	2	1	2	0	0	0	0	0
101.	Mikołaja Kopernika	180	3	0	5	4	8	3	0	0	0	0
102.	Mikołaja Reja	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
103.	Miodowa	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
104.	Miła	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
105.	Mleczarska	51	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
106.	Modrzewiowa	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
107.	Mostowa	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
108.	Młyńska	64	3	0	1	1	1	0	0	0	0	0
109.	Nadstawna	63	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0
110.	Niecała	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
111.	Nowa	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
112.	Oboźna	192	5	0	3	3	3	0	1	0	0	0
113.	Obwodowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
114.	Ogrodowa	32	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0
115.	Okopowa	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
116.	Olejna	19	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
117.	Orzechowa	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
118.	Ostrowiecka	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
119.	Parkowa	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
120.	Piaskowa	1060	8	0	11	3	5	0	0	0	0	1
121.	Piastowska	134	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
122.	Plac Ofiar Niemieckiego Obozu „Budzyń”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
123.	Plac Wolności	32	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
124.	Podleska	142	3	0	5	2	3	0	0	0	0	0
125.	Podwalna	54	3	0	2	1	3	0	0	0	0	0

DIAGNOZA

126.	Pogodna	496	6	0	2	9	5	2	2	0	0
127.	Polna	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0
128.	Powstańców Śląskich	42	1	0	0	0	0	0	0	0	0
129.	Przechodnia	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
130.	Przemysłowa	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0
131.	Północna	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0
132.	Ractawicka	47	3	0	1	1	1	0	0	0	0
133.	Ratuszowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
134.	Rondo Budowniczych COP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
136.	Rondo NSZZ „Solidarność”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
140.	Roztocze	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
141.	Rumiankowa	464	4	0	3	6	6	0	1	0	0
142.	Rybna	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
143.	Rycerska	29	2	0	1	1	0	0	0	0	0
144.	Rzeczycka	50	5	0	0	2	1	0	0	0	0
145.	Różana	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
146.	Skośna	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
147.	Spacerowa	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
148.	Spokojna	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
149.	Sportowa	51	1	0	1	1	2	0	0	0	0
150.	Spółdzielcza	630	17	1	11	2	11	7	0	0	0
151.	Stanisława Konarskiego	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
152.	Stanisława Małachowskiego	93	3	0	5	1	4	3	1	0	0

DIAGNOZA

153.	Stanisława Moniuszki	55	1	0	0	1	1	0	0	0	0
154.	Stanisława Staszica	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0
155.	Stanisława Wyspiańskiego	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
156.	Starej Baśni	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
157.	Stefana Lelka-Sowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
158.	Stefana Żeromskiego	84	0	0	0	0	1	0	0	0	0
159.	Strażacka	78	2	0	0	0	1	0	1	0	0
160.	Stroma	15	1	0	0	0	0	0	0	0	0
161.	Suchyńska	124	0	0	0	0	0	0	0	0	0
162.	Szewska	64	2	0	3	0	0	0	0	0	0
163.	Szkolna	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0
164.	Szpitalna	336	1	0	5	0	0	1	0	0	0
165.	Sądowa	276	4	0	1	2	4	0	0	0	1
166.	Słoneczna	89	0	0	3	0	1	0	0	0	0
167.	Szafirowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
168.	Tadeusza Kościuszki	147	3	0	6	1	1	0	7	0	0
169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”	547	5	0	5	2	4	0	0	0	0
170.	Towarowa	84	4	0	3	0	2	0	0	0	0
171.	Tęczyńskich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
172.	Urzędowska	1696	36	0	14	13	42	12	5	1	9
173.	Ułańska	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
174.	Wałowa	21	1	0	1	1	1	0	1	0	0
175.	Wesoła	32	1	0	1	1	1	0	0	0	0
176.	Widok	47	0	0	0	0	0	0	0	0	0
177.	Wierzbowa	25	2	0	1	0	0	0	0	0	0
178.	Willowa	52	0	0	0	0	0	0	0	0	0
179.	Wiosenna	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0

DIAGNOZA

180.	Wojska Polskiego	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0
181.	Wojskowa	101	4	0	2	1	1	0	0	0	0
182.	Wąska	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0
183.	Węgierska	53	0	0	0	0	0	0	0	0	0
184.	Władysława Reymonta	92	0	0	0	0	0	0	0	0	0
185.	Zachodnia	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
186.	Zakątek	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
187.	Zaklikowska	121	3	0	1	3	2	4	0	0	0
188.	Zakrzowiecka	86	1	0	4	0	0	0	1	0	0
189.	Zamkowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
190.	Zgoda	38	2	0	0	1	0	0	0	0	0
191.	Zielona	65	0	0	0	1	1	0	0	0	0
192.	Zofii Nałkowskiej	66	0	0	0	0	0	0	0	0	0
193.	Zygmunta Krasińskiego	1846	39	1	51	43	42	18	6	1	11
194.	Łożyskowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
195.	Łąkowa	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0
196.	Śliska	49	1	0	0	0	3	0	1	0	0
197.	Świerkowa	217	1	0	4	3	2	0	0	0	0
198.	Świętej Faustyny	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
199.	Żwirki i Wigury	174	2	0	1	1	1	0	1	0	4
200.	Żytnia	36	1	0	1	0	0	0	1	0	0
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUMA:		31 647	564	5	433	270	405	134	81	7	116

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

2.1.5. Infrastruktura szkół i edukacja

Infrastruktura wychowania i szkolnictwa

Na ożywienie gospodarcze i rozwój miasta znaczny wpływ ma dostępność do placówek oświatowych oraz wysokow kwalifikowanej kadry. Jakość kształcenia w bezpośredni sposób oddziałuje na zagadnienia w zakresie problemów społeczno-gospodarczych tj. wykluczenie społeczne, bezrobocie, a przede wszystkim niedostosowanie kwalifikacji do obecnych wymagań rynku pracy.

Zaspokojenie potrzeb edukacyjnych mieszkańców miasta realizowane jest przez placówki podległe samorządowi w zakresie przedszkola i szkolnictwa podstawowego. Poniższe informacje przedstawiają dane dotyczące infrastruktury szkolnej z terenu Miasta Kraśnik.

W Mieście Kraśnik w 2022 r. zadania wychowawczo-oświatowe realizowało: 7 przedszkoli dla 911 dzieci w 38 oddziałach – wzrost w stosunku do 2021 r. o 58 dzieci, do 2020 r. o 73, a do 2019 r. o 68 i 6 szkół podstawowych (2 165 uczniów w 105 oddziałach – spadek w stosunku do 2021 r. o 167 uczniów i 9 oddziałów, do 2020 r. o 197, a do 2019 r. o 177), przez 400 nauczycieli. Są to:

- Przedszkole Miejskie nr 1 „Słoneczny Promyk”,
- Przedszkole Miejskie nr 2,
- Integracyjne Przedszkole Miejskie nr 3,
- Przedszkole Miejskie nr 4,
- Przedszkole Miejskie nr 6,
- Zespół Placówek Oświatowych nr 1, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Skłodowskiej - Curie oraz Przedszkole Miejskie nr 7,
- Zespół Placówek Oświatowych nr 2, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika oraz Przedszkole Miejskie nr 5 (od dnia 1 września 2021 roku),
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Adama Mickiewicza,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego,
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. Henryka Sienkiewicza,
- Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II.

Poziom edukacji

Niełatwo zmierzyć obiektywnie poziom edukacji i negatywne zjawiska związane z tym obszarem odnosząc się do poszczególnych ulic miasta. Brakuje wszystkich danych statystycznych. Aby zbadać ten element wykorzystano wskaźnik jakim jest średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki oraz wybranego języka w latach 2019-2022, co zostało zobrażone w tabeli nr 10.

2.1.6. Poziom zatrudnienia i rynek pracy

W Kraśniku na 1000 mieszkańców pracuje 261 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. 47,3% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,7% mężczyźni. W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Kraśniku wynosiło 4 683,04 PLN, co odpowiada 78% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

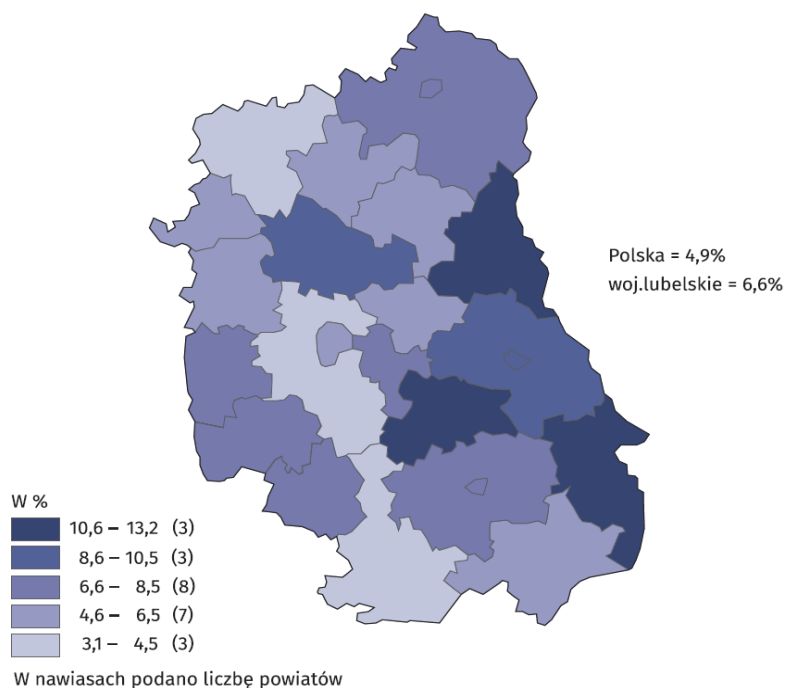
Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Kraśnika 894 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 2 293 pracujących przyjeżdża do pracy spoza miasta – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 1 399.

2.1.7. Rynek pracy i bezrobocie

Wg danych GUS 59,9% aktywnych zawodowo mieszkańców Kraśnika pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 15,9% w przemyśle i budownictwie, a 7,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Bezrobocie rejestrowane w Kraśniku wynosiło w 2021 r. 7,9% (8,2% wśród kobiet i 7,6% wśród mężczyzn). Jest to więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubelskiego (7,2%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,4%).

Mapa 7. Stopa bezrobocia w 2021 r. w powiecie kraśnickim na tle innych powiatów województwa lubelskiego.

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, publikacja „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim”.

Bezrobocie jest jednym z podstawowych czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. Dlatego kluczem jest podejmowanie działań minimalizujących poziom tego zjawiska. **Szczególny nacisk winien być położony na wsparcie grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych powyżej 24 miesięcy, które stanowią ponad 65% ogółu mieszkańców pozostających bez pracy na terenie miasta.**

Dane dotyczące bezrobocia w Mieście Kraśnik w rozbiu na poszczególne miejscowości zostały zaprezentowane w tabeli nr 10.

2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej. Z tego powodu ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należą do podstawowego zakresu zadań instytucji państwa i samorządu.

Bezpieczeństwo publiczne zagrożone jest przez pojawiającą się na terenie miasta przestępczość. Zdarzenia kryminalne stanowią zwykle tą część życia społecznego, która może oddziaływać na formowanie się postaw i zachowań mieszkańców oraz mieć wpływ na jej funkcjonowanie. Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta Kraśnik czuwają policjanci Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku i Posterunku Policji w Kraśniku Fabrycznym.

Liczba przestępstw popełnionych na terenie miasta od kilku lat systematycznie spada. W 2022 r. ich liczba wyniosła 408 i była niższa o 44 niż w roku 2020.

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji na terenie gminy w 2022 roku dokonano łącznie:

- **408 przestępstw,**
- **817 wykroczeń,**
- **166 interwencji domowych,**
- **297 przestępstw kryminalnych.**

Założono ponadto 33 „Niebieskie Karty”. Karty są zakładane w ramach procedury, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego w Mieście Kraśnik w rozbiciu na poszczególne ulice miasta i związane z nimi nieruchomości zostały zaprezentowane w tabeli nr 10.

2.1.9. Jakość i poziom kapitału społecznego

Organizacje pozarządowe stanowią jeden z filarów funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. Działalność organizacji przynosi oprócz oczywistych bezpośrednich korzyści, także szereg korzyści pośrednich, które są niejednokrotnie w równym stopniu znaczące, jak te podstawowe.

Do sztandarowych działań organizacji pozarządowych należą m.in.: tworzenie miejsc pracy, wypełnianie usługami bądź dobrami nisz, którymi rynek ani państwo nie są zainteresowane¹⁰. Działalność każdej organizacji pozarządowej wiąże się z pewnymi kosztami stałymi. Organizacje (stowarzyszenia, fundacje) posiadają możliwość pozyskiwania środków na rzecz rozwoju i funkcjonowania z funduszy europejskich w ramach tzw. partnerstwa wspólnie z innymi podmiotami.

W Mieście Kraśnik w analizowanym okresie czyli latach 2017-2022 zanotowano niewielki wzrost wskaźnika liczby zarejestrowanych stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji.

W 2017 r. z terenu miasta zarejestrowanych było **88 stowarzyszeń i organizacji społecznych**, zaś **w 2022 r. – 93**. Jeśli chodzi o **fundacje** to ich liczba **w 2017 r.** wynosiła – **16**, **w 2022 r. – 19**.

¹⁰ Na podstawie www.osektorze.ngo.pl.

Tabela 10. Liczba osób korzystających ze wszystkich form pomocy społecznej w podziale na poszczególne ulice Miasta Kraśnik.

L.p.	Nazwa ulicy	Liczba ludności ogółem w 2022 r.	UBÓSTWO										BEZROBOCIE		PRZESTĘPCZOŚĆ					POZIOM EDUKACJI	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM		SUMA NIEKORZYSTNYCH ZJEWISK W SFERZE SPOŁECZNEJ	Średnia wartość na 1 mieszkańca (0,19)	
			Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (średnia wartość w latach 2019-2022), w tym z tytułu:										Liczba bezrobotnych w latach 2019-2022		Poziom przestępczości (średnia wartość w latach 2019-2022), w tym z tytułu:						gorszy od średniej wynik z egzaminu ósmoklasisty	brak aktywnych organizacji NGO			brak zrealizowanych wniosków o dotacje złożonych do miasta przez NGO
			ubóstwa	bezdomności	bezrobocia	niepełnosprawności	długotrwałej lub ciężkiej choroby	bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych	wielodzietności	przemocy w rodzinie	alkoholizmu	liczba osób bezrobotnych	liczba osób długotrwale bezrobotnych	liczba przestępstw	liczba wykroczeń zgodnie z RSoW (bez mandatów)	interwencje domowe	przestępstwa kryminalne	liczba założeń "Niebieskich Kart"							
1.	3 Maja	72	1	0	0	1	1	0	0	0	0	3	2	0	0	0	1	0	1	1	1	12	0,17		
2.	Adama Asnyka	128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	0	0	0	0	0	1	1	1	13	0,10		
3.	Adama Mickiewicza	397	9	0	2	3	6	0	0	0	2	7	5	6	31	2	3	1	1	0	0	78	0,20		
4.	Adolfa Dygasińskiego	51	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5	0,10		
5.	Aleja Młodości	422	0	0	1	1	3	0	0	0	0	10	2	3	1	1	5	0	0	0	0	27	0,06		
6.	Aleja Niepodległości	2722	64	1	44	21	32	15	10	1	10	89	66	55	88	13	22	6	1	0	0	538	0,20		
7.	Aleja Tysiąclecia	351	5	0	11	1	1	0	0	0	0	19	5	8	29	1	3	0	1	0	0	84	0,24		
8.	Andrzeja Struga	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0,15		
9.	Armii Krajowej	64	2	0	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	0	0	0	0	1	1	1	22	0,34		
10.	Bagno	8	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0,25		
11.	Balladyny	190	4	0	12	3	2	0	2	0	1	4	5	1	3	1	2	0	1	1	1	43	0,23		
12.	Batalionów Chłopskich	37	4	0	2	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	12	0,32		
13.	Belgijska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00		
14.	Bojanowska	119	3	0	1	1	1	0	0	0	0	6	0	1	0	1	4	0	0	1	1	20	0,17		
15.	Bolesława Prusa	72	3	0	2	2	2	0	0	0	6	2	0	2	1	0	1	0	0	1	1	23	0,32		
16.	Brzozowa	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,50		
17.	Budzińska	167	5	0	1	3	2	2	2	0	2	4	1	3	1	1	0	1	1	1	1	31	0,19		
18.	Bóżniczna	12	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,33		
19.	Cegielniana	89	4	0	3	1	1	1	1	0	1	4	3	3	2	1	0	0	0	1	1	27	0,30		
20.	Ceramiczna	44	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	7	0,16		
21.	Chopina	507	6	0	6	4	7	2	0	0	3	9	3	18	28	6	6	1	0	0	0	99	0,20		
22.	Chłodna	72	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	7	0,10		
23.	Cicha	85	0	0	0	1	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	1	0	0	1	1	10	0,12		
24.	Cmentarna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00		
25.	Cypriana Kamila Norwida	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,07		
26.	Cyprysowa	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,15		
27.	Dolna	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,17		
28.	Dębowa	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,25		
29.	Długa	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,18		
30.	Elizy Orzeszkowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	3	0,00		
31.	Energetyczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00		
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego	200	4	0	3	3	3	0	0	0	1	7	2	5	4	0	3	2	0	1	1	39	0,20		
33.	Fabryczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00		
34.	Festiwalowa	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0,33		

35.	Filaretów	69	0	0	0	1	1	0	0	0	0	5	0	0	0	1	1	0	1	1	1	12	0,17
36.	Francuska	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	1	0	1	1	1	7	0,17
37.	Gabriela Narutowicza	127	4	0	2	2	1	0	0	0	1	2	1	3	4	1	4	0	1	1	1	28	0,22
38.	Gajowa	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	0,30
39.	Garażowa	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	0,33
40.	Generała Władysława Sikorskiego	923	9	0	4	4	5	0	0	0	7	17	6	12	115	5	12	0	1	0	0	197	0,21
41.	Graniczna	525	6	0	9	3	3	1	2	0	0	13	17	11	10	3	7	1	0	0	0	86	0,16
42.	Grodzka	37	6	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	12	0,32
43.	Grunwaldzka	495	8	1	7	3	7	8	3	0	7	10	4	9	14	3	9	0	0	0	0	93	0,19
44.	Harcerska	42	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	5	0,12
45.	Henryka Sienkiewicza	313	0	0	0	1	2	0	1	0	0	14	2	2	1	1	2	0	0	1	1	28	0,09
46.	Hermanną Gmeinerą	330	0	0	1	0	0	0	0	0	0	12	2	5	5	5	5	0	0	1	1	37	0,11
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”	394	30	0	23	3	0	1	0	0	6	9	3	8	7	2	8	0	0	0	0	100	0,25
48.	Hugo Kołłątaja	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	4	0,13
49.	Ignacego Krasickiego	129	2	0	2	2	2	0	1	0	0	5	0	2	1	2	0	0	0	0	0	19	0,15
50.	Inwalidów Wojennych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
51.	Jacka Kaczmarskiego	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	4	0,13
52.	Jagiellońska	606	14	0	7	4	8	6	5	0	7	14	5	15	16	5	4	1	1	1	1	114	0,19
53.	Jana Kasprowicza	138	3	0	2	2	2	2	4	0	3	4	2	1	7	1	1	0	1	0	0	35	0,25
54.	Jana Kochanowskiego	520	15	0	11	6	12	3	2	0	0	15	3	8	9	7	4	0	1	0	1	97	0,19
55.	Jana Matejki	321	2	0	12	3	14	3	0	0	2	8	1	5	4	5	5	0	1	1	0	66	0,21
56.	Jana Stelmaszczyka	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
57.	Jana Styki	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1,00
58.	Janowska	484	7	0	12	8	2	1	0	0	2	22	4	11	11	3	3	0	0	1	1	88	0,18
59.	Jasna	61	2	0	2	2	2	0	0	0	0	5	0	1	0	0	1	0	0	1	1	17	0,28
60.	Juliana Tuwima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
61.	Juliusza Osterwy	264	5	0	3	4	4	0	0	0	1	9	2	9	15	1	2	0	0	0	0	55	0,21
62.	Juliusza Słowackiego	592	11	0	3	5	13	0	3	0	0	21	4	11	33	4	4	0	1	1	1	115	0,19
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	1	1	1	7	0,06
64.	Józefa Piłsudskiego	83	2	0	2	1	1	0	0	0	0	8	2	1	0	0	0	0	0	1	0	18	0,22
65.	Józefa Widerlika	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	2	0	0	2	0	1	1	1	13	0,10
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	866	15	0	19	3	11	5	2	0	8	24	4	18	35	7	8	2	0	0	0	161	0,19
67.	Karmelowa	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	0,12
68.	Kasztanowa	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,15
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka	86	1	0	0	1	1	0	0	0	1	2	1	4	2	0	3	0	0	1	1	18	0,21
70.	Kazimierza Jurkiewicza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
71.	Kazimierza Pułaskiego	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	5	1,00
72.	Klasztorna	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	3,00
73.	Klonowa	430	3	0	9	4	3	3	2	0	2	12	2	2	6	2	10	0	0	1	1	62	0,14
74.	Kolejowa	227	5	0	4	3	3	3	3	2	1	9	2	2	8	4	4	0	1	0	0	54	0,24
75.	Komisji Edukacji Narodowej	54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	1	1	1	8	0,15
76.	Komunalna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	136	0	0	0	2	1	0	0	0	0	6	0	3	0	0	3	0	1	1	1	18	0,13
78.	Konwaliowa	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,14
79.	Kornela Makuszyńskiego	70	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	1	0	1	0	1	1	1	9	0,13

80.	Koszarowa	1345	7	0	9	8	4	13	2	0	2	36	3	6	16	5	8	2	1	0	0	122	0,09
81.	Krakowska	23	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	8	0,35
82.	Krańcowa	13	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5	0,38
83.	Krzywa	49	6	0	2	1	1	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	1	1	16	0,33
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki	968	3	0	6	3	3	3	0	0	2	14	2	4	11	8	7	1	1	0	0	68	0,07
85.	Księdza Stanisława Zielińskiego	709	2	0	4	4	4	3	1	0	2	28	3	9	20	3	9	1	0	0	0	93	0,13
86.	Kwiatkowska	115	0	0	0	0	0	2	0	0	0	9	0	1	0	3	1	0	1	1	1	19	0,17
87.	Lawendowa	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,13
88.	Leopolda Staffa	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,17
89.	Leśna	81	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	3	0	0	3	0	1	1	1	14	0,17
90.	Lipowa	55	5	0	2	1	1	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	1	1	1	17	0,31
91.	Lubelska	1012	26	1	9	7	19	2	2	1	2	58	4	18	23	8	10	2	1	0	0	193	0,19
92.	Lubelskiego Lipca 1980	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,00
93.	Makowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
94.	Marii Dąbrowskiej	60	5	0	1	2	2	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	1	1	1	17	0,28
95.	Marii Konopnickiej	73	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	1	1	6	0,08
96.	Mała	26	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,15
97.	Maurycyego Klemensa Zamoyskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
98.	Metalowców	874	31	0	9	12	36	1	1	0	4	29	3	11	17	2	5	2	1	1	1	166	0,19
99.	Miedziana	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0,15
100.	Mieszka I	179	8	0	2	1	2	0	0	0	0	4	0	2	5	0	0	0	0	1	1	26	0,15
101.	Mikołaja Kopernika	180	3	0	5	4	8	3	0	0	0	9	2	0	1	1	1	0	1	1	1	40	0,22
102.	Mikołaja Reja	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	1	1	1	7	0,11
103.	Miodowa	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	1	1	6	0,14
104.	Miła	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	1	4	0,31
105.	Mleczarska	51	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	1	0	0	0	0	9	0,18
106.	Modrzewiowa	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	0,16
107.	Mostowa	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,33
108.	Młyńska	64	3	0	1	1	1	0	0	0	0	4	1	0	0	0	1	0	1	1	1	15	0,23
109.	Nadstawna	63	2	0	1	1	0	0	0	0	0	3	1	0	2	0	0	0	0	1	1	12	0,19
110.	Niecała	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,42
111.	Nowa	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	1	1	1	6	0,26
112.	Oboźna	192	5	0	3	3	3	0	1	0	0	5	3	0	10	0	0	0	1	1	1	36	0,19
113.	Obwodowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,30
114.	Ogrodowa	32	3	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	4	0	0	0	0	1	1	12	0,38
115.	Okopowa	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3	1,00
116.	Olejna	19	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,26
117.	Orzechowa	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,31
118.	Ostrowiecka	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,27
119.	Parkowa	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0,33
120.	Piaskowa	1060	8	0	11	3	5	0	0	0	1	25	3	8	10	4	7	2	1	0	0	88	0,08
121.	Piastowska	134	0	0	0	0	2	0	0	0	0	5	0	1	0	0	1	0	1	1	1	12	0,09
122.	Plac Ofiar Niemieckiego Obozu „Budzyń”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
123.	Plac Wolności	32	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	3	0	0	1	1	10	0,31

124.	Podleska	142	3	0	5	2	3	0	0	0	0	9	2	0	2	1	1	0	1	1	1	31	0,22
125.	Podwalna	54	3	0	2	1	3	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	1	1	15	0,28
126.	Pogodna	496	6	0	2	9	5	2	2	0	0	9	3	0	2	2	4	0	1	0	0	47	0,09
127.	Polna	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	0	1	0	0	1	1	1	11	0,32
128.	Powstańców Śląskich	42	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0,10
129.	Przechodnia	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
130.	Przemysłowa	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	2	0	3	0	0	1	1	11	0,09
131.	Północna	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	1	4	0,22
132.	Raławicka	47	3	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	13	0,28
133.	Ratuszowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0,30
134.	Rondo Budowniczych COP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
136.	Rondo NSZZ „Solidarność”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0,00
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
140.	Roztocze	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,10
141.	Rumiankowa	464	4	0	3	6	6	0	1	0	0	7	3	1	1	2	2	0	1	0	0	37	0,08
142.	Rybna	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,50
143.	Rycerska	29	2	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	9	0,31
144.	Rzeczycka	50	5	0	0	2	1	0	0	0	0	4	1	0	2	0	0	0	1	1	1	18	0,36
145.	Różana	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,10
146.	Skośna	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,20
147.	Spacerowa	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,18
148.	Spokojna	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3	0,18
149.	Sportowa	51	1	0	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	11	0,22
150.	Spółdzielcza	630	17	1	11	2	11	7	0	0	0	26	4	2	26	3	9	2	1	0	0	122	0,19
151.	Stanisława Konarskiego	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	4	0,13
152.	Stanisława Małachowskiego	93	3	0	5	1	4	3	1	0	0	4	1	0	0	1	0	0	1	1	1	26	0,28
153.	Stanisława Moniuszki	55	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	3	0	0	1	1	10	0,18
154.	Stanisława Staszica	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,09
155.	Stanisława Wyspiańskiego	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,13
156.	Starej Baśni	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	3	0,16
157.	Stefana Lelka-Sowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3	0,30
158.	Stefana Żeromskiego	84	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	0	1	0	1	0	1	1	1	9	0,11
159.	Strażacka	78	2	0	0	0	1	0	1	0	0	4	1	0	4	0	1	0	0	1	1	16	0,21
160.	Stroma	15	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	6	0,40
161.	Suchyńska	124	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	0	1	1	1	7	0,06
162.	Szewska	64	2	0	3	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4	2	0	0	0	1	1	15	0,23
163.	Szkolna	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	5	0,42
164.	Szpitalna	336	1	0	5	0	0	1	0	0	0	9	4	5	8	0	5	0	0	1	1	40	0,12
165.	Sądowa	276	4	0	1	2	4	0	0	0	1	7	4	9	15	1	3	0	0	1	1	53	0,19
166.	Słoneczna	89	0	0	3	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	1	1	10	0,11
167.	Szafirowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
168.	Tadeusza Kościuszki	147	3	0	6	1	1	0	7	0	0	4	1	0	11	1	3	0	0	1	1	40	0,27

169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”	547	5	0	5	2	4	0	0	0	0	11	2	1	4	1	2	0	0	1	1	39	0,07
170.	Towarowa	84	4	0	3	0	2	0	0	0	0	3	1	2	0	0	1	0	1	1	1	19	0,23
171.	Tęczynskich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
172.	Urzędowska	1696	36	0	14	13	42	12	5	1	9	37	10	47	72	4	11	3	1	1	1	319	0,19
173.	Ułańska	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0,27
174.	Wałowa	21	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0,33
175.	Wesoła	32	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	11	0,34
176.	Widok	47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,11
177.	Wierzbowa	25	2	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	8	0,32
178.	Willowa	52	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	1	1	6	0,12
179.	Wiosenna	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	1	1	6	0,17
180.	Wojska Polskiego	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5	0,11
181.	Wojskowa	101	4	0	2	1	1	0	0	0	0	6	1	0	0	0	3	0	0	1	1	20	0,20
182.	Wąska	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0,25
183.	Węgierska	53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,09
184.	Władysława Reymonta	92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	1	0	1	1	1	9	0,10
185.	Zachodnia	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	5	0,15
186.	Zakątek	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
187.	Zaklikowska	121	3	0	1	3	2	4	0	0	0	3	2	0	3	0	0	0	0	1	1	23	0,19
188.	Zakrzowiecka	86	1	0	4	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	1	11	0,13
189.	Zamkowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,30
190.	Zgoda	38	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	8	0,21
191.	Zielona	65	0	0	0	1	1	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	1	1	10	0,15
192.	Zofii Nałkowskiej	66	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	1	1	1	10	0,15
193.	Zygmunta Krasińskiego	1846	39	1	51	43	42	18	6	1	11	48	9	32	17	8	14	4	1	1	1	347	0,19
194.	Łożyskowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0,00
195.	Łąkowa	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,13
196.	Śliska	49	1	0	0	0	3	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	1	10	0,20
197.	Świerkowa	217	1	0	4	3	2	0	0	0	0	5	2	0	1	0	0	0	1	1	1	21	0,10
198.	Świętej Faustyny	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
199.	Żwirki i Wigury	174	2	0	1	1	1	0	1	0	4	3	3	9	2	1	2	1	1	1	1	34	0,20
200.	Żytnia	36	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0,11
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0,00
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0,00
SUMA:		31 647	564	5	433	270	405	134	81	7	116	999	256	428	809	156	289	35	88	160	156	5387	40,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Kraśnik, GUS, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, ankiet konsultacyjnych.

2.2. Diagnoza sfery gospodarczej

W 2022 r. na terenie Miasta Kraśnik wg danych GUS BDL funkcjonowało 3 162 podmiotów gospodarczych, z czego większość, bo aż 95,16% stanowiły podmioty zaliczane do sektora prywatnego. W sektorze prywatnym najwięcej podmiotów jest prowadzonych przez osoby fizyczne – 73,48%. Znacznie mniejszą część sektora prywatnego stanowią organizacje społeczne, bo jedynie 3,09% oraz spółki handlowe 6,02%. Sektor publiczny w ogólnej liczbie podmiotów działających na terenie gminy stanowi niewielką część i wynosi 2,99%.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze w poszczególnych sektorach funkcjonujących w latach 2017 – 2022 w Mieście Kraśnik.

Rodzaj sektora	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 971	3 043	3 022	3 136	3 219	3 162
sektor publiczny – ogółem	90	87	84	86	88	90
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	66	64	60	62	64	64
sektor publiczny - spółki handlowe	5	3	3	3	3	4
sektor prywatny – ogółem	2 862	2 929	2 902	3 009	3 085	3 009
sektor prywatny – osoby fizyczne	2 068	2 150	2 124	2 226	2 291	2 211
sektor prywatny – stowarzyszenia i org. społ.	88	86	87	91	90	93
sektor prywatny – spółki handlowe	172	153	155	158	174	181
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	32	23	19	17	16	17
sektor prywatny - fundacje	16	16	17	17	18	19
sektor publiczny - ogółem	90	87	84	86	88	90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL.

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że od roku 2017, kiedy to całkowita liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Miasta Kraśnik miała najniższą wartość i wynosiła 2 971 liczba podmiotów systematycznie rok do roku wzrasta. Zauważalny jest niewielki spadek liczby firm w ostatnim roku.

Według danych z rejestru REGON, wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Kraśniku, najwięcej (283) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (3 091) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. 1,1% (34) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 21,5% (692) podmiotów, a 77,4% (2 493) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Tabela 12. Koncentracja aktywności firm z sektora prywatnego przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

L.p.	Nazwa ulicy	Liczba ludności ogółem w 2022 r.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez gospodarstwa rolnego) przy danej ulicy	Liczba firm z sektora prywatnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca przy danej ulicy	SUMA NIEKORZYSTNYCH ZJEWISK W SFERZE GOSPODARCZEJ (średnia wartość na 1 mieszkańca: 0,05)
1.	3 Maja	72	7	0,10	
2.	Adama Asnyka	128	15	0,12	
3.	Adama Mickiewicza	397	20	0,05	1
4.	Adolfa Dygasińskiego	51	5	0,10	
5.	Aleja Młodości	422	24	0,06	
6.	Aleja Niepodległości	2722	51	0,02	1
7.	Aleja Tysiąclecia	351	19	0,05	1
8.	Andrzeja Struga	20	2	0,10	
9.	Armii Krajowej	64	3	0,05	1
10.	Bagno	8	0	0,00	1
11.	Balladyny	190	10	0,05	1
12.	Batalionów Chłopskich	37	4	0,11	1
13.	Belgijska	0	0	0,00	
14.	Bojanowska	119	11	0,09	
15.	Bolesława Prusa	72	3	0,04	1
16.	Brzozowa	8	0	0,00	1
17.	Budzyńska	167	9	0,05	1
18.	Bóźniczna	12	0	0,00	1
19.	Cegielniana	89	4	0,04	1
20.	Ceramiczna	44	2	0,05	1
21.	Chopina	507	36	0,07	1
22.	Chłodna	72	7	0,10	
23.	Cicha	85	8	0,09	
24.	Cmentarna	0	0	0,00	1
25.	Cypriana Kamila Norwida	27	1	0,04	1
26.	Cyprysowa	13	0	0,00	1
27.	Dolna	6	0	0,00	1
28.	Dębowa	8	0	0,00	1
29.	Długa	22	1	0,05	1
30.	Elizy Orzeszkowej	0	0	0,00	1
31.	Energetyczna	0	0	0,00	1
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego	200	9	0,05	1
33.	Fabryczna	0	7	0,00	1
34.	Festiwalowa	9	0	0,00	1
35.	Filaretów	69	7	0,10	
36.	Francuska	42	3	0,07	
37.	Gabriela Narutowicza	127	6	0,05	1
38.	Gajowa	10	0	0,00	1
39.	Garażowa	6	0	0,00	1

40.	Generała Władysława Sikorskiego	923	25	0,03	1
41.	Graniczna	525	17	0,03	1
42.	Grodzka	37	2	0,05	1
43.	Grunwaldzka	495	25	0,05	1
44.	Harcerska	42	4	0,10	
45.	Henryka Sienkiewicza	313	24	0,08	
46.	Hermannna Gmeiner	330	12	0,04	1
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”	394	21	0,05	1
48.	Hugo Kołłątaja	31	2	0,06	
49.	Ignacego Krasickiego	129	7	0,05	1
50.	Inwalidów Wojennych	0	1	0,00	
51.	Jacka Kaczmarskiego	30	2	0,07	
52.	Jagiellońska	606	20	0,03	1
53.	Jana Kasprowicza	138	7	0,05	1
54.	Jana Kochanowskiego	520	25	0,05	1
55.	Jana Matejki	321	10	0,03	1
56.	Jana Stelmaszczyka	5	0	0,00	
57.	Jana Styki	2	0	0,00	1
58.	Janowska	484	22	0,05	1
59.	Jasna	61	3	0,05	1
60.	Juliana Tuwima	0	0	0,00	
61.	Juliusza Osterwy	264	17	0,06	1
62.	Juliusza Słowackiego	592	23	0,04	1
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego	110	13	0,12	
64.	Józefa Piłsudskiego	83	4	0,05	1
65.	Józefa Widerlika	136	5	0,04	1
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	866	39	0,05	1
67.	Karmelowa	26	0	0,00	
68.	Kasztanowa	26	1	0,04	1
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka	86	4	0,05	1
70.	Kazimierza Jurkiewicza	0	0	0,00	
71.	Kazimierza Pułaskiego	5	0	0,00	1
72.	Klasztorna	1	0	0,00	1
73.	Klonowa	430	12	0,03	1
74.	Kolejowa	227	22	0,10	
75.	Komisji Edukacji Narodowej	54	1	0,02	1
76.	Komunalna	0	14	0,00	1
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	136	7	0,05	1
78.	Konwaliowa	7	0	0,00	
79.	Kornela Makuszyńskiego	70	2	0,03	1
80.	Koszarowa	1345	47	0,03	1
81.	Krakowska	23	4	0,17	
82.	Krańcowa	13	0	0,00	1
83.	Krzywa	49	2	0,04	1
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki	968	37	0,04	1
85.	Księdza Stanisława Zielińskiego	709	33	0,05	1

86.	Kwiatkowska	115	18	0,16	
87.	Lawendowa	16	0	0,00	1
88.	Leopolda Staffa	29	1	0,03	1
89.	Leśna	81	10	0,12	
90.	Lipowa	55	3	0,05	1
91.	Lubelska	1012	29	0,03	1
92.	Lubelskiego Lipca 1980	0	0	0,00	
93.	Makowa	0	0	0,00	1
94.	Marii Dąbrowskiej	60	6	0,10	
95.	Marii Konopnickiej	73	2	0,03	1
96.	Mała	26	3	0,12	
97.	Maurycyego Klemensa Zamoyskiego	0	0	0,00	
98.	Metalowców	874	20	0,02	1
99.	Miedziana	13	1	0,08	
100.	Mieszka I	179	15	0,08	
101.	Mikołaja Kopernika	180	9	0,05	1
102.	Mikołaja Reja	62	9	0,15	
103.	Miodowa	42	0	0,00	1
104.	Miła	0	0	0,00	1
105.	Mleczarska	51	2	0,04	1
106.	Modrzewiowa	19	1	0,05	1
107.	Mostowa	6	2	0,33	
108.	Młyńska	64	9	0,14	
109.	Nadstawna	63	9	0,14	
110.	Niecała	12	2	0,17	
111.	Nowa	23	4	0,17	
112.	Oboźna	192	10	0,05	1
113.	Obwodowa	0	13	0,00	1
114.	Ogrodowa	32	1	0,03	1
115.	Okopowa	3	0	0,00	1
116.	Olejna	19	3	0,16	
117.	Orzechowa	16	0	0,00	1
118.	Ostrowiecka	15	2	0,13	
119.	Parkowa	6	1	0,17	
120.	Piaskowa	1060	29	0,03	1
121.	Piastowska	134	3	0,02	1
122.	Plac Ofiar Niemieckiego Obozu „Budzyń”	0	0	0,00	
123.	Plac Wolności	32	6	0,19	
124.	Podleska	142	3	0,02	1
125.	Podwalna	54	5	0,09	
126.	Pogodna	496	26	0,05	1
127.	Polna	34	1	0,03	1
128.	Powstańców Śląskich	42	0	0,00	1
129.	Przechodnia	6	4	0,67	
130.	Przemysłowa	120	10	0,08	
131.	Północna	18	3	0,17	

132.	Raławicka	47	5	0,11	
133.	Ratuszowa	0	0	0,00	1
134.	Rondo Budowniczych COP	0	0	0,00	
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych	0	0	0,00	
136.	Rondo NSZZ "Solidarność"	0	0	0,00	
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia	0	0	0,00	
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego	0	0	0,00	
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych	0	0	0,00	
140.	Roztocze	10	0	0,00	1
141.	Rumiankowa	464	17	0,04	1
142.	Rybna	2	1	0,50	
143.	Rycerska	29	1	0,03	1
144.	Rzeczycka	50	2	0,04	1
145.	Różana	20	1	0,05	1
146.	Skośna	5	1	0,20	
147.	Spacerowa	11	0	0,00	1
148.	Spokojna	17	1	0,06	
149.	Sportowa	51	2	0,04	1
150.	Spółdzielcza	630	24	0,04	1
151.	Stanisława Konarskiego	30	1	0,03	1
152.	Stanisława Małachowskiego	93	8	0,09	
153.	Stanisława Moniuszki	55	7	0,13	
154.	Stanisława Staszica	23	4	0,17	
155.	Stanisława Wyspiańskiego	8	0	0,00	1
156.	Starej Baśni	19	1	0,05	1
157.	Stefana Lelka-Sowy	0	0	0,00	
158.	Stefana Żeromskiego	84	12	0,14	
159.	Strażacka	78	17	0,22	
160.	Stroma	15	4	0,27	
161.	Suchyńska	124	17	0,14	
162.	Szewska	64	7	0,11	
163.	Szkolna	12	6	0,50	
164.	Szpitalna	336	5	0,01	1
165.	Sądowa	276	3	0,01	1
166.	Słoneczna	89	4	0,04	1
167.	Szafirowa	0	0	0,00	
168.	Tadeusza Kościuszki	147	15	0,10	
169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”	547	12	0,02	1
170.	Towarowa	84	12	0,14	
171.	Tęczyńskich	0	0	0,00	
172.	Urzędowska	1696	36	0,02	1
173.	Ułańska	11	2	0,18	
174.	Wałowa	21	1	0,05	1
175.	Wesoła	32	8	0,25	
176.	Widok	47	4	0,09	
177.	Wierzbowa	25	4	0,16	

DIAGNOZA

178.	Willowa	52	4	0,08	
179.	Wiosenna	35	4	0,11	
180.	Wojska Polskiego	44	2	0,05	1
181.	Wojskowa	101	4	0,04	1
182.	Wąska	12	1	0,08	
183.	Węgierska	53	2	0,04	1
184.	Władysława Reymonta	92	5	0,05	1
185.	Zachodnia	33	5	0,15	
186.	Zakątek	2	0	0,00	
187.	Zaklikowska	121	15	0,12	
188.	Zakrzowiecka	86	8	0,09	
189.	Zamkowa	0	0	0,00	
190.	Zgoda	38	3	0,08	
191.	Zielona	65	7	0,11	
192.	Zofii Nałkowskiej	66	2	0,03	1
193.	Zygmunta Krasieńskiego	1846	25	0,01	1
194.	Łozyskowa	0	1	0,00	1
195.	Łąkowa	8	0	0,00	1
196.	Śliska	49	7	0,14	
197.	Świerkowa	217	10	0,05	1
198.	Świętej Faustyny	1	0	0,00	1
199.	Żwirki i Wigury	174	17	0,10	
200.	Żytnia	36	4	0,11	
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego	0	0	0,00	
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”	0	0	0,00	
SUMA:		31 647	1 436	13	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Kraśnik.

2.3. Diagnoza sfery środowiskowej

Środowisko przyrodnicze to ogół elementów przyrodniczych, w szczególności powierzchnia ziemi łącznie z glebą, kopaliny, wody, powietrze, świat roślinny i zwierzęcy, a także krajobraz znajdujący się w stanie naturalnym, jak też przekształcony w wyniku działalności człowieka.

Walory krajobrazowe środowiska to wartości ekologiczne, estetyczne, widokowe i kulturowe terenu oraz związane z nimi elementy przyrodnicze ukształtowane przez przyrodę lub w wyniku działalności człowieka.

2.3.1. Rzeźba terenu

Budowa geologiczna, w tym zróżnicowana litologia utworów przypowierzchniowych, skomplikowana tektonika w strefie struktur kontynentalnych, a przede wszystkim zjawiska i procesy geomorfologiczne zdecydowały o rzeźbie Kraśnika i jego okolic. Dominantą rzeźby miasta jest dolina Wyżnicy. Powstała ona na rozłomie tektonicznym (jego kierunek jest identyczny z przebiegiem doliny). Osnowa rzeźby omawianego obszaru istniała już przed najstarszym (południowopolskim) zlodowaceniem.

Krajobraz odznaczał się dużymi wysokościami względnymi między wierzchowiną a doliną rzeki. Dolina Wyżnicy jest najbardziej czytelnym elementem rzeźby miasta i charakteryzuje się wyraźną asymetrią zboczy. Lewe zbocze, nadbudowane lessem jest znacznie wyższe, a przede wszystkim bardziej strome, niż prawe. Różnica wysokości względnej kilku metrów jest widoczna w krajobrazie, a dodatkowo wrażenie tej cechy potęguje występowanie długiego i połogiego zbocza prawostronnego.

W rejonie miasta występują dwa poziomy wierzchowinowe: wyższy, około 280 m n.p.m., występuje w okolicach Słodkowa III i II, Kolonii Pasieki i Podlesia, czyli generalnie na południe od doliny oraz średni 220-250 m n.p.m., na pozostałym obszarze.

Rzeźbę omawianego obszaru cechuje ścisły związek mikroform rzeźby z odpornością skał powierzchniowych. Naturalne procesy niszczenia osadów, a tym samym procesy rzeźbotwórcze, w warunkach naturalnych związane są z erozją rzeczną i denudacyjną na stokach wierzchowiny. W warunkach antropogennych, przy udziale człowieka, zostały one przyspieszone, a ich intensywność jest proporcjonalna do sposobu użytkowania terenu. Poza doliną Wyżnicy zdeterninowane są urbanizacja i związane z nią wielkoskalowe przekształcenia rzeźby i krajobrazu.

W lessowej części rejonu miasta dominują zjawiska erozji wąwozowej i powierzchniowej. Najbardziej czytelnym ich rezultatem są wąwozy i doliny denudacyjne - tworzy to typowy krajobraz z dominacją rzeźby terenów lessowych, o rozciętej powierzchni licznymi formami dolinnymi zagłębieniami i obniżeniami. Obszary miasta położone poza płatem lessowym charakteryzują się mniejszym zróżnicowaniem rzeźby, a wysokości względne i spadki są tu znacznie mniejsze - Budzyń, Piaski, dzielnica fabryczna rozlokowały się w obszarach niemal płaskich, monotonnych, o nieznacznym deniwelacjach.

Analiza warunków geomorfologicznych ujawnia generalnie duże potencjały rzeźby dla urbanizacji. Zarówno płat lessowy, jak i położony na północ od Wyżnicy rejon Piaski – Budzyń – Kraśnik Fabryczny, na wierzchowinach ma dobre i bardzo dobre warunki morfologiczne dla zabudowy.

2.3.2. Budowa geologiczna

Miasto Kraśnik leży w obrębie paleozoicznego podniesienia radomsko-kraśnickiego. Stanowi ono podłoże południowo-zachodniego skrzydła niecki lubelskiej.

Zasadnicze znaczenie w budowie geologicznej mają skały kredowe zalegające na utworach jury i dewonu. Utwory kredowe należą do trzech pięter stratygraficznych: górny i środkowy kampan i dolny mastrycht.

Twarde, sztywne podłoże krystaliczne zbudowane z granitów występuje tu bardzo głęboko – około 12 km pod powierzchnią ziemi. Nieckę wypełniają młodsze utwory mezozoiczne, wykształcone w postaci różnorodnych skał węglanowych, co świadczy, że była ona częścią rozległego, morskiego zbiornika. Miąższość skał ery mezozoicznej jest bardzo duża i wynosi kilkaset metrów. Skały mezozoiczne zalegają zgodnie z kierunkiem i układem warstw nawiązującym do struktur paleozoicznych. Dla budowy geologicznej, jak i warunków litosferycznych, zasadnicze znaczenie mają skały najmłodszego okresu kredowego, które są charakterystyczne dla całej Lubelszczyzny (osady tzw. kredy lubelskiej).

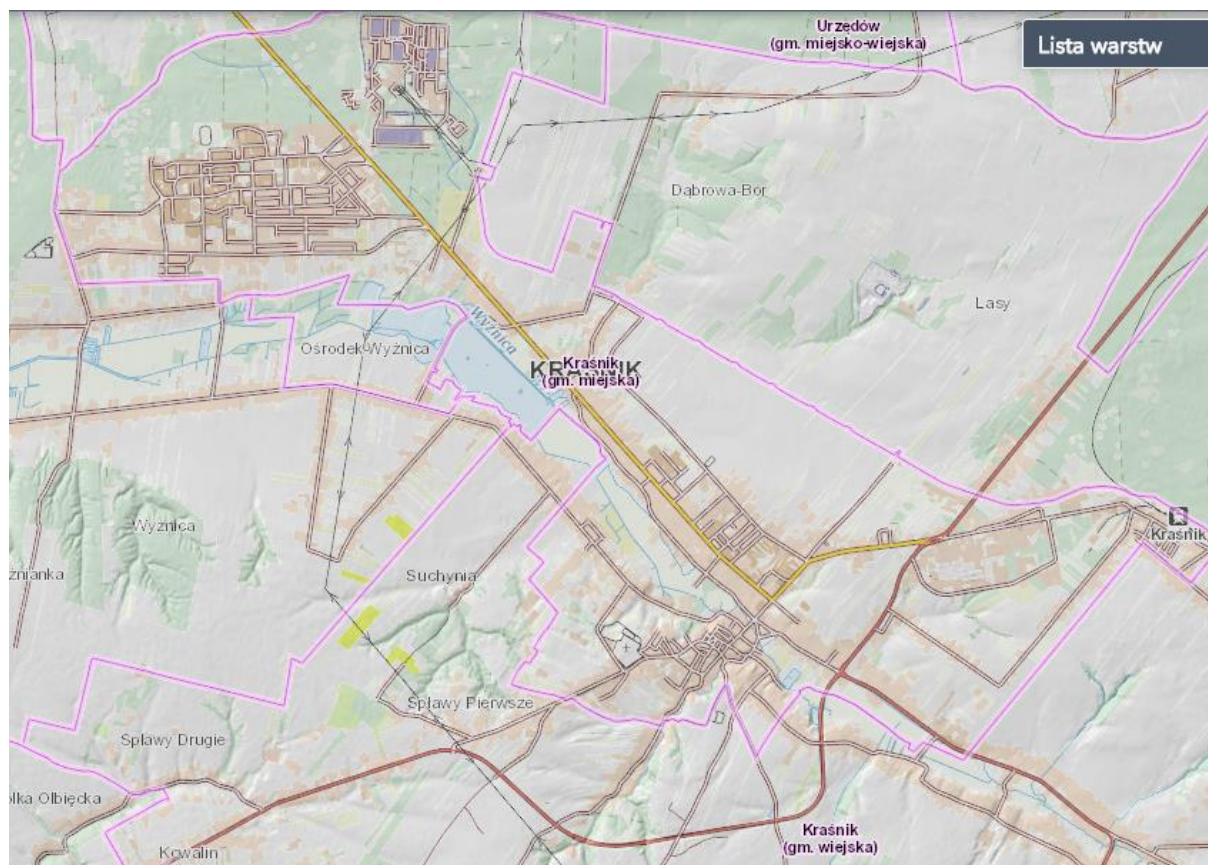
Na terenie miasta występują dwie jednostki strukturalne, ograniczone wyraźnymi rozłamami tektonicznymi, są to antyklina Kraśnika i synklina Liśnika. Struktura antyklinalna jest rejonem, w którym rozwinęła się dolina Wyżnicy - oś doliny pokrywa się z osią antykliny. Ogólna charakterystyka kredy w omawianym rejonie odnosi się do ich występowania i roli w rzeźbie, jak i krążeniu wód. Spąg utworów kredowych w zachodniej części miasta znajduje się na głębokości około 100 m i bardzo szybko się obniża, co oznacza, że w profilu geologicznym warstwy kredowe zwiększają swoją miąższość, bowiem w południowej strefie miasta (w synklinie Liśnika) występuje na głębokości 500-800 m, zaś w południowo-wschodniej strefie (okolice Stróży) spąg kredy nawiercono na głębokości około 250 m. Osady kredowe w obszarze miasta odsłaniają się na powierzchni jedynie na południe od Suchyni oraz na prawym zboczu doliny Wyżnicy.

Osady czwartorzędowe powstałe w trakcie zlodowacenia środkowopolskiego reprezentowane są przez piaski i żwiry wodnolodowcowe, występujące w pasie: Piaski – Budzyń – Kraśnik Fabryczny. W części południowej, utwory peryglacialne wykształcone są w postaci piasków rzecznych oraz lessu. Jest to głównie less młodszy górny stanowiący kontynuację lessów głębokich Roztocza i Wyżyny Lubelskiej. Jego miąższość dochodzi miejscami do 10,5 m.

Najmłodsze holocenijskie osady reprezentowane są przez utwory fluwialne: piaski, piaski pylaste, torfy i muły wyścielające dolinę Wyżnicy. Łączna miąższość osadów dolinnych jest znaczna i lokalnie przekracza 5 m.

Obecna rzeźba terenu miasta ukształtowała się nie tylko w wyniku naturalnych procesów geomorfologicznych. Dużą rolę odegrała również gospodarka człowieka, w wyniku której powstały nowe formy rzeźby, takie jak skarpy lessowe, groble, rowy, nasypy. Ożywiła ona również tempo procesów rzeźbotwórczych: wzmogła erozję na wylesionych obszarach, zwłaszcza na stokach i w obrębie głębocznic, przyspieszyła akumulację osadów wynoszonych z wyższych partii do dolin.

Mapa 8. Ukształtowanie terenu Miasta Kraśnik.

Źródło: <http://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=8d14826a895641e2be10385ef3005b3c>

2.3.3. Gleby

Na terenie miasta pokrywa glebowa jest dość zróżnicowana. Wynika to z faktu zróżnicowania geologicznego i geomorfologicznego podłoża. Na głębokich lessach w południowej strefie miasta powstały żyzne bielice lessowe, a tylko na stromych stokach występują mniej żyzne gleby brunatne. Natomiast w rejonie północnym, na zwietrzelinie kredowej, przykrytej piaskami gliniastymi – dominują bielice słabe i średnie. Gleby lessowe są pozbawione węgla wapnia do około 1,5 m, a ponadto słabo zasobne w potas. Drobnopziarnisty skład mechaniczny nie wpływa niekorzystnie na ich właściwości fizyczne, a zwłaszcza wodne. Są to gleby wysokiej produktywności, ale pozbawione trwałej szaty roślinnej łatwo ulegają zmywaniu, spłukiwaniu i erozji wodnej. Jak wspomniano wykazują cechy bielicowe. Należy również zauważyć, że na stoku wierzchowinowym przechodzącym w zbocze Wyznicy w północnej części miasta występują gleby brunatne, które powstały przez zmycie górnych poziomów do iluwium. Są to gleby zaliczane do II i III klasy bonitacyjnej i kompleksu gleb pszennych. W zachodniej części dzielnicy fabrycznej, w pobliżu krawędzi doliny Wyznicy, znajduje się płat gleb łąkowych. Cechuje się on znaczną zawartością próchnicy, słabo alkalicznym odczynem oraz zasobnością w odżywcze składniki (fosfor, potas).

W dolinie Wyznicy, na osadach aluwialnych, powstały mady pyłowe i pyłowo-ilaste. W obniżeniach i zakłębłościach na madach występują torfy niskie.

Z punktu widzenia wartości produkcyjnych w mieście przeważają gleby klas: IIIa (33,4% powierzchni gruntów ornych), IIIb (32,4%) i IVa (17,5%). Pozostałe klasy bonitacyjne reprezentowane są w niewielkich udziałach. Gleby łąkowe: klasa II – 39,3%, klasa III – 25,9 i klasa V – 21,4%.

Pod względem walorów agroekologicznych w powierzchni gruntów ornych przeważają gleby w 2. kompleksie, czyli psennym dobrym (41,5%), natomiast w areale gleb łąkowych proporcje kompleksów 1z, 2z i 3z są następujące: 39,3%, 35,7%, 25,0%.

2.3.4. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

W rejonie Kraśnika tereny wierzchowinowe są pozbawione elementów sieci hydrograficznej. Mała gęstość wód powierzchniowych jest odbiciem warunków hydrograficznych, z których najistotniejszym jest wspomniana wysoka przewodność zasilania naturalnego. Głównym ciekim miasta i rejonu jest Wyźnica – prawostronny dopływ Wisły.

Dolina Wyźnicy jest silnie zabagniona, co wynika z niewielkich spadków podłużnych doliny. Miasto rozbudowało się na przewężeniu doliny, które w tym miejscu nie przekracza 150m. Jest to forma przełomu i ciek przecina wyniesienie powstałe na garbie kredowym.

Bardziej na zachód, w kierunku Budzynia, Piask i dzielnicy fabrycznej, dolina rozszerza się na kilkaset metrów. Wyźnica charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania i odpływu.

Maksymalne przepływy pojawiają się w kwietniu. Od kwietnia ilość odpływającej wody zmniejsza się, aż do rocznego minimum przypadającego na wrzesień. W październiku pojawia się drugorzędne maksimum, związane ze wzrostem zasilania i zmniejszaniem ewapotranspiracji. Zwiększone przepływy w lutym spowodowane są roztopami, dzięki którym ilość odpływającej wody wzrasta. Cechą charakterystyczną wielkości miesięcznego przepływu rzeki Wyźnica, jest niewielka zmienność ilości odpływającej wody. Aż 85% przepływu rzeki stanowi udział wód podziemnych. Wody powierzchniowe stojące zajmują w omawianym rejonie niewielki obszar, obejmujący zalew w Budzynie, który został włączony w granice miasta.

Wody podziemne

Osady wieku kredowego: margle, wapień i opoki kampanu i mastrychtu uległy spękaniu i potrzaskaniu. Powstała sieć zróżnicowanych szczelin, które generalnie dobrze przewodzą oraz magazynują wody. W rejonie miasta stwierdza się tektoniczne uwarunkowania krążenia wody podziemnej. Przejawia się to w przesunięciu osi podziemnego drenażu wód na odcinku Stróża – Kraśnik Fabryczny ku północy względem koryta Wyźnicy, która jest naturalną bazą drenażu. Tak więc rzeka odwadnia jedynie tereny z południa, bowiem rozłam tektoniczny izoluje (ekranizuje) dopływ z północy. Naturalny drenaż przez koryto Wyźnicy i jej dolinę odbywa się dopiero poniżej Kraśnika Fabrycznego.

W okolicach Kraśnika występują dwa poziomy wodonośne:

1. Poziom czwartorzędowy, który utworzył się w utworach piaszczystych plejstocenu oraz madach i torfach. Spadki hydrauliczne są niewielkie, wody występują na niewielkich głębokościach i mają ścisły związek hydrauliczny z wodami w korycie cieku. Wody aluwialne

silnie reagują na zasilanie naturalne lub jego brak (odpowiednio od tego podnosi się lub obniża poziom zwierciadła) oraz poziom wody w rzece. Są to wody w zasadzie nie odpowiadające normom wód do picia, ze względu na zanieczyszczenie bakteriologiczne.

2. Poziom kredowy, który tworzą wody krążące w systemie warstwowo-szczelinowym w silnie spękanych opokach mastrychtu. Jest to poziom najbardziej zasobny, powszechnie szcerpywany na potrzeby komunalne miasta. Zasilają go opady atmosferyczne i wody roztopowe. Wsiąkanie najłatwiejsze jest w strefach płytkiego występowania spękanych skał kredowych przykrytych cienką warstwą zwietrzliny lub osadów piaszczystych (rejon Bojanówki na prawym zboczu doliny). W zasilaniu wód kredowych najważniejszą rolę spełniają obszary wierzchowinowe i ich zbocza, na których miąższość nadkładu czwartorzędowego jest zwykle mniejsza. Ponadto wyżej wymienione tereny mają zwiększone zasilanie atmosferyczne, a dzięki czemu potencjalnie większe możliwości retencjonowania wody. W rejonie Kraśnika piętro kredowe tworzą wody szczelinowo-warstwowe, których rzędna zwierciadła stabilizuje się na wysokości 180-200 m n.p.m.

Największe zmiany położenia zwierciadła wody podziemnej stwierdza się na wierzchowinach. Są to strefy alimentacyjne dla doliny Wyźnicy, gdzie pionowa prędkość przemieszczania się wody jest znacznie większa niż prędkość pozioma, co oznacza możliwość podnoszenia się stanów wody w okresach wysokiego zasilania i późniejsze obniżenie zwierciadła wód podziemnych na skutek odpływu wód do dolin rzecznych.

Analizowany teren miasta leży w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW2300106 oraz w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 406 „Niecka Lubelska” (Lublin), którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 230000 m³/d. Jest to zbiornik szczelinowo-porowaty, a warstwami wodonośnymi są spękane utwory górnokredowe.

2.3.5. Klimat

Omawiany obszar, według „Atlasu Klimatycznego woj. lubelskiego” (A. i W. Zinkiewiczów 1975), znajduje się w tzw. lubelsko-chełmskiej dzielnicy klimatycznej. Wyróżnia się ona roczną sumą opadów, znaczną ilością dni z gradem (10 - 18 dni), bardzo wysokim w skali Lubelszczyzny wartościami usłonecznienia względnego w półroczu letnim (45-50%), przewagą wiatrów zachodnich z wysoką średnią prędkością (ponad 3 m/s).

Warunki klimatyczne są modyfikowane lokalnymi warunkami fizjograficznymi: rzeźbą terenu, głębokością zwierciadła wód gruntowych, obecnością wód powierzchniowych, szatą roślinną, rodzajem podłoża oraz zagospodarowaniem terenu. Duże deniwelacje terenu, duże kompleksy leśne, wody powierzchniowe powodują kształtowanie się swoistych mikroklimatów. Miasto pomimo niewielkiej powierzchni posiada zróżnicowany topoklimat.

Najkorzystniejszymi cechami i warunkami klimatu lokalnego cechują się zbocza o ekspozycji południowej, południowo-wschodniej i południowo-zachodniej. Te warunki spełniają tereny prawostronne, rozległego zbocza i stoku wierzchowinowego. Najbardziej niekorzystne są zbocza o ekspozycji północnej, a zwłaszcza wąwozy i dolina Wyźnicy. Są to tereny, gdzie występują zdecydowanie gorsze niż na wysoczyźnie warunki insolacyjne i termiczno-wilgotnościowe, o dużych amplitudach dobowych i rocznych temperatury, a ponadto narażone

na spływ i zaleganie zimnego powietrza. Występują tu często inwersje termiczne i przymrozki radiacyjne.

W obszarach zabudowy warunki mikroklimatyczne są kształtowane przez zespół czynników antropogennych. Wskutek zabudowy, dużego udziału sztucznych nawierzchni, występowania wielu emitatorów ciepła, zmieniają się wartości wielu parametrów klimatycznych: temperatury, wilgotności, prędkości i kierunku wiatru. Notowane są tu z reguły wyższe temperatury, zarówno ekstremalne, jak i średnie, szybciej znika pokrywa śnieżna, zwiększa się turbulencja powietrza.

2.3.6. Flora i fauna

Flora

Zróżnicowanie biocenotyczne terenu, jest pochodną warunków geomorfologicznych, hydrologicznych, glebowych, klimatycznych w przeszłości i obecnie oraz antropopresji. Znaczna część flory, a szczególnie gatunki rzadkie wywodzą się z różnych okresów kształtowania się flory po ustąpieniu lodowca. Dziś występują one w postaci reliktywów powiązanych z obszarami o klimatach dawniej u nas dominujących.

Według podziału geobotanicznego (*J. Matuszkiewicz 1993*) Kraśnik znajduje się w Prowincji Środkowoeuropejskiej na styku jednostek Dział Wyżyn Połudnowopolskich, kraina Rostoczańska, okręg Rostocza Zachodniego, podokręg Modliborzyczo – Olbięciński oraz Dział Mazowiecko – Poleski, poddział Mazowiecki, kraina Wyżyny Lubelskie, okręg Wyżyny Lubelskie, podokręg Urzędowski.

Pomimo długotrwałej antropopresji w granicach miasta zachowały się enklawy roślinności seminaturalnej: kompleks leśny w dzielnicy fabrycznej oraz pozostałości roślinności dolinnej w podmokłych rejonach doliny Wyżnicy.

Lasy w omawianym rejonie należą zasadniczo do dwóch typów leśno-siedliskowych: lasu świeżego i lasu mieszanego świeżego. Reprezentowane są one głównie przez zespół gradu lipowo-gradowego (*Tilio-Carpinetum*). Wskutek wieloletniego sztucznego preferowania sosny i dębu został on istotnie przekształcony.

Zasadzone na użytkach lasy sosnowe, pod względem ogólnego składu gatunkowego runa, przypominają zespoły boru mieszanego *Querco-robore-Pinetum*.

W podmokłych częściach doliny Wyżnicy zachowały się wprawdzie liczne, ale niewielkie skupiska olsu i łęgów. Nawiązują one do 2 zespołów: (1) łęg jesionowo-olchowy (*Circaeo-Alnetum*) i olsu porzeczkowego (*Ribonigri-Alnetum*). W zachowanych fragmentach tych lasów sukcesywnie rozprzestrzeniają się ziołoroślone i nitrofilne gatunki roślin: pokrzywa (*Urtica dioica*), malina (*Rubus idaeus*), podgorycznik (*Aegopodium podagraria*) i inne.

Roślinność wodna i nadwodna jest zgrupowana w dolinie Wyżnicy. Są tu najbardziej pospolite w kraju zbiorowiska roślinne. Na skraju doliny i stanów rybnych często spotykana jest grupa roślin pływających i zanurzonych w wodzie (z klas *Lamnetea* i *Potamogetonetea*) oraz grupa roślin szuwarowych i wysokich turzyc. W dolinie występują również zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe lokalnie najpowszechniejsze są zespoły łąki świeżej rajgrasowej, znajdujące się na siedliskach żyzniejszych, stale utrzymujących wilgoć.

Fauna

Biorąc pod uwagę, iż obszar opracowania obejmuje miasto skład gatunkowy występującej fauny jest ograniczony do gatunków, które potrafią żyć w bliskim sąsiedztwie człowieka.

Zróżnicowanie warunków środowiskowych oraz różny stopień antropopresji warunkuje rodzaj oraz liczebność gatunków. W miejscach gdzie zagospodarowanie terenu zbliżone jest do naturalnego na terenach rolnych, łąkowych i leśnych świat zwierząt jest najbogatszy.

Najcenniejsze są obszary podmokłej części doliny Wyżnicy pomiędzy Słodkowem I a Budzyniem.

Fauna leśna – związana jest głównie z kompleksami leśnymi w północnej części miasta, występują tutaj jelenie, sarny, dziki, lisy, zające, kuny leśne i tchórze. Fauna łąkowo-zaroślowa - występują gatunki takie jak: bąk, bączek, brzczyk, błotniak stawowy, brzegówka, czapla siwa, czernica, dziwonia, głowienka, krzyżówka, łabędź niemy, łyska, mewa śmieszka, makolągwa, myszołów zwyczajny, perkoz rdzawoszyi, piecusek, piegża, potrzos, pustułka, rokitniczka, trzciniak, trzciniaczek i zausznik. Fauna wodna - występująca w dolinach rzecznych, a także w okolicy Zalewu Kraśnickiego i stawów rybnych. Istnieją tam dogodne warunki bytowe dla płazów chronionych, takich jak kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, rzekotka drzewna. Awifauna – stwierdzono występowanie wielu gatunków ptaków. Występują m.in.: dzięcioł duży, drozd śpiewak, kukułka, kowalik, kos, myszołów zwyczajny, muchołówka mała, pierwiosnek, pokrzywka czarnołbista, przepiórka, kuropatwa, bażant, rudzik, sikora modra, sikora bogatka, świstunka, trznadel i zięba. Owady – najcenniejsze i najbarwniejsze motyle, to objęty ochroną paż królowej i mieniak tęczowiec oraz niechronione: czerwończyk dukacik, listowiec cytrynek, perłowiec mniejszy i większy, pokłonnik kamilla, gatunki rusałki (drzewoszek, osetnik, pawik, pokrzywnik, żałobnik). Podobnie jak motyle, także objęte ochroną trzmiele mają tu bardzo dobre warunki bytowania.

2.3.7. Obszary chronione

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Obszarami chronionymi na terenie miasta są:

- **Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu,**
- **użytek ekologiczny w dolinie Wyżnicy,**
- **12 pomników przyrody.**

Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązuje Rozporządzenie Nr 39 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Lubel.06.65.1224). Obszar obejmuje powierzchnię 29 270 ha i położony jest w powiecie kraśnickim, na terenie gmin: Zakrzówek, Dzierzkowice, Urzędów, Wilkołaz, miasta Kraśnik i gminy Kraśnik oraz w powiecie opolskim, na terenie gminy Józefów.

Na miasto Kraśnik przypada 1,5 km², tj. 6,2 % jego terytorium. Z obszaru chronionego została wyłączona skrajnie południowa część miasta, choć ze względu na silne urzeźbienie niewątpliwie zasługuje na ochronę. W rejonie Podlesia i Gór granica obszaru chronionego krajobrazu biegnie granicą administracyjną miasta.

Użytek ekologiczny w dolinie Wyżnicy w rejonie ul. Oboźnej i stadionu „Tęczy” ustanowiony uchwałą Rada Miejska w Kraśniku obejmuje fragment torfowiska oraz łąki i tereny podmokłe i zabagnione o dużych walorach florystycznych (Uchwała Nr XLIII/307/94 Rady Miejskiej w Kraśniku z dn. 28 marca 1994 r. w sprawie uznania użytków ekologicznych w dolinie rzeki Wyżnicy).

Pomniki przyrody:

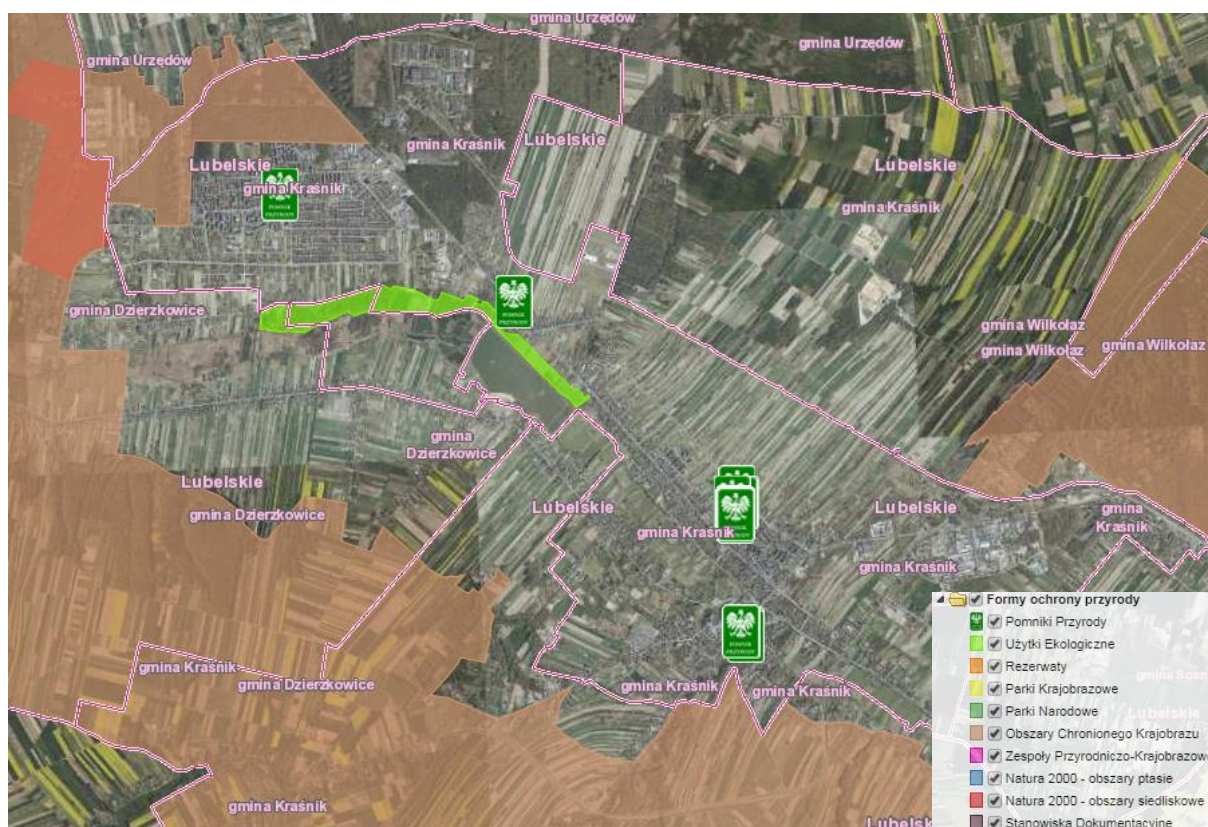
- 1) kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*) o obwodzie pnia 254 cm na cmentarzu przykościelnym kościoła pw. Świętego Ducha (nr ewid. 277),
- 2) lipa drobnolistna (*Tilia mordata*) o obwodzie pnia 352 cm na tym samym cmentarzu (nr ewid. 278),
- 3) kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*) o obwodzie pnia 292 cm na skwerze przy ulicy Narutowicza 29 (nr ewid. 279),
- 4) jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) o obwodzie pnia 280 cm na skwerze przy ulicy Narutowicza 29 (nr ewid. 280),
- 5) dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie pnia 245 cm, tzw. Rotmistrz, w pasie drogowym Alei Tysiąclecia, działka nr 389 (nr ewid. 314),
- 6) dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie pnia 232 cm, tzw. Chorąży, na terenie ZOZ, przy wjeździe do szpitala od ul. Chopina 13 (nr ewid. 315),
- 7) kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*) o obwodzie pnia 291 cm, tzw. Starszy Wachmistrz, na terenie ZOZ, przy wjeździe do szpitala od ul. Chopina 13, między magazynami (nr ewid. 316),
- 8) kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*) o obwodzie pnia 231 cm, tzw. Wachmistrz, na terenie ZOZ przy ul. Chopina 13, przy prosektorium (nr ewid. 318),
- 9) grusza pospolita (*Pyrus communis*) o obwodzie pnia 178 cm, tzw. Sanitariuszka, na terenie ZOZ, przy ul. Chopina, za ujęciem wody (nr ewid. 317),
- 10) trójrzędowa Aleja grabowa (*Carpinus bet ulus*) złożona z 60 szt. drzew o obwodach pni 32-108 cm, tzw. Szwadron, na terenie ZOZ przy ul. Chopina 13, przy drodze wjazdowej (nr ewid. 319),
- 11) głąz narzutowy zlokalizowany na terenie parku miejskiego w Kraśniku przy ul. Sikorskiego,
- 12) głąz narzutowy zlokalizowany na terenie posesji przy ul. Urzędowskiej 402 w Kraśniku.

Obszary Natura 2000

Na terenie Miasta Kraśnik nie występują obszary Natura 2000.

Mapa 9. Położenie wszystkich obszarów chronionych na terenie Miasta Kraśnik.

Źródło: <http://geoserwis.qdos.gov.pl/mapy>

Mapa 10. Położenie użytku ekologicznego w Dolinie Wyżnicy.

Źródło: <http://geoserwis.qdos.gov.pl/mapy>

2.3.8. Przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska

W 2022 r. na terenie Kraśnika zebrano łącznie ponad **9 tys. ton odpadów komunalnych (9 621)**, w tym od mieszkańców (**8 296**), co oznacza, że na statystycznego mieszkańca przypadało ich **303 kg** (odbiór odpadów deklaruje **24 776 osób**).

Zauważalnym pozytywnym efektem prowadzonych działań mających na celu m.in. zwiększenie świadomości mieszkańców na temat zasad zbierania i segregowania odpadów – **jest zmniejszenie w stosunku do poprzednich lat ogólnej masy odpadów zebranych od mieszkańców oraz spadek masy odpadów niesegregowanych zmieszanych i spadek masy bioodpadów**.

Niemniej jednak dużym problemem jest niewystarczający poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu segregowanych odpadów.

Wśród całej ilości odpadów komunalnych odebranych z obszaru miasta Kraśnik w 2022 roku największą część stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – **5 185,62 ton**, co stanowi ok. **54% ilości wszystkich odpadów**.

Na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych zostały zorganizowane **dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych** w następujących lokalizacjach:

ul. Obwodowa 7,

ul. Graniczna 3.

Tabela 13. Ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu Miasta Kraśnik w 2022 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury.	14,570
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych.	0,670
15 01 07	Opakowania ze szkła.	414,536
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone.	0,005
16 01 03	Zużyte opony.	36,731
20 01 01	Papier i tektura.	358,607
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji.	1 043,260
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć.	0,066
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony.	8,598
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27.	2,312
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31.	1,033
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie.	0,324
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki.	8,331
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35.	14,174
20 01 39	Tworzywa sztuczne.	23,720
20 01 99 ex	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół).	176,668
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny.	583,820
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji.	747,640
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji.	55,480
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.	5 185,620
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe.	460,600
Razem:		9 136,765

Tabela 14. Ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych z terenu Miasta Kraśnik w 2022 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa [Mg]
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów.	377,120
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06.	103,520
17 02 03	Tworzywa sztuczne.	0,720
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03.	2,873
Razem:		484,233

Wszystkie odpady odebrane i zebrane na terenie Kraśnika w 2022 r. to: **9 620,998 Mg.**

Tabela 15. Ilość odpadów komunalnych zebranych w PSZOK w 2022 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa [Mg]
15 01 07	Opakowania ze szkła.	5,396
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone.	0,005
16 01 03	Zużyte opony.	35,392
20 01 01	Papier i tektura.	10,967
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć.	0,066
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony.	8,558
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27.	2,312
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31.	0,168
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie.	0,324
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki.	8,282
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35.	13,914
20 01 39	Tworzywa sztuczne.	1,640
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół).	28,188
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny.	2,380
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji.	255,060
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe.	172,840
Razem:		545,492

Tabela 16. Ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych zebranych z terenu Miasta Kraśnik w 2022 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa [Mg]
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	374,160
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	82,18
17 02 03	Tworzywa sztuczne	0,720
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	2,873
Razem:		459,933

Wszystkie odpady zebrane PSZOK w 2022 r. to: **1 005,425 Mg.**

W Mieście Kraśnik na tym etapie diagnozy stwierdzono występowanie negatywnych zjawisk w obszarze środowiska naturalnego, w szczególności obecność odpadów wyrobów zawierających azbest, czy też odpadów niebezpiecznych.

Szczegółowe dane dotyczące przedmiotowych zjawisk zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

Lp.	Nazwa ulicy	Liczba ludności w 2022 r.	Duże lub znaczne ilości azbestu ogółem przy danej ulicy	Ilości wyrobów zawierających azbest (w tonach) w przeliczeniu do 1 mieszkańca	Występowanie substancji niebezpiecznych	SUMA NIEKORZYSTNYCH ZJEWISK W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ (0,60)
1.	3 Maja	72	0	0	0	0
2.	Adama Asnyka	128	0	0	0	0
3.	Adama Mickiewicza	397	0	1	1	2
4.	Adolfa Dygasińskiego	51	0	0	0	0
5.	Aleja Młodości	422	1	0	0	1
6.	Aleja Niepodległości	2722	1	0	0	1
7.	Aleja Tysiąclecia	351	1	0	0	1
8.	Andrzeja Struga	20	0	1	0	1
9.	Armii Krajowej	64	0	1	0	1
10.	Bagno	8	0	1	0	1
11.	Balladyny	190	0	1	0	1
12.	Batalionów Chłopskich	37	0	1	0	1
13.	Belgijska	0	0	0	0	0
14.	Bojanowska	119	0	1	0	1
15.	Bolesława Prusa	72	1	0	0	1
16.	Brzozowa	8	0	0	0	0
17.	Budzyńska	167	1	1	0	2
18.	Bóźniczna	12	0	1	0	1
19.	Cegielniana	89	1	0	0	0
20.	Ceramiczna	44	0	0	0	0
21.	Chopina	507	1	1	1	3
22.	Chłodna	72	0	0	0	0
23.	Cicha	85	0	0	0	0
24.	Cmentarna	0	0	0	0	0
25.	Cypriana Kamila Norwida	27	0	0	0	0
26.	Cyprysowa	13	0	0	0	0
27.	Dolna	6	0	1	0	1
28.	Dębowa	8	0	0	0	0
29.	Długa	22	0	1	0	1
30.	Elizy Orzeszkowej	0	0	0	0	0
31.	Energetyczna	0	0	0	0	0
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego	200	0	1	0	1
33.	Fabryczna	0	1	0	1	2
34.	Festiwalowa	9	0	1	0	1
35.	Filaretów	69	0	0	0	0
36.	Francuska	42	0	0	0	0
37.	Gabriela Narutowicza	127	1	0	0	1
38.	Gajowa	10	0	0	0	0
39.	Garażowa	6	1	0	0	1

DIAGNOZA

40.	Generała Władysława Sikorskiego	923	1	0	0	1
41.	Graniczna	525	1	0	0	1
42.	Grodzka	37	0	1	0	1
43.	Grunwaldzka	495	1	0	0	1
44.	Harcerska	42	0	0	0	0
45.	Henryka Sienkiewicza	313	1	0	0	1
46.	Hermanną Gmeinera	330	1	0	0	1
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”	394	1	0	0	1
48.	Hugo Kołłątaja	31	0	0	0	0
49.	Ignacego Krasickiego	129	0	1	0	1
50.	Inwalidów Wojennych	0	0	0	0	0
51.	Jacka Kaczmarskiego	30	0	0	0	0
52.	Jagiellońska	606	1	0	0	1
53.	Jana Kasprowicza	138	0	0	0	0
54.	Jana Kochanowskiego	520	1	0	0	1
55.	Jana Matejki	321	1	0	0	1
56.	Jana Stelmaszczyka	5	0	0	0	0
57.	Jana Styki	2	0	1	0	1
58.	Janowska	484	1	0	0	1
59.	Jasna	61	0	1	0	1
60.	Juliana Tuwima	0	0	0	0	0
61.	Juliusza Osterwy	264	1	0	0	1
62.	Juliusza Słowackiego	592	1	0	0	1
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego	110	0	0	0	0
64.	Józefa Piłsudskiego	83	1	0	0	1
65.	Józefa Widerlika	136	0	0	0	0
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	866	1	0	0	1
67.	Karmelowa	26	0	0	0	0
68.	Kasztanowa	26	0	0	0	0
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka	86	0	0	0	0
70.	Kazimierza Jurkiewicza	0	0	0	0	0
71.	Kazimierza Pułaskiego	5	0	1	0	1
72.	Klasztorna	1	0	1	0	1
73.	Klonowa	430	0	0	0	0
74.	Kolejowa	227	1	0	1	2
75.	Komisji Edukacji Narodowej	54	0	0	0	0
76.	Komunalna	0	0	0	1	1
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	136	0	0	0	0
78.	Konwaliowa	7	0	0	0	0
79.	Kornela Makuszyńskiego	70	0	0	0	0
80.	Koszarowa	1345	1	0	0	1
81.	Krakowska	23	1	0	0	1
82.	Krańcowa	13	0	1	0	1
83.	Krzywa	49	0	1	0	1
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki	968	0	0	0	0

85.	Księża Stanisława Zielińskiego	709	0	0	0	0
86.	Kwiatkowska	115	1	0	0	1
87.	Lawendowa	16	0	0	0	0
88.	Leopolda Staffa	29	0	0	0	0
89.	Leśna	81	0	0	0	0
90.	Lipowa	55	0	0	0	0
91.	Lubelska	1012	1	0	1	2
92.	Lubelskiego Lipca 1980	0	0	0	0	0
93.	Makowa	0	0	0	0	0
94.	Marii Dąbrowskiej	60	0	1	0	1
95.	Marii Konopnickiej	73	0	0	0	0
96.	Mała	26	0	0	0	0
97.	Maurycego Klemensa Zamoyskiego	0	0	0	0	0
98.	Metalowców	874	0	0	0	0
99.	Miedziana	13	0	0	0	0
100.	Mieszka I	179	0	0	0	0
101.	Mikołaja Kopernika	180	0	1	0	1
102.	Mikołaja Reja	62	0	0	0	0
103.	Miodowa	42	0	0	0	0
104.	Miła	0	1	0	0	1
105.	Mleczarska	51	0	1	0	1
106.	Modrzewiowa	19	0	0	0	0
107.	Mostowa	6	0	1	0	1
108.	Młyńska	64	1	0	0	1
109.	Nadstawna	63	1	0	0	1
110.	Niecała	12	0	1	0	1
111.	Nowa	23	0	0	0	0
112.	Oboźna	192	1	0	1	1
113.	Obwodowa	0	0	0	1	1
114.	Oгородowa	32	0	1	0	1
115.	Okopowa	3	0	1	0	1
116.	Olejna	19	0	1	0	1
117.	Orzechowa	16	0	0	0	0
118.	Ostrowiecka	15	0	0	0	0
119.	Parkowa	6	0	1	0	1
120.	Piaskowa	1060	1	0	0	1
121.	Piastowska	134	1	0	0	1
122.	Plac Ofiar Niemieckiego Obozu „Budzyń”	0	0	0	0	0
123.	Plac Wolności	32	0	1	0	1
124.	Podleska	142	1	0	0	1
125.	Podwalna	54	0	1	0	1
126.	Pogodna	496	0	0	0	0
127.	Polna	34	0	1	0	1
128.	Powstańców Śląskich	42	0	0	0	0
129.	Przechodnia	6	0	0	0	0

DIAGNOZA

130.	Przemysłowa	120	1	0	1	2
131.	Północna	18	0	0	0	0
132.	Raławicka	47	0	1	0	1
133.	Ratuszowa	0	0	1	0	1
134.	Rondo Budowniczych COP	0	0	0	0	0
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych	0	0	0	0	0
136.	Rondo NSZZ „Solidarność”	0	0	0	0	0
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia	0	0	0	0	0
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego	0	0	0	0	0
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych	0	1	0	0	1
140.	Roztocze	10	0	0	0	0
141.	Rumiankowa	464	1	0	0	1
142.	Rybna	2	0	1	0	1
143.	Rycerska	29	1	1	0	2
144.	Rzeczycka	50	1	1	0	2
145.	Różana	20	0	0	0	0
146.	Skośna	5	0	1	0	1
147.	Spacerowa	11	0	0	0	0
148.	Spokojna	17	0	0	0	0
149.	Sportowa	51	0	1	0	1
150.	Spółdzielcza	630	1	0	0	1
151.	Stanisława Konarskiego	30	0	0	0	0
152.	Stanisława Małachowskiego	93	0	1	0	1
153.	Stanisława Moniuszki	55	0	1	0	1
154.	Stanisława Staszica	23	0	0	0	0
155.	Stanisława Wyspiańskiego	8	0	0	0	0
156.	Starej Baśni	19	0	0	0	0
157.	Stefana Lelka-Sowy	0	0	0	0	0
158.	Stefana Żeromskiego	84	0	1	0	1
159.	Strażacka	78	0	1	0	1
160.	Stroma	15	0	1	0	1
161.	Suchyńska	124	1	0	0	1
162.	Szewska	64	0	1	0	1
163.	Szkolna	12	0	1	0	1
164.	Szpitalna	336	0	1	0	1
165.	Sądowa	276	0	1	0	1
166.	Słoneczna	89	0	0	0	0
167.	Szafirowa	0	0	0	0	0
168.	Tadeusza Kościuszki	147	1	1	0	2
169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”	547	0	0	0	0
170.	Towarowa	84	0	1	0	1
171.	Tęczyńskich	0	0	0	0	0
172.	Urzędowska	1696	1	0	1	2
173.	Ułańska	11	0	0	0	0
174.	Wałowa	21	0	1	0	1
175.	Wesoła	32	0	1	0	1

DIAGNOZA

176.	Widok	47	0	0	0	0
177.	Wierzbowa	25	0	1	0	1
178.	Willowa	52	0	0	0	0
179.	Wiosenna	35	0	0	0	0
180.	Wojska Polskiego	44	0	1	0	1
181.	Wojskowa	101	1	0	0	1
182.	Wąska	12	0	1	0	1
183.	Węgierska	53	0	0	0	0
184.	Władysława Reymonta	92	0	0	0	0
185.	Zachodnia	33	0	0	0	0
186.	Zakątek	2	0	0	0	0
187.	Zaklikowska	121	1	0	0	1
188.	Zakrzowiecka	86	1	0	0	1
189.	Zamkowa	0	0	0	0	0
190.	Zgoda	38	1	0	0	1
191.	Zielona	65	0	0	0	0
192.	Zofii Nałkowskiej	66	0	0	0	0
193.	Zygmunta Krasińskiego	1846	1	0	0	1
194.	Łożyskowa	0	0	0	0	0
195.	Łąkowa	8	0	1	0	1
196.	Śliska	49	0	1	0	1
197.	Świerkowa	217	1	0	0	1
198.	Świętej Faustyny	1	0	1	0	1
199.	Żwirki i Wigury	174	0	1	0	1
200.	Żytnia	36	0	1	0	1
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego	0	0	0	0	0
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”	0	0	0	0	0
SUMA:		31 647	51	61	10	121

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Kraśnik.

2.4. Diagnoza sfery przestrzenno-funkcjonalnej

2.4.1. Dziedzictwo kulturowe

Zabytki

Do rejestru **zabytków województwa lubelskiego** wpisane zostały:

1. Zespół urbanistyczny Kraśnika w granicach dawnych obwarowań miejskich wraz z sylwetą miasta i skalą jego zabudowy.

Zdjęcie 3. Zespół urbanistyczny Kraśnika.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

2. Zespół kościoła pod wezwaniem Wniebowzięcia NPM i d. Klasztoru Kanoników Regularnych, jeden z najlepszych i najciekawszych przykładów architektury sakralnej Lubelszczyzny.

Zdjęcie 4. Zespół kościoła pod wezwaniem Wniebowzięcia NPM i d. Klasztoru Kanoników Regularnych.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

3. Zespół d. kościoła szpitalnego, ob. rektoralnego pod wezwaniem Ducha Świętego.

Zdjęcie 5. Zespół d. kościoła szpitalnego, ob. rektoralnego pod wezwaniem Ducha Świętego.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

4. Szpital przykościelny tzw. dworek modrzewiowy przy ul. Narutowicza.

Zdjęcie 6. Szpital przykościelny tzw. dworek modrzewiowy przy ul. Narutowicza.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

5. Dwie synagogi (Duża i Mała) przy ul. Bóźnicznej, o wysokiej wartości historycznej i architektonicznej.

Zdjęcie 7. Dwie synagogi (Duża i Mała) przy ul. Bóźnicznej.

Źródło: Baza zdjęć Urzędu Miasta Kraśnik.

Tabela 18. Wykaz obiektów Miasta Kraśnik objętych ochroną konserwatorską.

Lp.	Obiekt	Adres	Nr rej. zab.
1.	Układ urbanistyczny miasta Kraśnik w obrębie dawnych obwarowań miejskich, wzgórza zamkowego i rejonu kościoła szpitalnego wraz z sylwetą miasta i skalą jego zabudowy.	-	A/641
2.	D. zespół klasztorny kanoników regularnych złożony z: kościół pod wezw. Wniebowzięcia NMP, klasztor ob. Plebania, kaplica pod wezw. św. Jacka (d. kostnica), dzwonnica, dziedzińiec klasztorny otoczony murem z bramą wjazdową, d. zabudowania gospodarcze, cmentarz przykościelny z zadrzewieniem i żelaznym ogrodzeniem z bramkami.	ul. Kościuszki 4/ Klasztorna 1	A/482
3.	Zespół kościoła szpitalnego złożony z: d. kościół szpitalny ob. Rektoralny pod wezw. Ducha Świętego, d. szpitala tzw. dworku modrzewiowego, drzewostanu i kamiennych nagrobków cmentarza przykościelnego,	ul. Narutowicza 29/31	A/545
4.	Bóźnica tzw. Duża Synagoga, późn. dom kahalny	ul. Bóźniczna 6	A/565
5.	Bóźnica tzw. Mała Synagoga	ul. Bóźniczna 6	A/565
6.	Cmentarz z I wojny światowej	ul. Lipowa	A/1059

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru zabytków województwa lubelskiego.

Ponadto w Gminnej Ewidencji Zabytków ujęte zostały budynki mieszkalne, cmentarze i stanowiska archeologiczne. Szczegółowy wykaz zawiera poniższa tabela.

Szczegółowe dane dotyczące przedmiotowych zjawisk zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Lp.	Obiekt	Adres
1.	Układ urbanistyczny Kraśnika Fabrycznego	
2.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Kościuszki 6/8
3.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Kościuszki 7
4.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Kościuszki 11
5.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Kościuszki 26
6.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Narutowicza 20
7.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Narutowicza 34
8.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Narutowicza 36
9.	Dom mieszkalny (kamienica)	ul. Narutowicza 38
10.	Cmentarz parafialny	ul. Kościuszki/Cmentarna
11.	Najstarszy cmentarz żydowski	ul. Podwalna
12.	Cmentarz żydowski	ul. Ogrodowa/Strażacka
13.	Cmentarz wojenny	ul. Niepodległości
14.	Pomnik – krzyż poświęcony powstańcom styczniowym	ul. Klasztorna 3/Kościuszki 4
15.	Pomnik ku czci poległych ułanów 24 pułku ułanów	ul. Klasztorna 3/Kościuszki 4
16.	Głaz pamiątkowy poświęcony 100 rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki	Zbieg ul. Kościuszki i Piłsudskiego
17.	Pomnik poświęcony ofiarom hitlerowskiego terroru (na cmentarzu parafialnym)	ul. Kościuszki/Cmentarna
18.	Pomnik na zbiorowej mogile żołnierzy Armii Radzieckiej (na cmentarzu parafialnym)	ul. Kościuszki/Cmentarna
19.	Tablica obok miejsca straceń	ul. Urzędowska
20.	Kapliczka przydrożna z figurą św. Floriana	u zbiegu ulic Piłsudskiego, Strażackiej i Podleśnej
21.	Zajazd ob. budynek usługowy	Plac Wolności 11/13
22.	Budynek Archiwum Państwowego, d. Prezydium	ul. Niepodległości 41
23.	Dom Kultury, ob. Centrum Kultury i Promocji	ul. Niepodległości 44
24.	Stajnia koszarowa	ul. Kopernika 3
25.	Stajnia koszarowa	ul. Kopernika 5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków.

W Kraśniku występują także zabytki archeologiczne. Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji lub działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i pozostałych po nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

W oparciu o wyniki badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski, miasto Kraśnik objęte jest obszarami AZP nr 84 – 77 i 84 i 78. W obrębie obszaru 84 -78 wyznaczono jedno stanowisko – Zamczysko. Są to w większości ślady osadnictwa (tj. punkty, na których zlokalizowano zabytki ruchome typu ceramika, narzędzia krzemienne, metalowe, itp.) lub osady z wielu okresów chronologicznych, poczynając od neolitu (II poł. IV - II w. p.n.e.), poprzez epokę brązu (II w. p.n.e.), okres wpływów rzymskich I- IV w. n.e.), wczesne średniowiecze (VI -poł. XIII w.) po czasy nowożytne. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane są głównie na terenach prywatnych, na obszarach użytków rolnych, leśnych lub w obrębie zabudowy siedliskowej. Łącznie zlokalizowano **39 stanowisk archeologicznych**. Wszystkie zostały ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Zdecydowana większość zabytków Kraśnika zlokalizowana jest w obszarze objętym rewitalizacją. Zabytki i obiekty o charakterze zabytkowym to substancja o dużym potencjale, wpływającym na

jakość i walory miasta. Charakterystycznym, potwierdzającym tę tezę przykładem, mogą być tutaj prace konserwatorskie i roboty budowlane podjęte w latach ubiegłych przy zespole klasztornym kanoników regularnych. Wysiłek włożony w przywrócenie świetności kościołowi i obiektom towarzyszącym uczynił go m. in. atrakcją turystyczną na skalę regionu. Z dużym prawdopodobieństwem należy założyć, że działania o podobnym charakterze podjęte w stosunku do substancji zabytkowej zlokalizowanej w obszarze rewaloryzacji wpłyną pozytywnie nie tylko na podniesienie stanu technicznego i estetyki samych obiektów przywracając im prawidłową funkcję, ale podniosą atrakcyjność całego śródmieścia Kraśnika. W efekcie jakościowej zmiany miasto zyska poważny atut, dzięki któremu jego bogata historia będzie mogła być ukazana we właściwym wymiarze stając się czynnikiem rozwoju turystyki, generującej inne obszary aktywności.

Strefa ochrony konserwatorskiej

W celu zapewnienia właściwej ochrony substancji zabytkowej Kraśnik podzielono na 3 strefy ochrony konserwatorskiej:

- **SOK 1** obejmująca Stare Miasto w granicach wpisu układu urbanistycznego do Rejestru Zabytków oraz jego poszerzenie ku południowemu-zachodowi – do granic historycznych,
- **SOK 2** zespół dawnych koszar przy ul. Urzędowskiej,
- **SOK 3** – socrealistyczne założenie urbanistyczne Kraśnika Fabrycznego.

W strefie SOK1 obowiązuje nadrzędność wartości kulturowych oraz priorytet zachowania i opieki nad zabytkami, z dopuszczalnością przekształceń wyłącznie w celu rewaloryzacji względnie modernizacji zabytku pozwalającą na jego rewitalizację.

2.4.2. Drogi i komunikacja

Miasto Kraśnik położone jest na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych, z których najważniejsze to: droga ekspresowa S 19 (**2,786 km**), droga krajowa nr 74 – obwodnica miasta w części na terenie miasta stanowiącej drogę powiatową 2758 L (**0,244 km**) i droga powiatowa 2757 L (**4,676 km**) – dawna droga wojewódzka 833 ul. Urzędowska oraz DW 833 tzw. „północna obwodnica” (**5,710 km**).

W 2010 r. wzdłuż drogi nr 74 oddano do użytku tzw. „dużą/zachodnią obwodnicę” (**5,268**) – odcinek, który pozwolił kierowcom ominąć rynek miasta. Realizacja tej inwestycji otworzyła nowe możliwości zagospodarowania centrum Kraśnika, szczególnie pod kątem turystycznym. W 2021 r. oddano do użytku w Kraśniku tzw. „północną obwodnicę” o nazwie Lubelskiego lipca 1980 (**5,710 km**), przebiegającą równolegle do dawnej drogi wojewódzkiej nr 833, a obecnie drogi powiatowej 2757 L (**4,676 km**) – ul. Urzędowskiej. Ukończona została również realizacja drogi S 19.

Ponadto, przez północną i północno-wschodnią część Kraśnika, przebiega linia kolejowa nr 68 relacji Lublin-Rozwadów.

Wewnętrzny układ komunikacyjny miasta stanowią drogi miejskie (**64,261 km**) i drogi powiatowe (**25,859 km**).

Powierzchnia poboczy utwardzonych w 2022 r. wynosiła **32 820 m²**, natomiast chodników – **114 005 m²**

Na terenie miasta Kraśnik znajduje się ponad **16 km** tras rowerowych. Główna o dł. **5,100 km** jest zlokalizowana przy ul. Urzędowskiej. Druga pod względem długości **3,385 km** ścieżka rowerowa, do której włącza się kilka krótszych odcinków biegnie wzdłuż ul. Granicznej.

Na terenie miasta zlokalizowanych jest **67 przystanków** będących własnością lub zarządzanych przez Miasto Kraśnik oraz **49 wiat przystankowych** będących własnością Miasta Kraśnik. Większość przystanków, przy głównych ciągach komunikacyjnych, wyposażona jest w przeszklone wiaty, którymi administruje Kraśnickie Przedsiębiorstwo Mieszaniowe.

W 2022 roku do użytkowania zostało oddane **Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik”**, wyposażone w **6 przystanków, toaletę oraz poczekalnię dla podróżnych**. Dodatkowo zakupiono **6 nowych wiat przystankowych** (4 na ulicy Urzędowskiej, po 1 na ul. Balladyny i Słowackiego).

W 2022 roku z komunikacji miejskiej realizowanej przez MPK skorzystało **1,75 mln** pasażerów (w 2020 r. **1,60 mln**).

Na koniec 2022 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. posiadało **16 pojazdów** i jeden autobus wypożyczony (z czego 11 w ruchu w dni robocze, 6 w soboty i 5 w niedziele i święta), były to:

- autobusy klasy maxi – **7 szt.** – MAN A21 – 2 szt., MAN A37 – 1 szt., oraz Solaris Urbino 12 – 4 szt.
- autobusy klasy midi – **10 szt.** – Autosan H7.20 Solina City – 4 szt., Autosan A8V Wetlina City – 2 szt., Autosan Sancity M09LE – 1 szt., Mercedes Citaro 0530K – 1 szt., Iveco Rossero First City – 1 szt., Jelcz L081MB Vero – 1 szt.

16 autobusów MPK jest przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami. Są to pojazdy niskopodłogowe lub niskowejsiowe. Jeden z autobusów, obsługujący linię podmiejską nie spełnia tych warunków.

W 2022 r. autobusy przejechały ogółem **ok. 860 000 km** (ok. 2 600 km dziennie na liniach w dni robocze, ok. 1 480 km w soboty oraz ok. 1 395 km w niedziele i święta).

Dzienny przebieg w dni robocze wynosi ok. **2 600 wzkm** (wozo-kilometrów), w soboty **1 480 wzkm**, w niedziele **1 395 wzkm**.

Linie komunikacyjne:

- 0: Kol. Wyżnianka – Dąbrowa Bór;
- 1: Kowalin – Kraśnik;
- 2: Stróża – Urzędów;
- 3: Karpiówka – Kraśnik;
- 4: Kraśnik – Bęczyn;
- 5: Mikulin – Kraśnik;
- 6: Podlesie – Kraśnik;
- 7: Stróża – Urzędów;
- 8: Sosnowa Wola – Kraśnik;
- 9: Podlesie – Kraśnik;
- 10: Kraśnik – Popkowice;
- 11: Lasy – Kraśnik;
- 12: Ludmiłówka – Kraśnik;

- 13: Słodków III – Kraśnik;
- 14: Kraśnik – Wierzbica;
- 15: Kraśnik - Kol. Wyżnica;
- 16: Kraśnik – Stróża – Kraśnik;
- 21: Kol. Wyżnianka – Kraśnik;
- Lasy – Kraśnik.

2.4.3. Zieleń miejska

Na terenie miasta znajduje się:

- **19,40 ha** zieleńców i skwerów miejskich,
- **18,20 ha** zieleni ulicznej,
- **12,40 ha** zieleni osiedlowej,
- **5,20 ha** parków i ciągów spacerowo-wypoczynkowych.

Od 2018 do 2022 roku, w przestrzeni naszego miasta wzdłuż kraśnickich ulic oraz na osiedlach mieszkaniowych, w parkach miejskich, na skwerach i nad Zalewem Kraśnickim posadzono z inicjatywy samorządu miasta łącznie **1 999 drzew**. Dodatkowo w tym okresie przybyło ponad **61 101 różnych krzewów (w tym w 2022 r. 199 drzew i 1 101 krzewów)**.

Tabela 20. Poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną i jakość terenów publicznych przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

L.p.	Nazwa ulicy	Liczba ludności ogółem w 2022 r.	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (TAK/NIE)	Deficyt lub niskiej jakości tereny publiczne (TAK/NIE)	SUMA NIEKO-RZYSTNYCH ZJEWISK W SFERZE PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWEJ (0,71)
1.	3 Maja	72	NIE	NIE	0
2.	Adama Asnyka	128	NIE	NIE	0
3.	Adama Mickiewicza	397	NIE	TAK	1
4.	Adolfa Dygasińskiego	51	NIE	NIE	0
5.	Aleja Młodości	422	NIE	NIE	0
6.	Aleja Niepodległości	2722	TAK	TAK	2
7.	Aleja Tysiąclecia	351	TAK	TAK	2
8.	Andrzeja Struga	20	TAK	NIE	1
9.	Armii Krajowej	64	TAK	TAK	2
10.	Bagno	8	TAK	NIE	1
11.	Balladyny	190	TAK	TAK	2
12.	Batalionów Chłopskich	37	TAK	NIE	1
13.	Belgijska	0	NIE	NIE	0
14.	Bojanowska	119	NIE	NIE	0
15.	Bolesława Prusa	72	TAK	NIE	1
16.	Brzozowa	8	NIE	NIE	0
17.	Budzyńska	167	NIE	TAK	1
18.	Bóźniczna	12	TAK	TAK	2
19.	Cegielniana	89	NIE	NIE	0
20.	Ceramiczna	44	NIE	NIE	0

DIAGNOZA

21.	Chopina	507	TAK	TAK	2
22.	Chłodna	72	NIE	NIE	0
23.	Cicha	85	NIE	NIE	0
24.	Cmentarna	0	NIE	NIE	0
25.	Cypriana Kamila Norwida	27	NIE	NIE	0
26.	Cyprysowa	13	NIE	NIE	0
27.	Dolna	6	TAK	NIE	1
28.	Dębowa	8	NIE	NIE	0
29.	Długa	22	NIE	NIE	0
30.	Elizy Orzeszkowej	0	TAK	NIE	1
31.	Energetyczna	0	NIE	NIE	0
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego	200	TAK	TAK	2
33.	Fabryczna	0	NIE	NIE	0
34.	Festiwalowa	9	TAK	TAK	2
35.	Filaretów	69	NIE	NIE	0
36.	Francuska	42	TAK	NIE	1
37.	Gabriela Narutowicza	127	TAK	NIE	1
38.	Gajowa	10	NIE	NIE	0
39.	Garażowa	6	TAK	NIE	1
40.	Generała Władysława Sikorskiego	923	TAK	TAK	2
41.	Graniczna	525	NIE	NIE	0
42.	Grodzka	37	TAK	NIE	1
43.	Grunwaldzka	495	TAK	TAK	2
44.	Harcerska	42	NIE	NIE	0
45.	Henryka Sienkiewicza	313	NIE	NIE	0
46.	Hermannna Gmeiner	330	NIE	NIE	0
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”	394	NIE	NIE	0
48.	Hugo Kołłątaja	31	NIE	NIE	0
49.	Ignacego Krasickiego	129	NIE	NIE	0
50.	Inwalidów Wojennych	0	NIE	NIE	0
51.	Jacka Kaczmarskiego	30	NIE	NIE	0
52.	Jagiellońska	606	TAK	TAK	2
53.	Jana Kasprowicza	138	NIE	NIE	0
54.	Jana Kochanowskiego	520	TAK	TAK	2
55.	Jana Matejki	321	TAK	TAK	2
56.	Jana Stelmaszczyka	5	NIE	NIE	0
57.	Jana Styki	2	TAK	NIE	1
58.	Janowska	484	NIE	NIE	0
59.	Jasna	61	TAK	NIE	1
60.	Juliana Tuwima	0	NIE	NIE	0
61.	Juliusza Osterwy	264	TAK	NIE	1
62.	Juliusza Słowackiego	592	TAK	NIE	1
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego	110	NIE	NIE	0
64.	Józefa Piłsudskiego	83	TAK	TAK	2
65.	Józefa Widerlika	136	NIE	NIE	0
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	866	TAK	NIE	1

67.	Karmelowa	26	NIE	NIE	0
68.	Kasztanowa	26	NIE	NIE	0
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka	86	NIE	NIE	0
70.	Kazimierza Jurkiewicza	0	NIE	NIE	0
71.	Kazimierza Pułaskiego	5	TAK	NIE	1
72.	Klasztorna	1	TAK	TAK	2
73.	Klonowa	430	NIE	NIE	0
74.	Kolejowa	227	TAK	TAK	2
75.	Komisji Edukacji Narodowej	54	NIE	NIE	0
76.	Komunalna	0	NIE	NIE	0
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	136	NIE	NIE	0
78.	Konwaliowa	7	NIE	NIE	0
79.	Kornela Makuszyńskiego	70	NIE	NIE	0
80.	Koszarowa	1345	TAK	TAK	2
81.	Krakowska	23	TAK	TAK	2
82.	Krańcowa	13	TAK	NIE	1
83.	Krzywa	49	TAK	NIE	1
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki	968	NIE	NIE	0
85.	Księdza Stanisława Zielińskiego	709	NIE	NIE	0
86.	Kwiatkowska	115	NIE	NIE	0
87.	Lawendowa	16	NIE	NIE	0
88.	Leopolda Staffa	29	NIE	NIE	0
89.	Leśna	81	NIE	NIE	0
90.	Lipowa	55	TAK	TAK	2
91.	Lubelska	1012	TAK	TAK	2
92.	Lubelskiego Lipca 1980	0	NIE	NIE	0
93.	Makowa	0	NIE	NIE	0
94.	Marii Dąbrowskiej	60	TAK	NIE	1
95.	Marii Konopnickiej	73	NIE	NIE	0
96.	Mała	26	NIE	NIE	0
97.	Maurycego Klemensa Zamoyskiego	0	NIE	NIE	0
98.	Metalowców	874	TAK	TAK	2
99.	Miedziana	13	NIE	NIE	0
100.	Mieszka I	179	NIE	NIE	0
101.	Mikołaja Kopernika	180	TAK	TAK	2
102.	Mikołaja Reja	62	NIE	NIE	0
103.	Miodowa	42	NIE	NIE	0
104.	Miła	0	TAK	NIE	1
105.	Mleczarska	51	TAK	NIE	1
106.	Modrzewiowa	19	TAK	NIE	1
107.	Mostowa	6	TAK	TAK	2
108.	Młyńska	64	NIE	NIE	0
109.	Nadstawna	63	TAK	TAK	2
110.	Niecała	12	TAK	NIE	1
111.	Nowa	23	NIE	NIE	0

DIAGNOZA

112.	Obożna	192	TAK	NIE	1
113.	Obwodowa	0	NIE	NIE	0
114.	Ogrodowa	32	TAK	NIE	1
115.	Okopowa	3	TAK	NIE	1
116.	Olejna	19	TAK	NIE	1
117.	Orzechowa	16	NIE	NIE	0
118.	Ostrowiecka	15	TAK	TAK	2
119.	Parkowa	6	TAK	TAK	2
120.	Piaskowa	1060	TAK	TAK	2
121.	Piastowska	134	TAK	NIE	1
122.	Plac Ofiar Niemieckiego Obozu „Budzyń”	0	NIE	NIE	0
123.	Plac Wolności	32	TAK	TAK	2
124.	Podleska	142	TAK	NIE	1
125.	Podwalna	54	TAK	NIE	1
126.	Pogodna	496	TAK	NIE	1
127.	Polna	34	TAK	NIE	1
128.	Powstańców Śląskich	42	NIE	NIE	0
129.	Przechodnia	6	NIE	NIE	0
130.	Przemysłowa	120	NIE	NIE	0
131.	Północna	18	TAK	NIE	1
132.	Raławicka	47	TAK	TAK	2
133.	Ratuszowa	0	TAK	TAK	2
134.	Rondo Budowniczych COP	0	NIE	NIE	0
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych	0	NIE	NIE	0
136.	Rondo NSZZ „Solidarność”	0	NIE	NIE	0
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia	0	NIE	NIE	0
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego	0	NIE	NIE	0
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych	0	NIE	NIE	0
140.	Roztocze	10	NIE	NIE	0
141.	Rumiankowa	464	TAK	NIE	1
142.	Rybna	2	TAK	NIE	1
143.	Rycerska	29	TAK	NIE	1
144.	Rzeczycka	50	TAK	NIE	1
145.	Różana	20	NIE	NIE	0
146.	Skośna	5	TAK	NIE	1
147.	Spacerowa	11	NIE	NIE	0
148.	Spokojna	17	NIE	NIE	0
149.	Sportowa	51	TAK	TAK	2
150.	Spółdzielcza	630	TAK	TAK	2
151.	Stanisława Konarskiego	30	NIE	NIE	0
152.	Stanisława Małachowskiego	93	TAK	TAK	2
153.	Stanisława Moniuszki	55	TAK	NIE	1
154.	Stanisława Staszica	23	NIE	NIE	0
155.	Stanisława Wyspiańskiego	8	NIE	NIE	0
156.	Starej Baśni	19	NIE	NIE	0

DIAGNOZA

157.	Stefana Lelka-Sowy	0	NIE	NIE	0
158.	Stefana Żeromskiego	84	NIE	NIE	0
159.	Strażacka	78	TAK	TAK	2
160.	Stroma	15	TAK	NIE	1
161.	Suchyńska	124	NIE	NIE	0
162.	Szewska	64	TAK	NIE	1
163.	Szkolna	12	TAK	NIE	1
164.	Szpitalna	336	TAK	TAK	2
165.	Sądowa	276	TAK	TAK	2
166.	Słoneczna	89	NIE	NIE	0
167.	Szafirowa	0	NIE	NIE	0
168.	Tadeusza Kościuszki	147	TAK	TAK	2
169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”	547	NIE	NIE	0
170.	Towarowa	84	TAK	NIE	1
171.	Tęczyńskich	0	TAK	NIE	1
172.	Urzędowska	1696	TAK	TAK	2
173.	Ułańska	11	NIE	NIE	0
174.	Wałowa	21	TAK	NIE	1
175.	Wesoła	32	TAK	NIE	1
176.	Widok	47	TAK	NIE	1
177.	Wierzbowa	25	TAK	NIE	1
178.	Willowa	52	TAK	NIE	1
179.	Wiosenna	35	NIE	NIE	0
180.	Wojska Polskiego	44	NIE	NIE	0
181.	Wojskowa	101	TAK	NIE	1
182.	Wąska	12	TAK	NIE	1
183.	Węgierska	53	TAK	NIE	1
184.	Władysława Reymonta	92	NIE	NIE	0
185.	Zachodnia	33	TAK	NIE	1
186.	Zakątek	2	NIE	NIE	0
187.	Zaklikowska	121	TAK	NIE	1
188.	Zakrzowiecka	86	NIE	NIE	0
189.	Zamkowa	0	TAK	TAK	2
190.	Zgoda	38	TAK	NIE	1
191.	Zielona	65	NIE	NIE	0
192.	Zofii Nałkowskiej	66	NIE	NIE	0
193.	Zygmunta Krasińskiego	1846	TAK	TAK	2
194.	Łożyskowa	0	TAK	NIE	1
195.	Łąkowa	8	TAK	NIE	1
196.	Śliska	49	TAK	NIE	1
197.	Świerkowa	217	TAK	NIE	1
198.	Świętej Faustyny	1	NIE	NIE	0
199.	Żwirki i Wigury	174	TAK	TAK	2
200.	Żytnia	36	TAK	NIE	1
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego	0	NIE	NIE	0
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”	0	NIE	NIE	0
SUMA:		31 647	-	-	144

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Kraśnik.

2.5. Diagnoza sfery technicznej

2.5.1. Gospodarka mieszkaniowa

Warunki mieszkaniowe to jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności.

Zasób mieszkaniowy miasta tworzą zarówno indywidualne budynki jednorodzinne, jak i wielorodzinne. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna skupia się głównie w pasie pomiędzy ul. Urzędowską a Al. Tysiąclecia oraz w Kraśniku Fabrycznym (wzdłuż Al. Niepodległości oraz ul. Krasieńskiego). Są to w większości budynki 4-5 kondygnacyjne wzniesione w technologii wielkiej płyty.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 r. na terenie Miasta Kraśnik zlokalizowanych było **13 115 mieszkań** o łącznej powierzchni użytkowej **858 246 m²**. Liczba mieszkań na przełomie lat 2017-2021 wzrosła o ponad **1%**, natomiast powierzchnia użytkowa zwiększyła się o ponad **3%**.

Szczegółowe dane dotyczące infrastruktury mieszkaniowej zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Miasta Kraśnik.

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
budynki mieszkalne – ogółem (szt.)	3 657	3 695	3 784	3 719	3 747	-
mieszkania – ogółem (szt.)	12 970	13 024	12 062	13 047	13 115	-
izby – ogółem (szt.)	47 954	48 158	48 316	47 772	48 024	-
powierzchnia użytkowa mieszkań - ogółem (szt.)	831 664	836 616	840 001	853 160	858 246	-
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	64,1	64,2	64,3	65,4	65,4	-
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	23,9	24,2	24,5	26,1	26,7	-
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu (szt.)	3,70	3,70	3,70	3,66	3,66	-
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie (szt.)	2,68	2,65	2,62	2,51	2,45	-
przeciętna liczba osób na 1 izbę (szt.)	0,73	0,72	0,71	0,68	0,67	-
Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań						
wodociąg (%)	98,7	98,7	98,7	98,7	98,8	98,8
łazienka (%)	96,6	96,6	96,6	96,7	96,7	96,7
centralne ogrzewanie (%)	94,9	94,9	95,0	95,1	95,1	95,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL.

Wskaźnik powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego mieszkańca Miasta Kraśnik wyniósł w roku 2021 – **26,7 m²** i wzrósł w odniesieniu do 2017 roku o **2,8 m²/osobę**. Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w 2021 r. wyniosła **65,4 m²** i wzrosła w odniesieniu do 2017 roku o **1,3 m²**.

Analiza wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne jest niezbędna przy ocenie stanu jakości zasobów mieszkaniowych. Dzięki temu możliwe jest określenie warunków socjalno-

bytowych. W tym celu, na podstawie danych GUS zbadano wyposażenie w: wodociąg, łazienkę i centralne ogrzewanie.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że wprawdzie nie wszystkie mieszkania spełniają podstawowe warunki socjalno-bytowe, jednak odsetek lokali pozostających bez wyposażenia w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne jest stosunkowo niewielki.

W 2021 r. dostęp do **wodociągu** posiadało **98,8% mieszkań**, dostęp do **łazienki 96,7% mieszkań**, zaś **centralne ogrzewania** było **95,2% mieszkań**.

Struktura wiekowa mieszkań Miasta Kraśnik odznacza się wysokim udziałem mieszkań powstałych w latach 1945 – 1978 (**51,60%**). Technologia stosowana w tym okresie nie zapewnia należytej efektywności wykorzystania energii cieplnej, chociaż dzięki stopniowej termomodernizacji efektywność energetyczna tych mieszkań jest sukcesywnie poprawiana.

Szczegółowe dane dotyczące struktury wiekowej mieszkań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Charakterystyka energetyczna zasobów mieszkaniowych Miasta Kraśnik.

Okres budowy	Liczba mieszkań (szt.)	Powierzchnia mieszkań (m ²)
przed 1918	81	4 368
1918 - 1944	967	51 193
1945 - 1970	4 214	230 417
1971 - 1978	2 506	148 045
1979 - 1988	2 121	144 740
1989 - 2002	2 080	158 737
2003 - 2018	1 146	120 746
RAZEM:	13 115	858 246

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS BDL.

Na terenie Miasta Kraśnik występują obiekty i budynki użyteczności publicznej oraz budynki o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym, wymagające działań termomodernizacyjnych oraz wyposażenia w instalacje OZE.

Tabela 23. Stopień i skala degradacji stanu technicznego budynków i obiektów użyteczności publicznej i o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów, w szczególności w zakresie efektywności energetycznej i ochrony środowiska przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

L.p.	Nazwa ulicy	Liczba ludności ogółem w 2022 r.	Występowanie zdegradowanych budynków i obiektów użyteczności publicznej (TAK/NIE)	Występowanie zdegradowanych obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym (TAK/NIE)	Występowanie budynków użyteczności publicznej, gdzie brak rozwiązań termomodernizacyjnych (TAK/NIE)	SUMA NIEKORZYSTNYCH ZJEWISK W SFERZE TECHNICZNEJ (0,94)
1.	3 Maja	72	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
2.	Adama Asnyka	128	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
3.	Adama Mickiewicza	397	Zły	TAK	TAK	3
4.	Adolfa Dygasińskiego	51	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
5.	Aleja Młodości	422	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
6.	Aleja Niepodległości	2722	Zły	TAK	TAK	3
7.	Aleja Tysiąclecia	351	Zły	TAK	TAK	3
8.	Andrzeja Struga	20	Zły	TAK	TAK	3
9.	Armii Krajowej	64	Zły	TAK	TAK	3

10.	Bagno	8	Nie dotyczy	TAK	Nie dotyczy	1
11.	Balladyny	190	Zły	TAK	TAK	3
12.	Batalionów Chłopskich	37	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
13.	Belgijska	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
14.	Bojanowska	119	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
15.	Bolesława Prusa	72	Zły	TAK	TAK	3
16.	Brzozowa	8	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
17.	Budzyńska	167	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
18.	Bóźniczna	12	Zły	TAK	TAK	3
19.	Cegielniana	89	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
20.	Ceramiczna	44	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
21.	Chopina	507	Zły	TAK	TAK	3
22.	Chłodna	72	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
23.	Cicha	85	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
24.	Cmentarna	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
25.	Cypriana Kamila Norwida	27	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
26.	Cyprysowa	13	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
27.	Dolna	6	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
28.	Dębowa	8	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
29.	Długa	22	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
30.	Elizy Orzeszkowej	0	Zły	TAK	TAK	3
31.	Energetyczna	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
32.	Eugeniusza Kwiatkowskiego	200	Zły	TAK	TAK	3
33.	Fabryczna	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
34.	Festiwalowa	9	Zły	TAK	TAK	3
35.	Filaretów	69	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
36.	Francuska	42	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
37.	Gabriela Narutowicza	127	Zły	TAK	TAK	3
38.	Gajowa	10	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
39.	Garażowa	6	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
40.	Generała Władysława Sikorskiego	923	Zły	TAK	TAK	3
41.	Graniczna	525	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
42.	Grodzka	37	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
43.	Grunwaldzka	495	Zły	TAK	TAK	3
44.	Harcerska	42	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
45.	Henryka Sienkiewicza	313	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
46.	Hermann Gmeiner	330	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
47.	Hieronima Dekutowskiego „Zapory”	394	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
48.	Hugo Kołłątaja	31	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
49.	Ignacego Krasickiego	129	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
50.	Inwalidów Wojennych	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
51.	Jacka Kaczmarskiego	30	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
52.	Jagiellońska	606	Zły	TAK	TAK	3
53.	Jana Kasprowicza	138	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
54.	Jana Kochanowskiego	520	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
55.	Jana Matejki	321	Zły	TAK	TAK	3

DIAGNOZA

56.	Jana Stelmaszczyka	5	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
57.	Jana Styki	2	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
58.	Janowska	484	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
59.	Jasna	61	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
60.	Juliana Tuwima	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
61.	Juliusza Osterwy	264	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
62.	Juliusza Słowackiego	592	Zły	TAK	TAK	3
63.	Józefa Ignacego Kraszewskiego	110	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
64.	Józefa Piłsudskiego	83	Zły	TAK	TAK	3
65.	Józefa Widerlika	136	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
66.	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	866	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
67.	Karmelowa	26	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
68.	Kasztanowa	26	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
69.	Kazimierza Juliusza Dworaka	86	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
70.	Kazimierza Jurkiewicza	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
71.	Kazimierza Pułaskiego	5	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
72.	Klasztorna	1	Zły	TAK	TAK	3
73.	Klonowa	430	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
74.	Kolejowa	227	Zły	TAK	NIE	2
75.	Komisji Edukacji Narodowej	54	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
76.	Komunalna	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
77.	Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego	136	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
78.	Konwaliowa	7	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
79.	Kornela Makuszyńskiego	70	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
80.	Koszarowa	1345	Zły	TAK	TAK	3
81.	Krakowska	23	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
82.	Krańcowa	13	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
83.	Krzywa	49	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
84.	Księdza Jerzego Popiełuszki	968	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
85.	Księdza Stanisława Zielińskiego	709	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
86.	Kwiatkowska	115	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
87.	Lawendowa	16	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
88.	Leopolda Staffa	29	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
89.	Leśna	81	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
90.	Lipowa	55	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
91.	Lubelska	1012	Zły	TAK	TAK	3
92.	Lubelskiego Lipca 1980	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
93.	Makowa	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
94.	Marii Dąbrowskiej	60	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
95.	Marii Konopnickiej	73	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
96.	Mała	26	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
97.	Maurycyego Klemensa Zamoyskiego	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
98.	Metalowców	874	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
99.	Miedziana	13	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
100.	Mieszka I	179	Nie dotyczy	TAK	NIE	1

101.	Mikołaja Kopernika	180	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
102.	Mikołaja Reja	62	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
103.	Miodowa	42	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
104.	Miła	0	Zły	NIE	NIE	1
105.	Mleczarska	51	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
106.	Modrzewiowa	19	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
107.	Mostowa	6	Zły	TAK	TAK	3
108.	Młyńska	64	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
109.	Nadstawna	63	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
110.	Niecała	12	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
111.	Nowa	23	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
112.	Oboźna	192	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
113.	Obwodowa	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
114.	Ogrodowa	32	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
115.	Okopowa	3	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
116.	Olejna	19	Zły	TAK	TAK	3
117.	Orzechowa	16	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
118.	Ostrowiecka	15	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
119.	Parkowa	6	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
120.	Piaskowa	1060	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
121.	Piastowska	134	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
122.	Plac Ofiar Niemieckiego Obozu „Budzyń”	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
123.	Plac Wolności	32	Zły	TAK	TAK	3
124.	Podleska	142	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
125.	Podwalna	54	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
126.	Pogodna	496	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
127.	Polna	34	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
128.	Powstańców Śląskich	42	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
129.	Przechodnia	6	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
130.	Przemysłowa	120	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
131.	Północna	18	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
132.	Raławicka	47	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
133.	Ratuszowa	0	Zły	TAK	TAK	3
134.	Rondo Budowniczych COP	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
135.	Rondo Narodowych Sił Zbrojnych	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
136.	Rondo NSZZ „Solidarność”	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
137.	Rondo Pamięci Ofiar Wołynia	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
138.	Rondo Rotmistrza Witolda Pileckiego	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
139.	Rondo Żołnierzy Wyklętych	0	Zły	TAK	TAK	3
140.	Roztocze	10	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
141.	Rumiankowa	464	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
142.	Rybna	2	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
143.	Rycerska	29	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
144.	Rzeczycka	50	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
145.	Różana	20	Nie dotyczy	NIE	NIE	0

DIAGNOZA

146.	Skośna	5	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
147.	Spacerowa	11	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
148.	Spokojna	17	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
149.	Sportowa	51	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
150.	Spółdzielcza	630	TAK	TAK	NIE	2
151.	Stanisława Konarskiego	30	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
152.	Stanisława Małachowskiego	93	Zły	TAK	TAK	3
153.	Stanisława Moniuszki	55	Zły	TAK	TAK	3
154.	Stanisława Staszica	23	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
155.	Stanisława Wyspiańskiego	8	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
156.	Starej Baśni	19	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
157.	Stefana Lelka-Sowy	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
158.	Stefana Żeromskiego	84	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
159.	Strażacka	78	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
160.	Stroma	15	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
161.	Suchyńska	124	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
162.	Szewska	64	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
163.	Szkolna	12	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
164.	Szpitalna	336	Zły	TAK	TAK	3
165.	Sądowa	276	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
166.	Słoneczna	89	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
167.	Szafirowa	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
168.	Tadeusza Kościuszki	147	Zły	TAK	TAK	3
169.	Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”	547	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
170.	Towarowa	84	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
171.	Tęczyńskich	0	Zły	NIE	NIE	1
172.	Urzędowska	1696	Zły	TAK	TAK	3
173.	Ułańska	11	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
174.	Wałowa	21	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
175.	Wesoła	32	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
176.	Widok	47	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
177.	Wierzbowa	25	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
178.	Willowa	52	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
179.	Wiosenna	35	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
180.	Wojska Polskiego	44	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
181.	Wojskowa	101	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
182.	Wąska	12	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
183.	Węgierska	53	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
184.	Władysława Reymonta	92	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
185.	Zachodnia	33	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
186.	Zakątek	2	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
187.	Zaklikowska	121	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
188.	Zakrzowiecka	86	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
189.	Zamkowa	0	Zły	TAK	TAK	3
190.	Zgoda	38	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
191.	Zielona	65	Nie dotyczy	NIE	NIE	0

DIAGNOZA

192.	Zofii Nałkowskiej	66	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
193.	Zygmunta Krasińskiego	1846	Zły	TAK	TAK	3
194.	Łozyskowa	0	Zły	NIE	NIE	1
195.	Łąkowa	8	TAK	TAK	NIE	2
196.	Śliska	49	Zły	TAK	TAK	3
197.	Świerkowa	217	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
198.	Świętej Faustyny	1	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
199.	Żwirki i Wigury	174	Zły	TAK	TAK	3
200.	Żytnia	36	Nie dotyczy	TAK	NIE	1
201.	aleja gen. Ryszarda Kuklińskiego	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
202.	por. Romana Grońskiego „Żbika”	0	Nie dotyczy	NIE	NIE	0
SUMA:		31 647	-	-	-	189

3. Wyznaczenie i charakterystyka obszarów zdegradowanych i rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji za obszar zdegradowany uważany jest obszar miasta lub gminy, na którym w toku prac diagnostycznych zidentyfikowany został stan kryzysowy, przejawiający się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej w jednej ze sfer: **gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-technicznej lub technicznej**. W analizie diagnostycznej wykorzystane zostały mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań Miasta Kraśnik, które wynikają z charakteru dostępnych danych wykorzystanych w analizach, ale przede wszystkim z odmiennego charakteru potrzeb rewitalizacyjnych

3.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

3.1.1. Delimitacja obszarów zdegradowanych

Sfera społeczna

W sferze społecznej przeanalizowano takie wymiary jak: **ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, poziom edukacji, poziom kapitału społecznego oraz poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**.

W ramach diagnozy zbadano negatywne zjawisko jakim jest **wykluczenie społeczne z powodu ubóstwa**.

W katalogu diagnozowanych zjawisk kryzysowych ubóstwo stanowi jeden z najpoważniejszych czynników kryzysotwórczych. Ubóstwo stanowi problem społeczny, który może skutkować niesamodzielnością mieszkańców, objawiającą się poprzez konieczność pozyskiwania pomocy społecznej, także w wymiarze wsparcia finansowego. W niektórych częściach miasta zauważyć można większą koncentrację mieszkańców, którzy mogą mieć problem z zapewnieniem sobie i swoim rodzinom podstawowych warunków do życia.

Analizowano poniższe wskaźniki dotyczące **ubóstwa**, tj.:

- 1) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- 2) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności,
- 3) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- 4) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,
- 5) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 6) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- 7) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności,
- 8) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,
- 9) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wszystkie powyższe wskaźniki analizowano w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Kolejnym analizowanym zjawiskiem społecznym było **wykluczenie społeczne z powodu bezrobocia**.

Analizowano poniższe wskaźniki dotyczące **bezrobocia**:

- 1) liczbę bezrobotnych na 1 mieszkańca,
- 2) liczbę długotrwale bezrobotnych na 1 mieszkańca.

Poziom bezpieczeństwa to czynnik, który w istotny sposób wpływa na jakość życia mieszkańców. Jego poziom zależy od liczby **przestępstw** w mieście.

Analizowano poniższe wskaźniki dotyczące **przestępczości**:

- 1) liczbę przestępstw na 1 mieszkańca,
- 2) liczbę wykroczeń na 1 mieszkańca,
- 3) liczbę interwencji domowych na 1 mieszkańca,
- 4) liczbę odnotowanych przestępstw kryminalnych na 1 mieszkańca,
- 5) liczbę założonych "Niebieskich Kart" na 1 mieszkańca.

Przestępczość jest negatywnym zjawiskiem wywołującym sytuację kryzysową w aspekcie społecznym, a tym samym istotną składową degradacji obszaru obniżającą jakość życia jego mieszkańców. Przestępczość w znacznym stopniu wpływa na poczucie bezpieczeństwa. Przestępstwo stwierdzone to przestępstwo będące zbrodnią lub występkiem ściganym z oskarżenia publicznego, w tym także przestępstwem skarbowym, objętym zakończonym postępowaniem przygotowawczym, w wyniku którego potwierdzono zaistnienie czynu zabronionego.

Bardziej bezpośrednio na poczucie bezpieczeństwa obywateli wpływają popełniane **wykroczenia**, czyli czyny zabronione i społecznie szkodliwe niebędące przestępstwami. Należą do nich m.in.: wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym, przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia, przeciwko osobom, zdrowiu, mieniu oraz obyczajności. Ich cechą charakterystyczną jest zdecydowanie większe natężenie, niż w przypadku przestępstw. We wskaźniku nie uwzględniono wykroczeń komunikacyjnych ze względu na większą korelację przestrzenną z układem komunikacyjnym, niż z gęstością zaludnienia.

Poziom edukacji to kolejny analizowany problem ze sfery społecznej, który brany był pod uwagę jako jedna z przesłanek do wskazania danego terenu jako obszaru zdegradowanego.

Niski poziom edukacji, zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, może być jedną z przesłanek wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Z uwagi na dostępność danych, do analizy wykorzystano wskaźnik średniego wyniku egzaminu na koniec szkoły podstawowej.

Porównując **średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki oraz wybranego języka** obcego można dostrzec różnice w osiągnięciach uczniów zamieszkujących różne części miasta. Należy jednocześnie podkreślić, iż na podstawie tego wskaźnika nie można wprost wnioskować o poziomie nauczania w rozumieniu jakości pracy poszczególnych szkół. Świadczą one raczej o liczbie dzieci przejawiających trudności w edukacji, a problemy te często związane są także z czynnikami pozaszkolnymi, np. sytuacją domową.

Wskaźnik ten przyjęto, jako miarę poziomu edukacji ze względu na jego powszechny i obligatoryjny charakter, co czyni go reprezentatywnym dla populacji.

Do analizy wybrano tylko szkoły publiczne samorządowe z odnotowanym wynikiem z egzaminu. Wskaźnik obejmuje średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki oraz wybranego języka obcego nowożytnego w roku 2022.

Witalność miasta uzależniona jest od poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności. **Aktywność obywatelska** mieszkańców miasta Kraśnik jest na coraz wyższym poziomie, co uwidocznione jest przez rosnące zainteresowanie zrzeszaniem się w organizacje pozarządowe i uczestnictwem w wyborach powszechnych. Występuje zróżnicowanie pomiędzy różnymi terenami miasta.

Analizowano poniższe wskaźniki dotyczące **poziomu kapitału społecznego oraz poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym:**

- 1) **liczbę aktywnych organizacji NGO na 1 mieszkańca,**
- 2) **liczbę wniosków o dotacje złożonych do miasta przez NGO na 1 mieszkańca.**

Sfera społeczna – obszary kryzysowe

Na podstawie przeanalizowanych danych (**19 wskaźników**) wyznaczono obszar zdegradowany w sferze społecznej, który objął **5 obszarów**, będących jednocześnie obszarami kryzysu społecznego:

- 1) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim**”,
- 2) podobszar zdegradowany „**Zarzecze**”,
- 3) podobszar zdegradowany „**Osiedle Koszary**”,
- 4) podobszar zdegradowany „**Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym**”,
- 5) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Kraśnik Fabryczny**”.

Sfera gospodarcza

Jednym ze źródeł degradacji poszczególnych obszarów miasta jest niska kondycja ekonomiczna, zarówno mieszkańców, jak i lokalnej przedsiębiorczości, brak odpowiedniej infrastruktury, odpowiednich zachęt do inwestowania, a w szczególności brak postaw przedsiębiorczych wśród osób z grup defaworyzowanych. Proces rewitalizacji obejmuje zatem działania zmierzające do ograniczenia bezrobocia i rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności ekonomii społecznej, wzrostu jakości usług i osiągnięcia równowagi ekonomicznej na obszarze kryzysowym. Dobrze prosperująca gospodarka miasta jest kluczowa dla rozwoju infrastruktury i świadczenia wysokiej jakości usług publicznych.

Ważną cechą zdrowej tkanki miasta jest aktywność gospodarcza, obejmująca także działania zmierzające do rozwoju przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych. Kluczowym, w odniesieniu do obszarów zdegradowanych aspektem **aktywności gospodarczej**, jest jej zdolność do realizacji lokalnych potrzeb. Najczęściej stwierdzanym problemem w sferze gospodarczej jest znaczna liczba ulic, przy których działa niewiele jednoosobowych działalności gospodarczych i spółek cywilnych.

W sferze gospodarczej przeanalizowano jeden wskaźnik – **liczbę firm z sektora prywatnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca przy danej ulicy.**

Sfera gospodarcza – obszary kryzysowe

W wyniku analizy (1 wskaźnika) wyznaczono obszar zdegradowany w **sferze gospodarczej**, który objął **4 podobszary**, będących jednocześnie obszarami kryzysu społecznego:

- 1) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim**”,
- 2) podobszar zdegradowany „**Zarzecze**”,
- 3) podobszar zdegradowany „**Osiedle Koszary**”,
- 4) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Kraśnik Fabryczny**”.

Sfera środowiskowa

Środowisko jest jednym z czynników wpływających na zdrowie mieszkańców i jakość ich życia, a także pośrednio na stan sanitarny miasta. Utrzymanie lokalnego środowiska we właściwym stanie wpływa w pozytywny sposób na samopoczucie mieszkańców. Stwarza również możliwość wypoczynku i rekreacji wśród zieleni miejskiej.

W **sferze środowiskowej** przeanalizowano obszar miasta Kraśnik pod kątem **przekroczenia standardów jakości środowiska i obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska** – analizując wskaźniki dotyczące:

- 1) **duże lub znaczne ilości azbestu ogółem przy danej ulicy,**
- 2) **ilości wyrobów zawierających azbest (w tonach) w przeliczeniu do 1 mieszkańca,**
- 3) **występowanie substancji niebezpiecznych.**

Sfera środowiskowa – obszary kryzysowe

Analiza (3 wskaźników) pozwoliła wyodrębnić **4 obszary** kryzysowe w sferze środowiskowej, będących jednocześnie obszarami kryzysu społecznego. Są to:

- 1) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim**”,
- 2) podobszar zdegradowany „**Zarzecze**”,
- 3) podobszar zdegradowany „**Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym**”,
- 4) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Kraśnik Fabryczny**”.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna obejmuje system powiązanych ze sobą elementów zagospodarowania przestrzeni miasta, ich wzajemnych relacji oraz powiązań między tymi elementami, a całym miastem. Kształtowanie relacji w sposób odpowiedzialny i zrównoważony powinno charakteryzować się racjonalnym wykorzystaniem przestrzeni miasta, polegającym na intensyfikacji zainwestowania z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców. Jednym z kryteriów kryzysu w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niedostateczna dostępność usług publicznych. W skali lokalnej należy

w szczególności zwrócić uwagę na dostępność przestrzenną, czyli łatwość dotarcia do miejsca świadczenia usług o charakterze podstawowym.

W sferze **przestrzenno-funkcjonalnej** przeanalizowano obszar miasta Kraśnik pod kątem: **niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny; brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość; niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru; niedobór lub niskiej jakości tereny publiczne** – analizując wskaźniki dotyczące:

- 1) niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną,*
- 2) deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych.*

Sfera przestrzenno-funkcjonalna – obszary kryzysowe

W wyniku analizy (2 wskaźników) wyodrębnionych zostało **4 obszary** w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, będących jednocześnie obszarami kryzysu społecznego.

- 1) podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim”,
- 2) podobszar zdegradowany „Zarzecze”,
- 3) podobszar zdegradowany „Osiedle Koszary”,
- 4) podobszar zdegradowany „Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym”.

Sfera techniczna

W sferze technicznej przeanalizowano teren miasta Kraśnik pod kątem: **degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym; nie funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska** – analizując wskaźniki dotyczące:

- 1) występowanie zdegradowanych budynków i obiektów użyteczności publicznej,*
- 2) występowanie zdegradowanych obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,*
- 3) występowanie budynków użyteczności publicznej, gdzie brak rozwiązań termomodernizacyjnych.*

Sfera techniczna – obszary kryzysowe

W wyniku analizy (**3 wskaźników**) wyodrębnionych zostało **5 obszarów** w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, będących jednocześnie obszarami kryzysu społecznego.

- 1) podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim”,
- 2) podobszar zdegradowany „Zarzecze”,
- 3) podobszar zdegradowany „Osiedle Koszary”,
- 4) podobszar zdegradowany „Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym”,
- 5) podobszar zdegradowany „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”.

Schemat 1. Podział negatywnych zjawisk na sfery.

Źródło: Opracowanie własne.

Kluczowym elementem delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami Miasta Kraśnik. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej. W trakcie spotkań z mieszkańcami konsultowano granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem zasięgu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

3.1.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany stanowi obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a ponadto występowania co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Zapisy ustawy o rewitalizacji definiują podejście metodyczne, na które składają się dwa kroki analityczne:

- 1) wyznaczenie obszaru kryzysowego pod kątem sfery społecznej,
- 2) wyznaczenie obszaru, na którym występują problemy o charakterze społecznym i problemem związany z co najmniej jedną z pozostałych sfer (gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną, bądź techniczną)

Biorąc pod uwagę przyjętą w diagnozie metodykę opartą na analizie zróżnicowania różnorodnych zjawisk w obrębach poszczególnych miejscowości, przyjęto następujące etapy:

- 1) wyznaczenie jednostek kryzysowych w sferze społecznej, tj. tych, których wartości wskaźników przekraczają przyjęte miary kryzysu,
- 2) wyznaczenie z wyłonionego zbioru danych obszaru kryzysu społecznego, według przyjętych wag kryzysu,

- 3) wyznaczenie zbiorów jednostek kryzysowych w pozostałych sferach, czyli gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, tj. tych, których wartości wskaźników przekraczają przyjęte miary kryzysu,
- 4) wyznaczenie jednostek kryzysowych w sferze społecznej, dla których stwierdzono koncentrację negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer.

W ramach prac nad delimitacją (określeniem granic) obszaru zdegradowanego przeprowadzono analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Kraśnik. Opracowany zestaw prostych wskaźników w sposób całościowy ilustruje złożoność najważniejszych problemów w przestrzeni miasta. Wybór wskaźników zdeterminowany został w szczególności specyfiką miasta, ale w procesie delimitacji brano również pod uwagę dostępność danych statystycznych w poszczególnych sferach, liczb wskaźników oraz stopień ich zróżnicowania.

Analiza wskaźnikowa dostarczyła zbiór informacji o natężeniu stanu kryzysowego w poszczególnych obszarach wyrażony natężeniem występowania (liczbą) cech kryzysowych. Jednostki te są jednak w znacznym stopniu zróżnicowane, zarówno w zakresie powierzchni, jak i liczby mieszkańców, co czyni je trudnymi do porównania. Podobnie jest z charakterystycznymi dla tych silnie odróżniających się obszarów warunkami i stylem życia.

3.1.3. Obszar zdegradowany

Dostosowując metodologię badań do obszaru Miasta Kraśnik zdecydowano się na przeprowadzenie analizy wskaźnikowej badającej nagromadzenie negatywnych zjawisk, w obszarze każdej ulicy. Problem obrazowany jest wskaźnikiem, najczęściej jest to wskaźnik ukazujący zjawisko w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wartość wskaźnika określana jest jako niekorzystna kiedy wskaźniki te przyjmują w obszarze wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla całego miasta.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji jako jednostkę zdegradowaną uznano obszar, gdzie zaobserwowano występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej oraz co najmniej jednego czynnika kryzysowego w pozostałych sferach.

W oparciu o wyniki ww. analiz na poziomie poszczególnych ulic Miasta Kraśnik wyznaczono obszary zdegradowane obejmujące następujące ulice lub ich części wraz z należącymi do nich działkami:

1) podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim”:

- Krzywa
- Rzeczycka
- Zaklikowska
- Śliska
- Szewska
- Stroma
- Skośna
- Miła
- Bagno
- Batalionów Chłopskich
- Wałowa

- Gabriela Narutowicza
- Podleska (część)
- Strażacka
- Ogrodowa
- Rycerska
- Jasna
- Marii Dąbrowskiej
- Wierzbowa
- Wąska
- Szkolna
- Plac Wolności
- Olejna
- Ratuszowa
- Tadeusza Kościuszki
- Młyńska
- Cegielniana
- Kazimierza Pułaskiego
- Polna
- Mleczarska
- Józefa Piłsudskiego
- Festiwalowa
- Zamkowa
- Klasztorna
- Tęczyńskich
- Okopowa
- Podwalna
- Krakowska
- Wesoła
- Niecała
- Bóźnicza
- Zgoda
- Grodzka
- Mostowa
- Jagiellońska
- Parkowa (część, od strony Parku)
- Oboźna
- Rybna (część)
- Rondo Żołnierzy Wyklętych
- Lubelska (część)
- Krańcowa
- Łąkowa
- Bolesława Prusa
- Nadstawną
- Budzyńska

2) podobszar zdegradowany „Zarzecz”:

- Armii Krajowej
- Lubelska (część)
- Urzędowska (część)
- Ostrowiecka
- Tysiąclecia
- Spółdzielcza
- Jana Kochanowskiego
- Sądowa
- Juliusza Osterwy

3) podobszar zdegradowany „Osiedle Koszary”:

- Urzędowska (część)
- Fryderyka Chopina
- Mikołaja Kopernika
- Kazimierza Juliusza Dworaka
- Ułańska (część, strony od boiska)
- Nowa (część, od strony Szpitala)

4) podobszar zdegradowany „Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym”:

- Kolejowa
- Obwodowa
- Towarowa
- Stanisława Małachowskiego
- Lipowa
- Wojskowa
- Orzechowa
- Brzozowa
- Gajowa

5) podobszar zdegradowany „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”:

- Juliusza Słowackiego
- Balladyny
- Adama Mickiewicza
- Jana Kasprowicza
- Zygmunta Krasińskiego
- Elizy Orzeszkowej
- Gen. Władysława Sikorskiego
- Jana Styki
- Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Raclawicka
- Jana Matejki
- Grunwaldzka
- Łożykowa

- Żwirki i Wigury
- Sportowa
- Eugeniusza Kwiatkowskiego
- Garażowa
- Niepodległości
- Hieronima Dekutowskiego „Zapory”
- Metalowców
- Grunwaldzka
- Stefana Lelka-Sowy

Wyodrębnione działki zostały połączone, a następnie podzielone **w pięć podobszarów zdegradowanych**:

- 1) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim**” o powierzchni: 150,0054 ha,
- 2) podobszar zdegradowany „**Zarzecze**” o powierzchni: 113,6288 ha,
- 3) podobszar zdegradowany „**Osiedle Koszary**” o powierzchni: 11,7040 ha,
- 4) podobszar zdegradowany „**Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym**” o powierzchni: 101,8842 ha,
- 5) podobszar zdegradowany „**Dzielnica Kraśnik Fabryczny**” o powierzchni: 68,0631 ha.

3.1.4. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje znaczną liczbę ulic lub ich części wraz z należącymi do nich działkami o zróżnicowanych charakterystykach i mieści się w granicach wyznaczonych przez ustawę o rewitalizacji. Obszary te charakteryzują się szczególną koncentracją zjawisk negatywnych, z drugiej strony, są istotne dla rozwoju Kraśnika. Ich zasięg i rozległa dystrybucja przestrzenna skłaniają jednak do ograniczenia zasięgu (koncentracji) obszaru rewitalizacji w oparciu o przesłanki wskazane poniżej.

"Szczególna koncentracja zjawisk negatywnych", jakkolwiek pozostaje czynnikiem o charakterze fundamentalnym, nie oznacza automatycznej kwalifikacji fragmentu miasta do obszaru rewitalizacji. Istotne są nie tylko natężenie i charakter stanów kryzysowych, ale także ich wpływ na funkcjonowanie w szerszym kontekście, także całego miasta.

Przesłanką równie ważną jest wpływ na rozwój lokalny. Można go zdefiniować jako proces pozytywnych zmian (wzrostu ilościowego i postępu jakościowego) zachodzących na danym obszarze, z uwzględnieniem potrzeb, preferencji i hierarchii wartości właściwych dla tego obszaru¹¹. „Istotność dla rozwoju lokalnego” nie opiera się na założeniach kwantyfikowalnych, lecz jest pochodną/rezultatem oceny strategicznej w sferze zarządzania miastem i podejmowanych decyzji. Zasada koncentracji działań rewitalizacyjnych prowadzi do ograniczenia przestrzeni faktycznej aktywności do zakresu, w którym następuje optymalizacja ich efektywności w odniesieniu do realnych możliwości gminy tak finansowych, jak i organizacyjnych. Decyzji takiej nie odbiera waloru obiektywności wspomniana wyżej niekwantyfikowalność, o ile wska-

¹¹ Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Warszawa 2016.

zane zostają przesłanki wynikające z realizowanych i planowanych strategii i polityk miejskich, które uznano za kluczowe z punktu widzenia prowadzenia skutecznych działań rewitalizacyjnych.

Przyjęto trzy kryteria stanowiące podstawę przy ustaleniu czy i w jakim stopniu podobszary zdegradowane i rewitalizacji spełniały przesłanki „istotności dla rozwoju lokalnego”: spójność przestrzenną i funkcjonalną obszarów, występowanie komplementarności problemowej i przestrzennej (realizacja strategii, programów i polityk Miasta) oraz występowanie komplementarności międzyokresowej (kontynuacja procesu rewitalizacji).

1. Spójność przestrzenna i funkcjonalna

Kryterium to ma istotny wpływ na planowanie, przygotowanie i realizację działań rewitalizacyjnych. W Mieście Kraśnik można wyróżnić pięć podobszarów zdegradowanych i rewitalizacji wyróżniających się swoją specyfiką, zarówno w zakresie spójności przestrzennej, jak i funkcjonalno-morfologicznej.

Dwa spośród nich: obszar śródmiejski, obejmujący przede wszystkim Dzielnicę Stare Miasto i Zarzecze, cechuje wyraźna zwartość przestrzenna podczas, gdy na grupę podobszarów osiedli mieszkaniowych w zabudowie blokowej, składają się elementy przestrzenne i urbanistyczne, które charakteryzują się znacznym rozproszeniem w przestrzeni miasta (podobszary zdegradowane i rewitalizacji: „Osiedle Koszary”, „Stacja Kolejowa z obszarem przemysłowym” i „Dzielnica Kraśnik Fabryczny” .

Na podobszarze „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim” zlokalizowana jest także większość z obiektów i układów urbanistycznych wpisanych do rejestru zabytków oraz do gminnej ewidencji zabytków.

2. Realizacja strategii, programów i polityk Miasta

Realizacja na obszarze rewitalizacji przedsięwzięć o istotnym znaczeniu dla miasta stanowi wyraz integracji procesu rewitalizacji z realizacją celów strategicznych, przy czym dla oceny stopnia integracji istotny jest ich wpływ na sam obszar. Większość projektów strategicznych Miasta zlokalizowana jest w podobszarze zdegradowanym śródmiejskim („Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim”) i podobszarami funkcjonalnie z nim powiązаныmi („Zarzecze”, „Osiedle Koszary”. W znacznej liczbie i mierze związane są one z przekształceniami wewnątrz samego podobszaru. W podobszarze zdegradowanym „Dzielnica Kraśnik Fabryczny” planowane i realizowane są projekty o charakterze ogólnomiejskim.

3. Kontynuacja procesu rewitalizacji

Aktualnie na terenie Miasta Kraśnik obowiązuje Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023, przyjęta uchwałą nr XVII/166/2020 Rady Miasta Kraśnik z dnia 30 stycznia 2020 r. LPR został on wpisany do „Wykazu programów rewitalizacji województwa lubelskiego” prowadzonego przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL). Większość wyznaczonego w nim obszaru rewitalizacji zawiera się w granicach wskazanego w niniejszym opracowaniu, obszaru zdegradowanego (pozycja 33 ww. wykazu).

https://rpo.lubelskie.pl/site/assets/files/4788/wykaz_gminnych_programow_rewitalizacji_województwa_lubelskiego.pdf

3.1.5. Obszar rewitalizacji

Zgodnie z treścią art. 10 ustawy o rewitalizacji obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Tak więc, by jakiś fragment gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji, muszą zostać spełnione łącznie trzy warunki:

1. Wykazywać się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk.

Jednostki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji charakteryzują się szczególną koncentracją zjawisk negatywnych przede wszystkim w sferze społecznej oraz dodatkowo przynajmniej w jednej z pozostałych: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Należy przy tym zauważyć, że koncentracja stanów kryzysowych jest najważniejszym czynnikiem, ale nie oznacza automatycznej kwalifikacji fragmentu miasta do obszaru rewitalizacji. Istotne są nie tylko natężenie i charakter stanów kryzysowych, ale także ich wpływ na funkcjonowanie w szerszym kontekście, także całego miasta.

2. Musi być istotny dla rozwoju lokalnego.

Obszar rewitalizacji stanowią najistotniejsze dla rozwoju lokalnego obszary zdegradowane, a ich wybór jest wynikiem oceny strategicznej w sferze zarządzania miastem oraz podejmowanych decyzji. Obszar rewitalizacji powinien obejmować tereny, na których miasto jest w stanie prowadzić działania rewitalizacyjne nie wykraczające poza jej możliwości finansowe i organizacyjne. Przy ocenie strategicznej brane powinny być również pod uwagę: spójność przestrzenna i funkcjonalna pozwalająca wyróżnić specyficzne obszary i je pogrupować, występowanie obiektów i terenów wpisanych do rejestru zabytków lub pełniących funkcje kulturalne, występowanie obiektów i obszarów wymagających działań podnoszących ich efektywność energetyczną, a także możliwość realizacji w ramach procesu rewitalizacji strategii, programów i polityk gminy oraz możliwość kontynuacji procesu rewitalizacji realizowanego dotychczas w ramach Aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2017-2023.

3. Jego powierzchnia nie może przekroczyć 20% obszaru gminy, a liczba ludności nie może być większa niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Wyznaczony obszar zdegradowany zweryfikowano jeszcze pod kątem powyższych, ustawowych kryteriów, ostatecznie wydzielając z przestrzeni miasta pięć wskazanych na wstępie podobszarów rewitalizacji:

- 1) podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim” o powierzchni: 150,0054 ha,
- 2) podobszar rewitalizacji „Zarzecze” o powierzchni: 113,6288 ha,
- 3) podobszar rewitalizacji „Osiedle Koszary” o powierzchni: 11,7040 ha,
- 4) podobszar rewitalizacji „Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym” o powierzchni: 101,8842 ha,
- 5) podobszar z rewitalizacji „Dzielnica Kraśnik Fabryczny” o powierzchni: 68,0631 ha.

Razem podobszary rewitalizacji zajmują powierzchnię: **445,2855 ha**.

łącznie na ww. pięciu podobszarach rewitalizacji zameldowanych jest: **8 950 mieszkańców**.

Planowany, przedłożony do konsultacji społecznych, obszar rewitalizacji spełnia ustawowe warunki związane z maksymalną powierzchnią i liczbą ludności (**17,06% powierzchni i 28,28% mieszkańców** miasta Kraśnik) i pokrywa się w 100% z obszarem zdegradowanym.

Opierając się na wynikach przeprowadzonych analiz na poziomie poszczególnych ulic Miasta Kraśnik zawartych w poniższym streszczeniu diagnozy wyznaczono obszary rewitalizacji obejmujące następujące całe ulice lub ich części wraz z należącymi do nich działkami:

- 1) Adama Mickiewicza
- 2) Armii Krajowej
- 3) Bagno
- 4) Balladyny
- 5) Batalionów Chłopskich
- 6) Bolesława Prusa
- 7) Bóźnicza
- 8) Brzozowa
- 9) Budzyńska
- 10) Cegielniana
- 11) Elizy Orzeszkowej
- 12) Eugeniusza Kwiatkowskiego
- 13) Festiwalowa
- 14) Fryderyka Chopina
- 15) Gabriela Narutowicza
- 16) Gajowa
- 17) Garażowa
- 18) Gen. Władysława Sikorskiego
- 19) Grodzka
- 20) Grunwaldzka
- 21) Hieronima Dekutowskiego „Zapory”
- 22) Jagiellońska
- 23) Jana Kasprowicza
- 24) Jana Kochanowskiego
- 25) Jana Matejki
- 26) Jana Styki
- 27) Jasna
- 28) Józefa Piłsudskiego
- 29) Juliusza Osterwy
- 30) Juliusza Słowackiego
- 31) Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- 32) Kazimierza Juliusza Dworaka
- 33) Kazimierza Pułaskiego
- 34) Klasztorna

- 35) Kolejowa
- 36) Krakowska
- 37) Krańcowa
- 38) Krzywa
- 39) Lipowa
- 40) Lubelska (część)
- 41) Łąkowa
- 42) Łożyskowa
- 43) Marii Dąbrowskiej
- 44) Metalowców
- 45) Mikołaja Kopernika
- 46) Miła
- 47) Mleczarska
- 48) Młyńska
- 49) Mostowa
- 50) Nadstawna
- 51) Niecała
- 52) Niepodległości
- 53) Nowa (część, od strony Szpitala)
- 54) Oboźna
- 55) Obwodowa
- 56) Ogrodowa
- 57) Okopowa
- 58) Olejna
- 59) Orzechowa
- 60) Ostrowiecka
- 61) Parkowe (część, od strony Parku)
- 62) Plac Wolności
- 63) Podleska (część)
- 64) Podwalna
- 65) Polna
- 66) Ractawicka
- 67) Ratuszowa
- 68) Rondo Żołnierzy Wyklętych
- 69) Rybna (część)
- 70) Rycerska
- 71) Rzeczycka
- 72) Sądowa
- 73) Skośna
- 74) Sportowa
- 75) Spółdzielcza
- 76) Stanisława Małachowskiego
- 77) Stefana Lelka-Sowy
- 78) Strażacka

- 79) Stroma
- 80) Szewska
- 81) Szkolna
- 82) Śliska
- 83) Tadeusza Kościuszki
- 84) Tęczyńskich
- 85) Towarowa
- 86) Tysiąclecia
- 87) Ułańska (część, od strony boiska)
- 88) Urzędowska (część)
- 89) Wałowa
- 90) Wąska
- 91) Wesoła
- 92) Wierzbowa
- 93) Wojskowa
- 94) Zaklikowska
- 95) Zamkowa
- 96) Zgoda
- 97) Zygmunta Krasińskiego
- 98) Żwirki i Wigury

Z uwagi na fakt, że obszar zdegradowany obejmuje tereny najsilniej nasycone występowaniem problemów społecznych i współwystępowaniem problemów środowiskowych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, a zatem najbardziej wymagających kompleksowej interwencji, za obszar zdegradowany uznano obszary związane z niżej wymienionymi ulicami Miasta Kraśnik.

Obszar rewitalizacji został podzielony na **pięć podobszarów**:

1) podobszar rewitalizacji „**Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim**”:

- Krzywa
- Rzeczycka
- Zaklikowska
- Śliska
- Szewska
- Stroma
- Skośna
- Miła
- Bagno
- Batalionów Chłopskich
- Wałowa
- Gabriela Narutowicza
- Podleska (część)
- Strażacka
- Ogrodowa

- Rycerska
  - Jasna
  - Marii Dąbrowskiej
  - Wierzbowa
  - Wąska
  - Szkolna
  - Plac Wolności
  - Olejna
  - Ratuszowa
  - Tadeusza Kościuszki
  - Młyńska
  - Cegielniana
  - Kazimierza Pułaskiego
  - Polna
  - Mleczarska
  - Józefa Piłsudskiego
  - Festiwalowa
  - Zamkowa
  - Klasztorna
  - Tęczyńskich
  - Okopowa
  - Podwalna
  - Krakowska
  - Wesoła
  - Niecała
  - Bóźnicza
  - Zgoda
  - Grodzka
  - Mostowa
  - Jagiellońska
  - Parkowa (część, od strony Parku)
  - Oboźna
  - Rybna (część)
  - Rondo Żołnierzy Wyklętych
  - Lubelska (część)
  - Krańcowa
  - Łąkowa
  - Bolesława Prusa
  - Nadstawna
  - Budzyńska
- 2) podobszar rewitalizacji „Zarzecze”:
- Armii Krajowej
  - Lubelska (część)

- Urzędowska (część)
- Ostrowiecka
- Tysiąclecia
- Spółdzielcza
- Jana Kochanowskiego
- Sądowa
- Juliusza Osterwy

3) podobszar rewitalizacji „**Osiedle Koszary**”:

- Urzędowska (część)
- Fryderyka Chopina
- Mikołaja Kopernika
- Kazimierza Juliusza Dworaka
- Ułańska (część, strony od boiska)
- Nowa (część, od strony Szpitala)

4) podobszar rewitalizacji „**Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym**”:

- Kolejowa
- Obwodowa
- Towarowa
- Stanisława Małachowskiego
- Lipowa
- Wojskowa
- Orzechowa
- Brzozowa
- Gajowa

5) podobszar rewitalizacji „**Dzielnica Kraśnik Fabryczny**”:

- Juliusza Słowackiego
- Balladyny
- Adama Mickiewicza
- Jana Kasprowicza
- Zygmunta Krasińskiego
- Elizy Orzeszkowej
- Gen. Władysława Sikorskiego
- Jana Styki
- Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Racławicka
- Jana Matejki
- Grunwaldzka
- Łożyskowa
- Żwirki i Wigury
- Sportowa

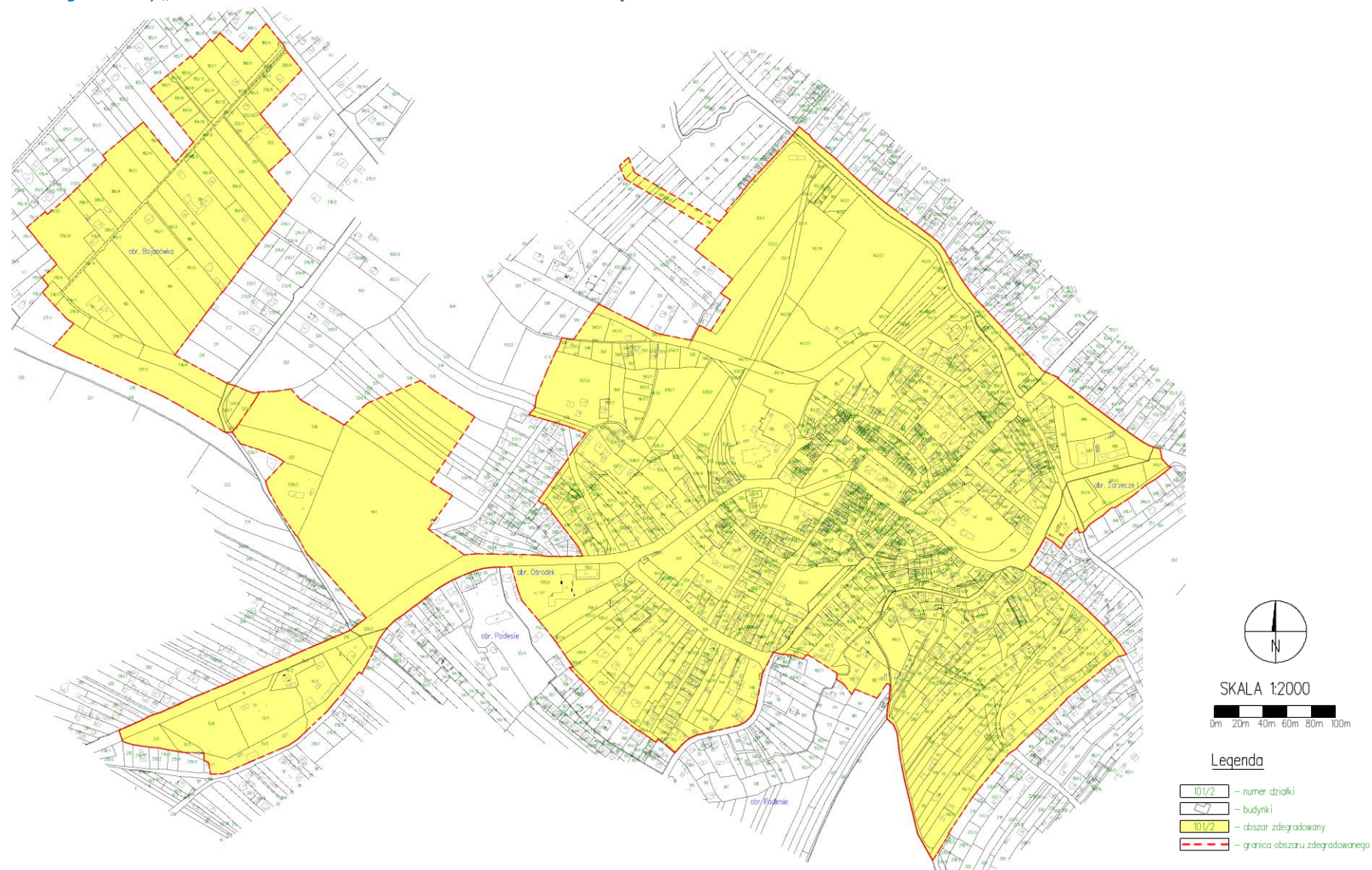
- Eugeniusza Kwiatkowskiego
- Garażowa
- Niepodległości
- Hieronima Dekutowskiego „Zapory”
- Metalowców
- Grunwaldzka
- Stefana Lelka-Sowy

Łączna powierzchnia tak wyznaczonego **obszaru rewitalizacji** pokrywa się w 100% z obszarem zdegradowanym i wynosi **445,2855 ha**, tj. **17,06%** powierzchni miasta Kraśnik, zamieszkuje go **8 950 mieszkańców**, zameldowanych na terenie miasta, czyli **28,28%** mieszkańców Miasta Kraśnik.

Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia przesłanki określone w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Nazwa podobszaru rewitalizacji	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
Podobszar rewitalizacji „ Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim ”	1 306	150,0054
Podobszar rewitalizacji „ Zarzecze ”	2 380	113,6288
Podobszar rewitalizacji „ Osiedle Koszary ”	561	11,7040
Podobszar rewitalizacji „ Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym ”	247	101,8842
Podobszar rewitalizacji „ Dzielnica Kraśnik Fabryczny ”	4 456	68,0631
RAZEM:	8 950	445,2855

Mapa 11. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Krańickim – część 1”.

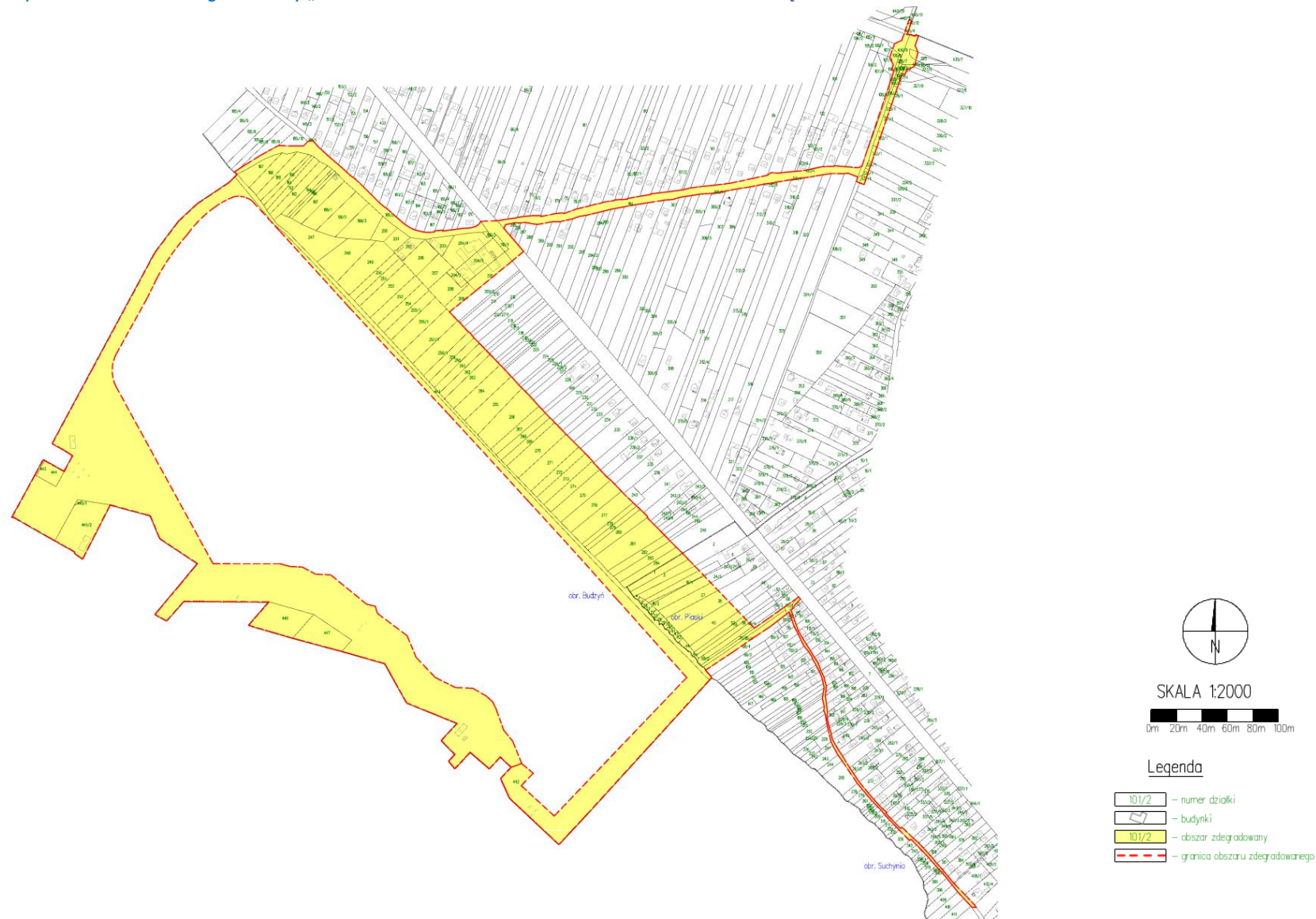

Mapa 12. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Krańskim – część 2”.

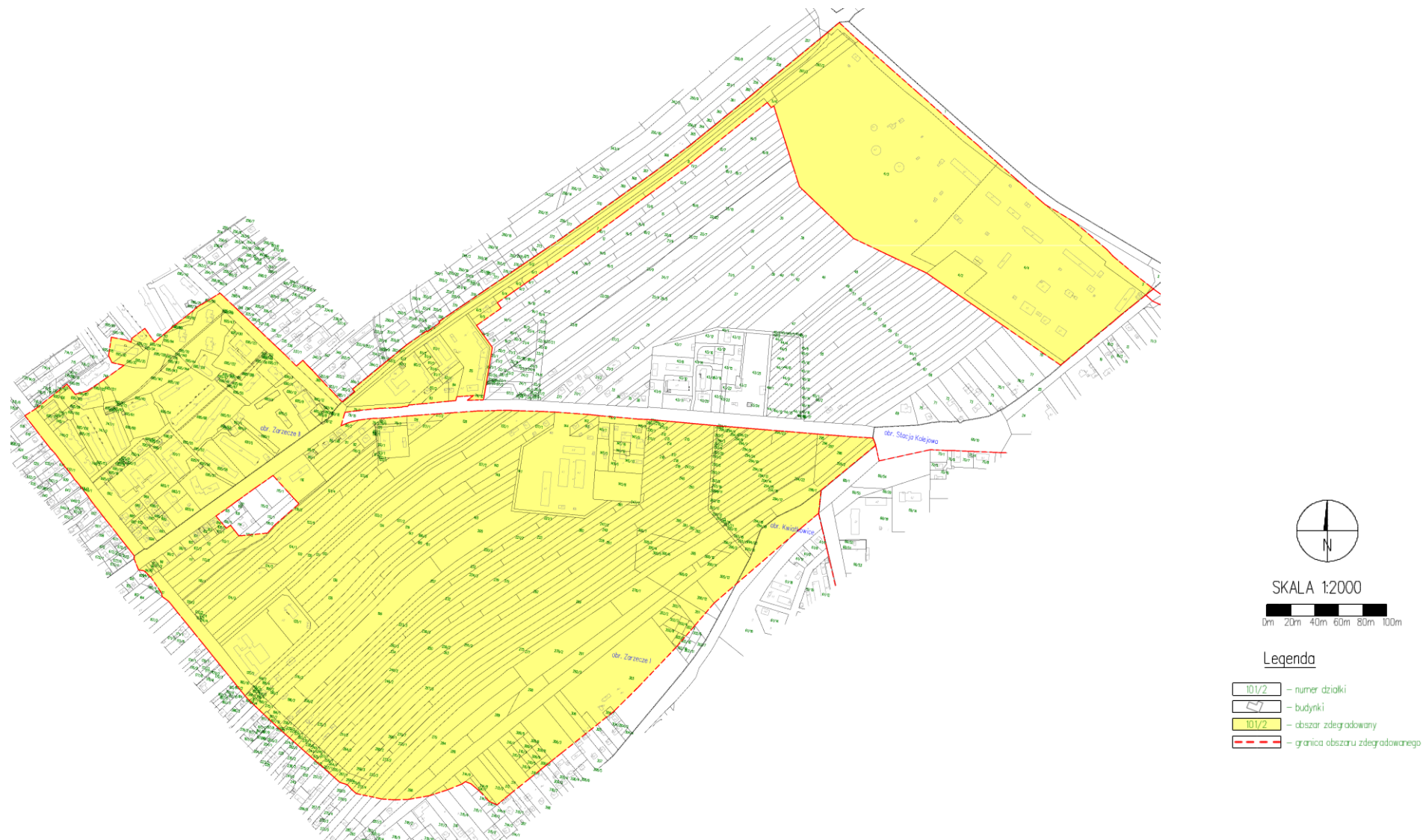

Mapa 13. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Krańnickim – część 3”.

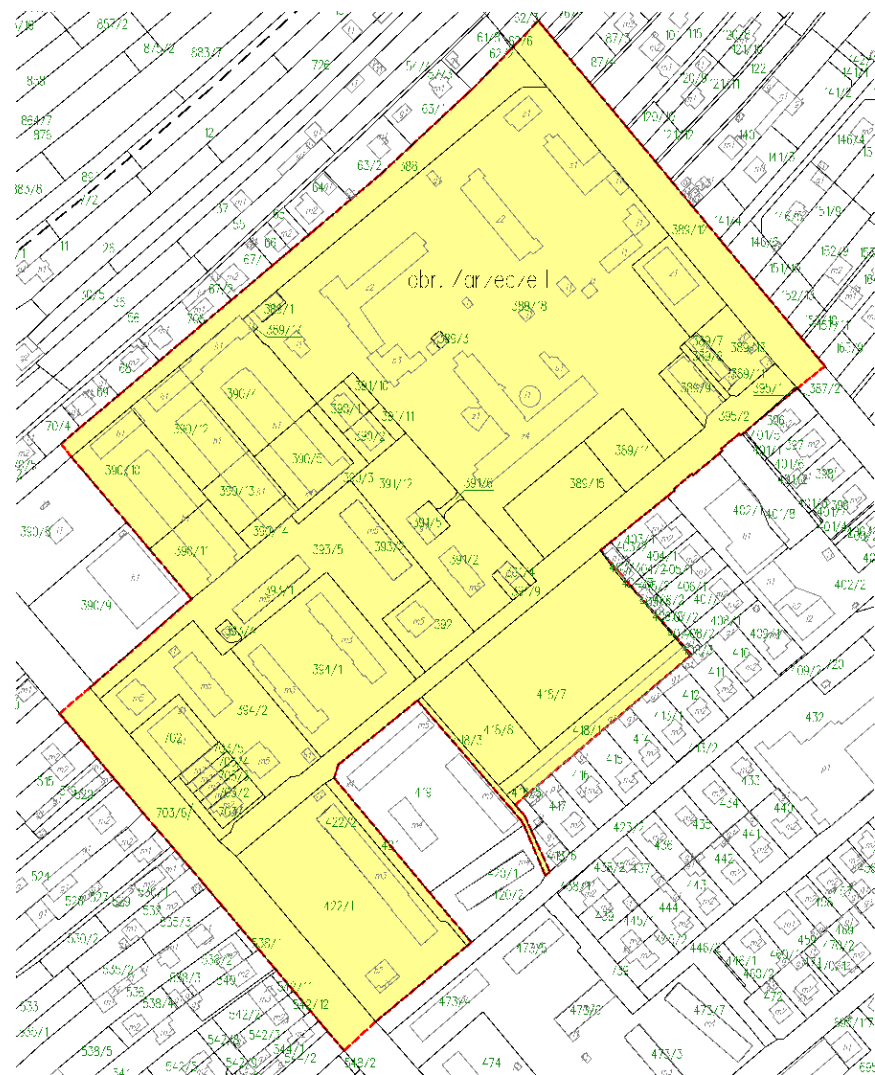

Mapa 14. Podobszar zdegradowany „Zarzecze”.

Mapa 15. Podobszar zdegradowany „Osiedla Koszary”.

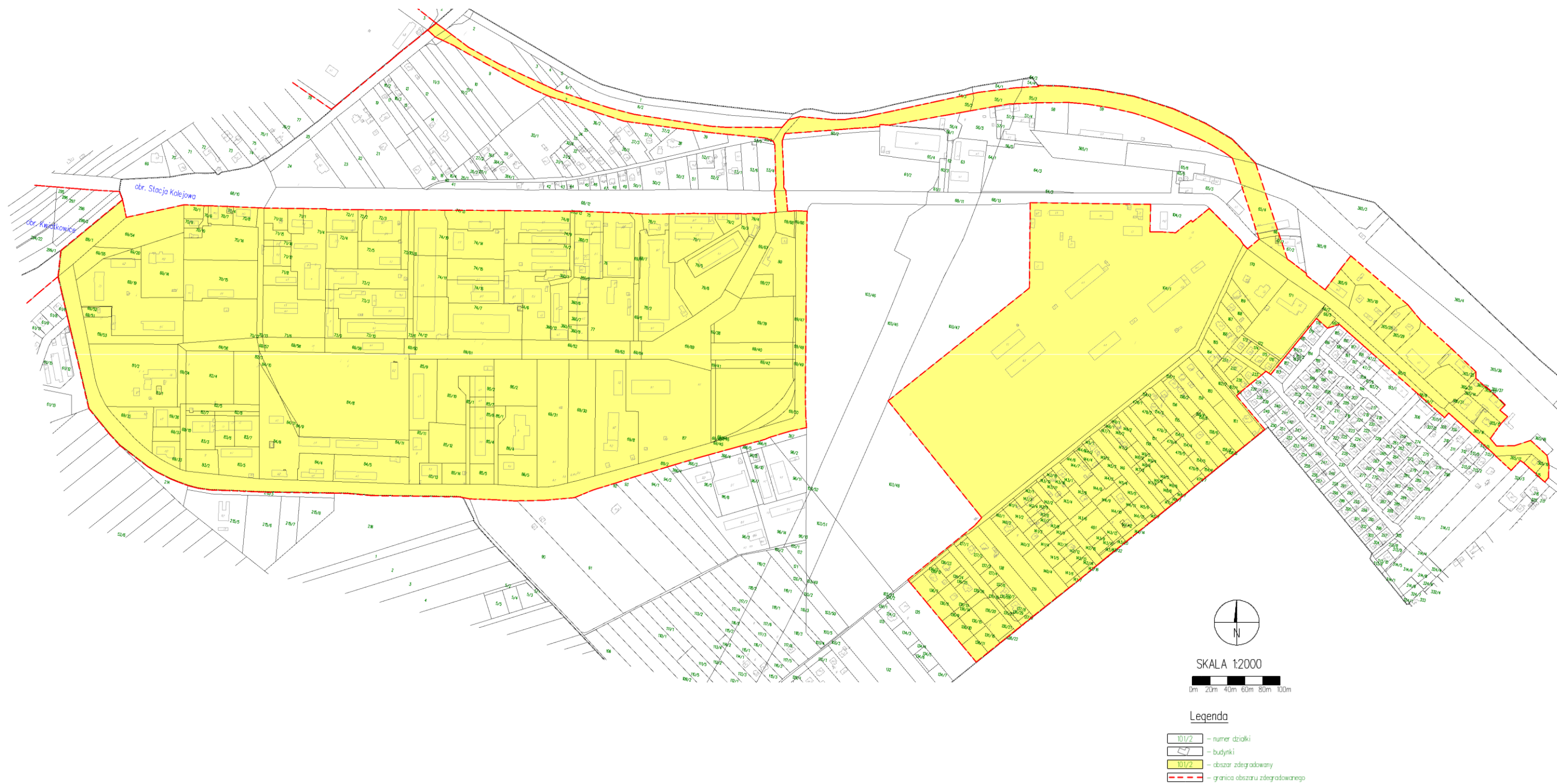

SKALA 1:2000
0m 20m 40m 60m 80m 100m

Legenda

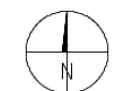
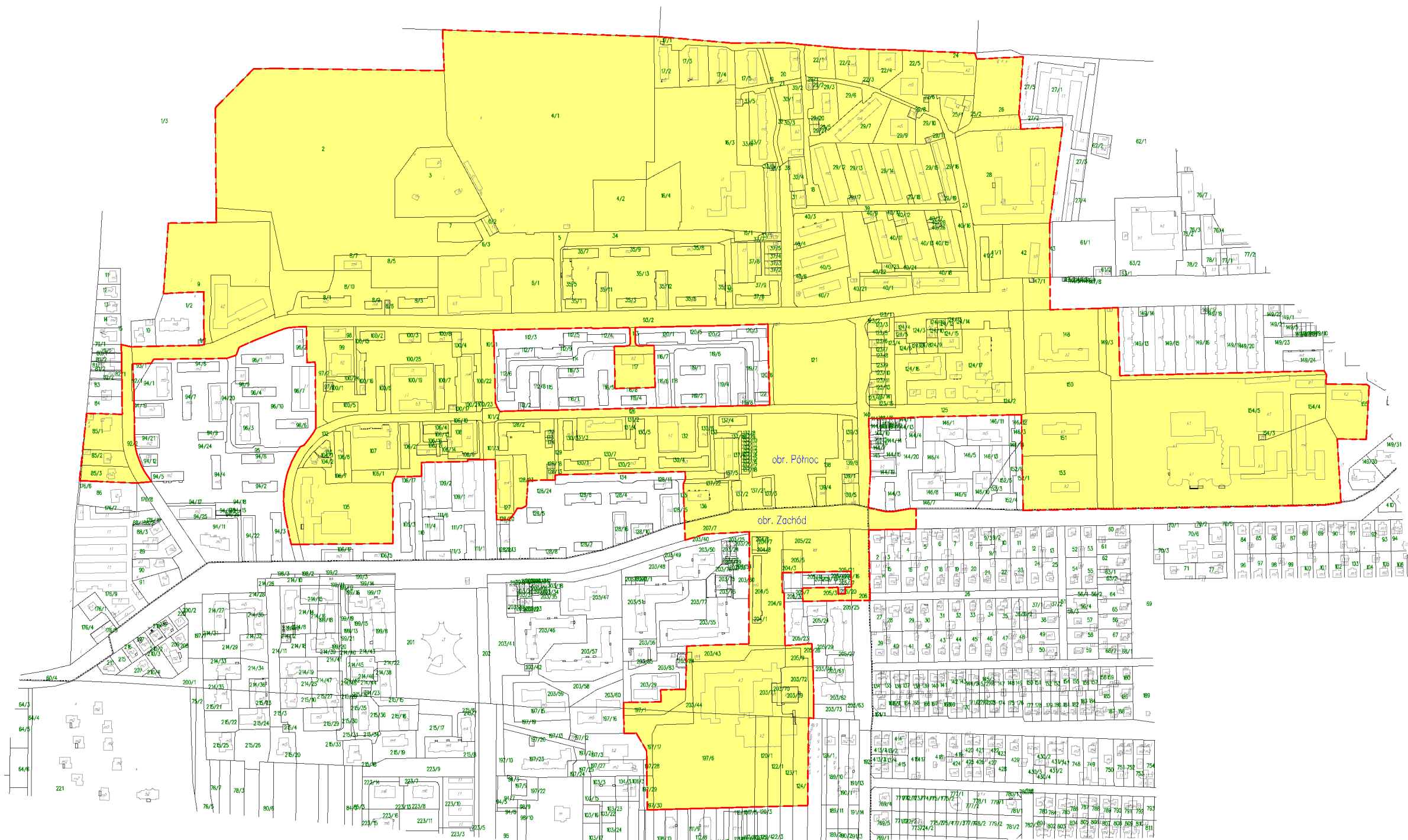
- 101/2 - numer działki
- budynki
- 101/2 - obszar zdegradowany
- granica obszaru zdegradowanego

Mapa 16. Podobszar zdegradowany „Stacja Kolejowa z obszarem przemysłowym”.

Mapa 17. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”.

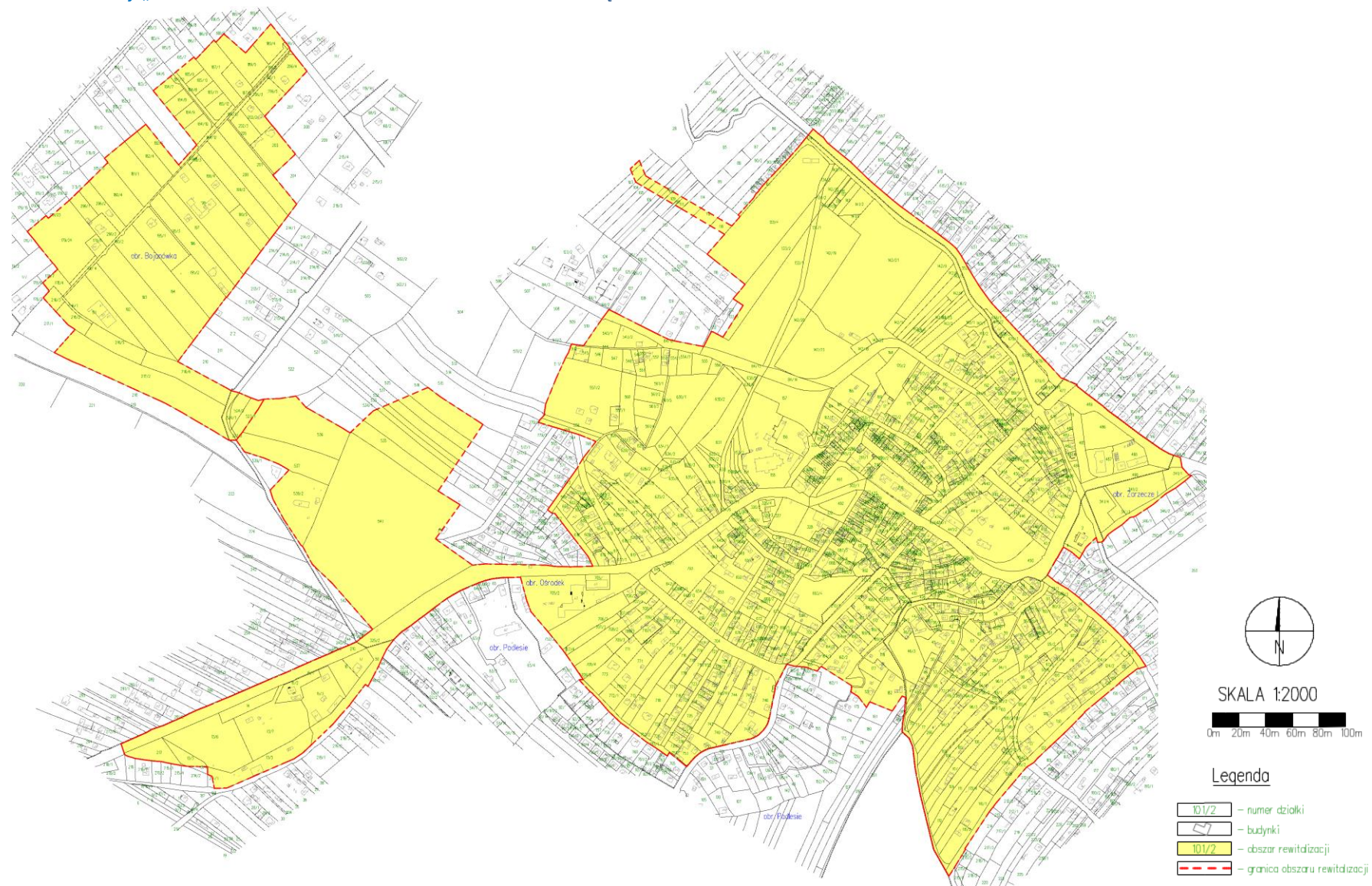
SKALA 1:2000

0m 20m 40m 60m 80m 100m

Legenda

- 101/2 – numer działki
- budynki
- 101/2 – obszar zdegradowany
- granica obszaru zdegradowanego

Mapa 18. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 1”.

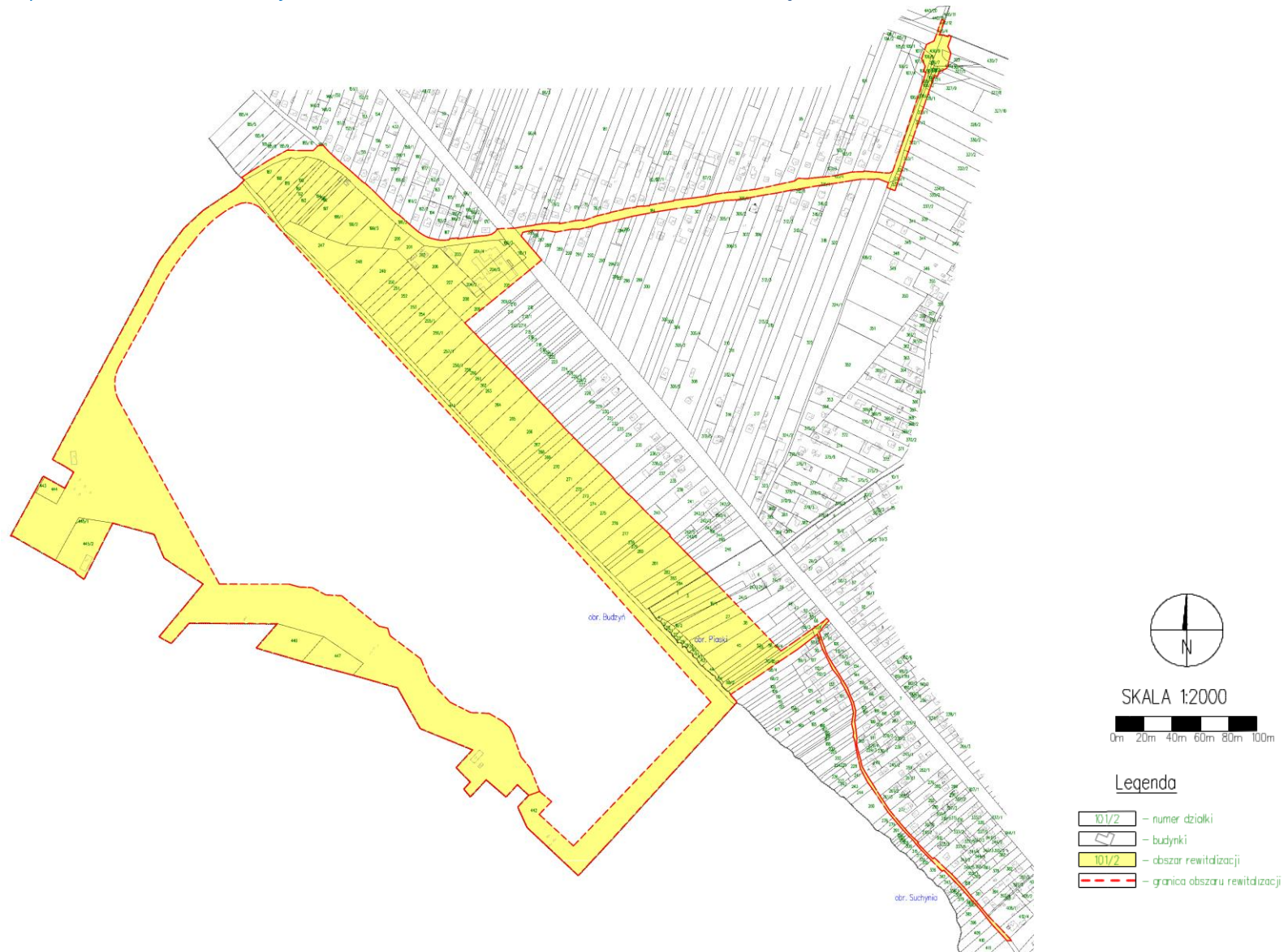

Mapa 19. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Krańskim – część 2”.

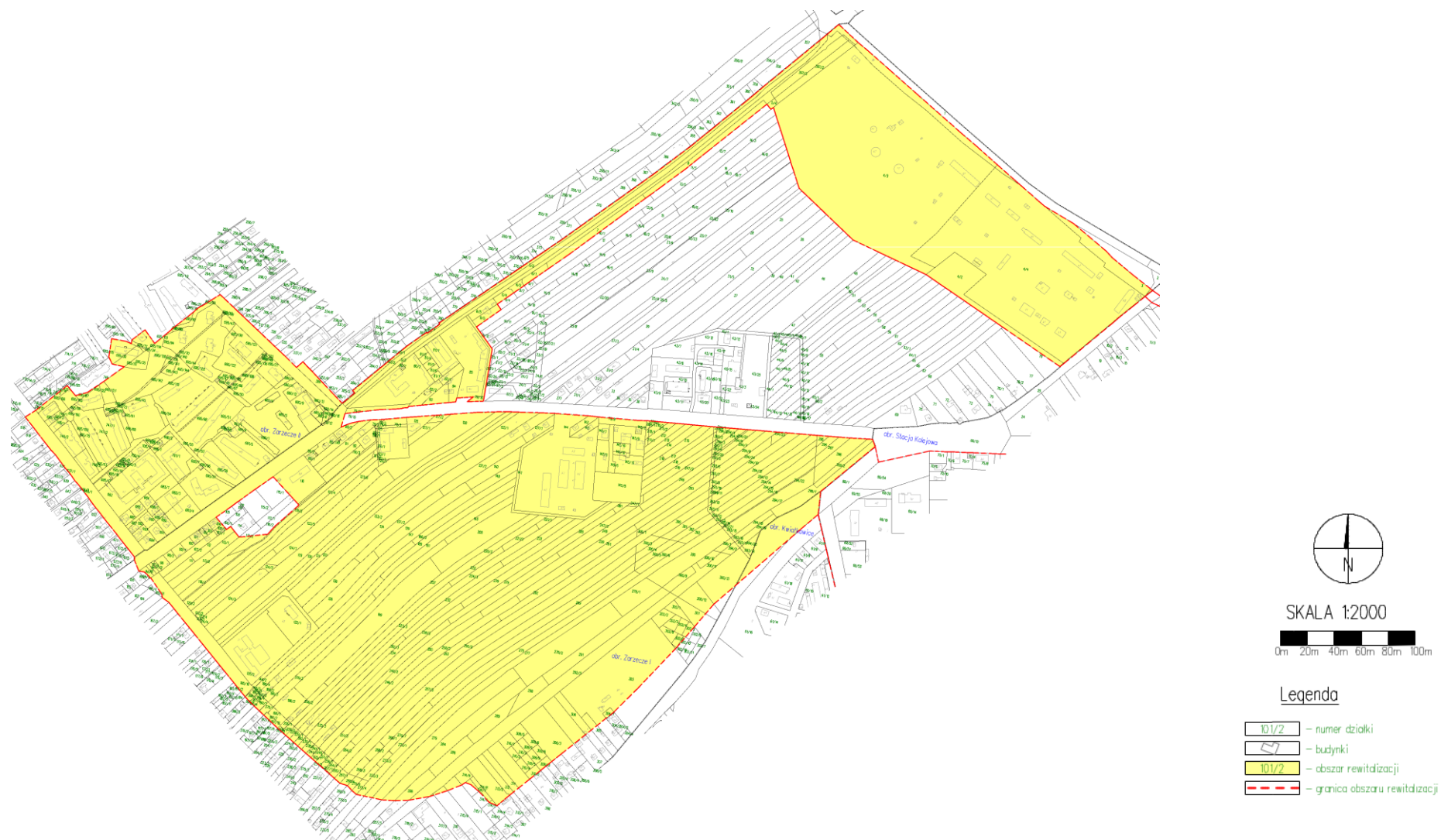

Mapa 20. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Krańskim – część 3”.

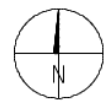
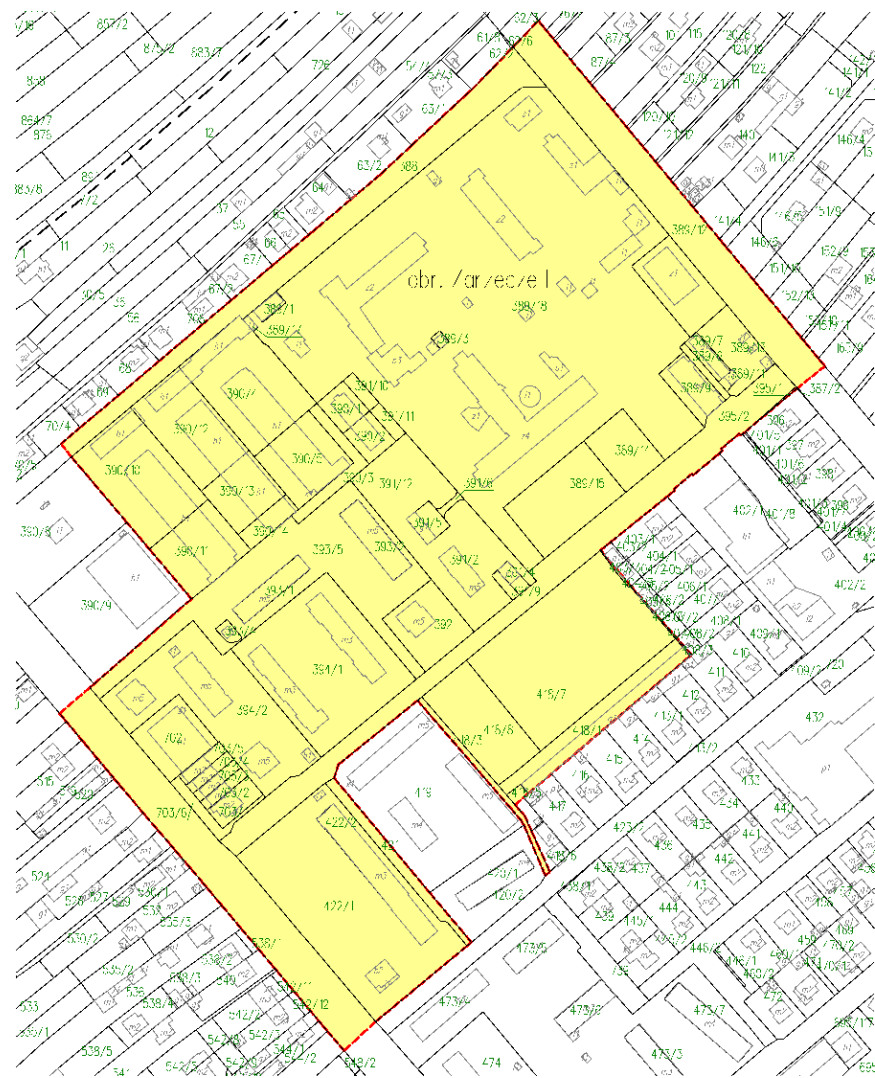

Mapa 21. Podobszar rewitalizacji „Zarzecze”.

Mapa 22. Podobszar rewitalizacji „Osiedla Koszary”.

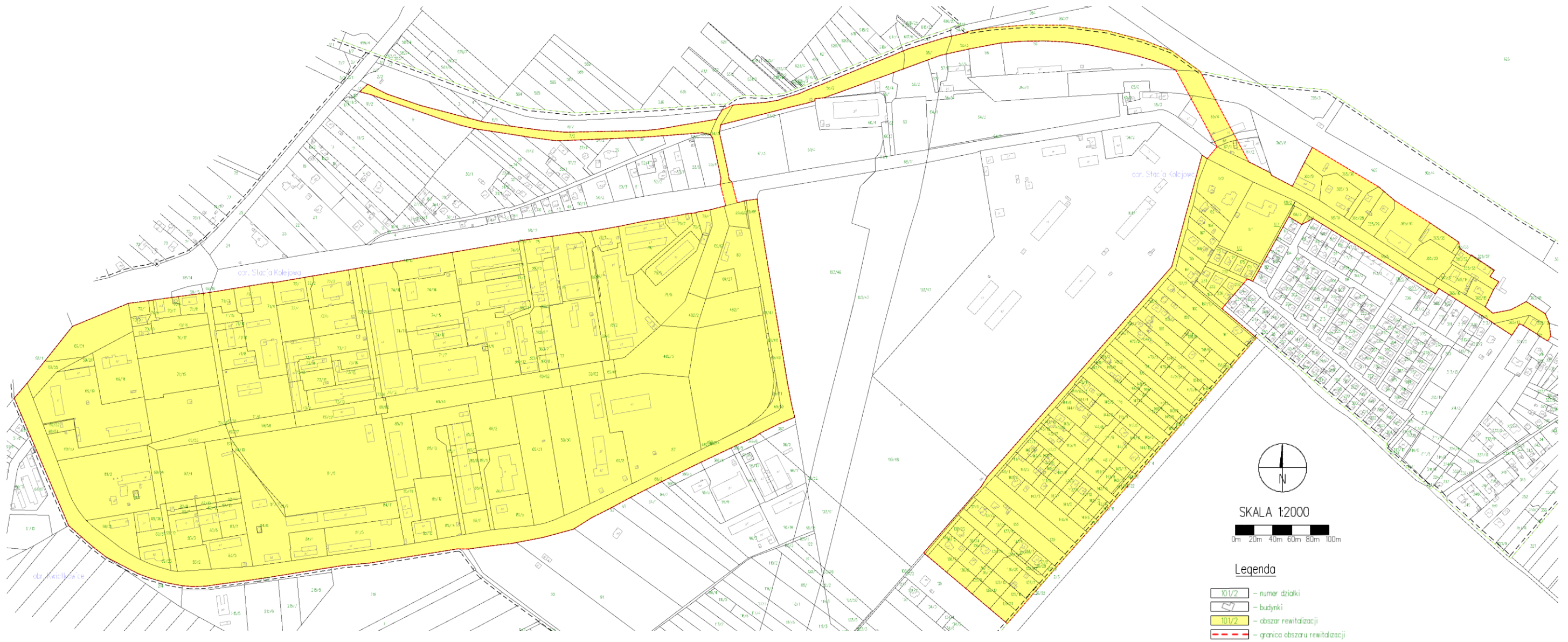

SKALA 1:2000
0m 20m 40m 60m 80m 100m

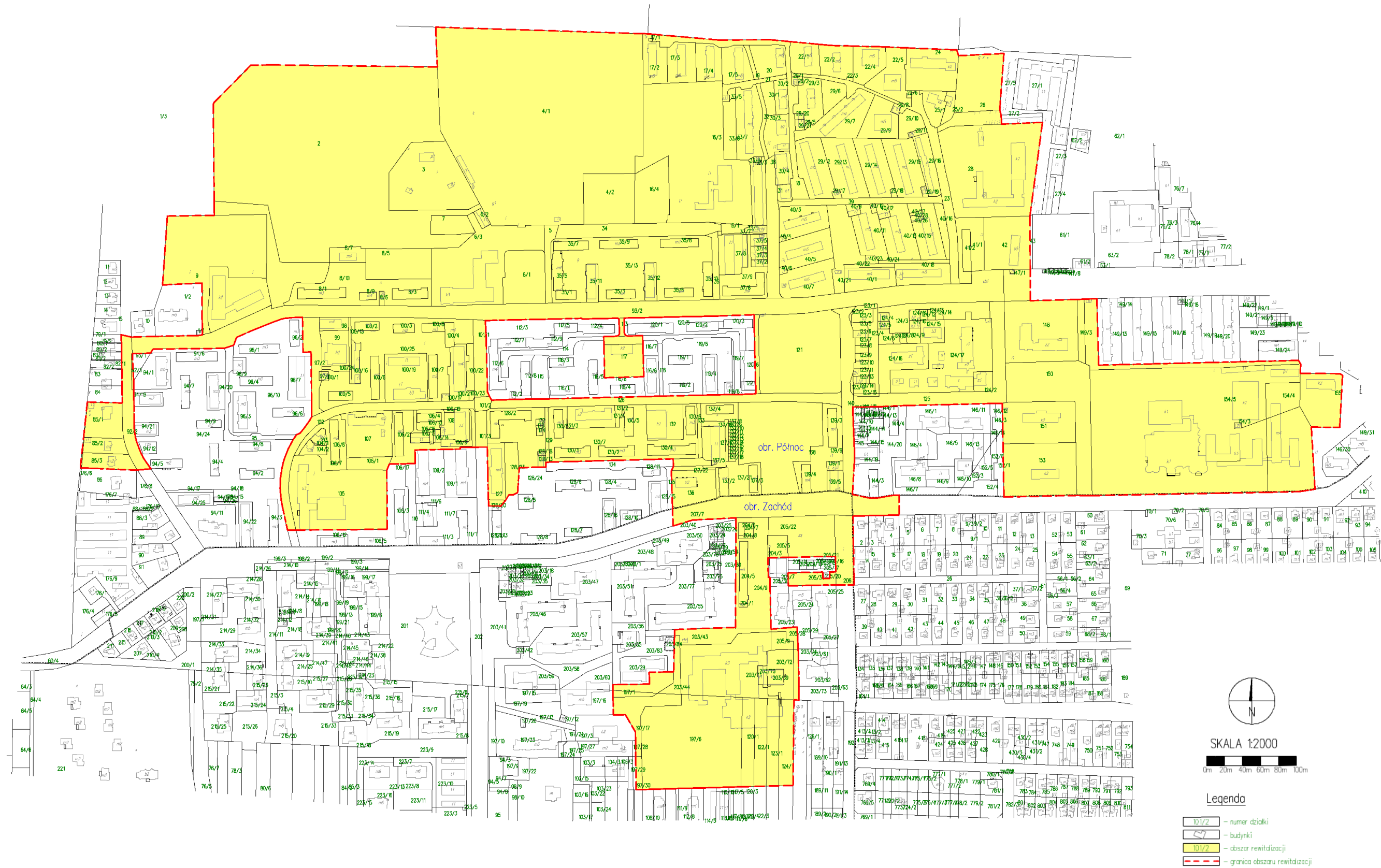
Legenda

- 101/2 - numer działki
- budynki
- 101/2 - obszar rewitalizacji
- granica obszaru rewitalizacji

Mapa 23. Podobszar rewitalizacji „Stacja Kolejowa z obszarem przemysłowym”.

Mapa 24. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”.

4. Potencjały i problemy obszaru rewitalizacji – podsumowanie szczegółowej diagnozy

W ramach podsumowania wniosków ze szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji zestawiono potencjały i problemy zidentyfikowane podczas przeprowadzonych badań. Staną się one podstawą do określenia kierunków działań, a następnie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Potencjały i problemy obszaru rewitalizacji zostały podzielone na sfery rozwojowe.

1. Sfera społeczna

Potencjały:

- doświadczone służby miejskie wspierające osoby ubogie,
- stosunkowo jeszcze mała grupa osób wymagająca wsparcia, pozwalająca na pracę indywidualną,
- rozwinięta infrastruktura oświatowa i wychowania,
- rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego,
- rozwój edukacji i kompetencji w dziedzinie robotyki / nowych technologii,
- społeczność zgromadzona wokół dziedziny robotyki oraz zespół wykwalifikowanych mentorów.

Problemy:

- nasilające się problemy demograficzne i procesy starzenia się społeczeństwa (ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców, wysokie obciążenie demograficzne),
- strukturalny charakter zjawiska bezrobocia,
- rosnąca liczba seniorów, a wśród niej coraz większa grupa osób w trudnej sytuacji finansowej, która z uwagi na poziom dochodów nie może być wsparta przez MOPS, ale też, ze względu na ponoszone koszty i pozostający dochód rozporządzalny, kwalifikuje się do grupy osób ubogich,
- zwiększająca się liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej,
- konieczność zabezpieczenia różnego rodzaju usług publicznych (bezpłatnych) dla coraz większej liczby osób starszych, którym niskie dochody nie pozwalają na korzystanie z komercyjnej oferty czasu wolnego, usług opiekuńczych itp.,
- wzrost udziału osób pobierających świadczenia w sposób długotrwały, co bardzo utrudnia aktywizację społeczną i zawodową,
- występowanie coraz większej liczby osób, dla których źródłem ubóstwa nie jest brak pracy, lecz zbyt niskie dochody, niepokrywające rosnących kosztów życia (zjawisko ubóstwa pracujących),
- czynniki makroekonomiczne mogące wpłynąć na zasadniczą zmianę sytuacji na części rynku pracy (szczególnie usługi, handel) oraz zwiększenie poziomu bezrobocia w tych branżach,

- pozostawanie w rejestrach PUP osób najgłębiej wykluczonych, najbardziej oddalonych od rynku pracy, których aktywizacja zawodowa wymaga ponadstandardowych działań,
- niewystarczające działania w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnościami,
- problem ubóstwa niedostrzegalny przez młodzież,
- konieczność utrzymania infrastruktury społecznej, często zbyt rozbudowanej w stosunku do malejącej liczby mieszkańców,
- niewystarczające wsparcie organizacji pozarządowych,
- brak koordynacji współpracy między działającymi w mieście organizacjami pozarządowymi,
- niewystarczająca ilość przestrzeni (lokali), w których organizacje pozarządowe mogłyby prowadzić swoją działalność,
- brak lokalnych liderów/animatorów życia społecznego, organizacji, które katalizowałyby rozwój więzi społecznych, szczególnie widoczny w centrum miasta, gdzie społeczność jest najbardziej zatomizowana,
- rosnące wydatki na edukację i niewystarczająca kwota subwencji oświatowej,
- konieczność dostosowania infrastruktury społecznej do potrzeb zmieniającego się profilu użytkownika,
- brak wystarczającej ilości mieszkań komunalnych.

2. Sfera gospodarcza

Potencjały:

- przemysłowy profil miasta (wizerunek – tradycje przemysłowe, kadra, infrastruktura),
- wolne tereny możliwe do przekształcenia w tereny inwestycyjne,
- długookresowa korzystna koniunktura na rynku pracy, wzrastająca liczba MŚP, spadające bezrobocie oraz zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej.

Problemy:

- spadek liczby firm w ostatnim roku,
- występowanie czynników ograniczających rozwój przedsiębiorczości (niewystarczająca powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych),
- niska koncentracja podmiotów z sektora kreatywnego, innowacyjnego oraz przemysłu czasu wolnego,
- niekorzystne zmiany sytuacji w otoczeniu społeczno-gospodarczym oraz rosnąca niepewność rynku i pogorszenie nastrojów wśród przedsiębiorców odnośnie perspektywy prowadzonej przez nich działalności,
- zmiany zachowań konsumenckich spowodowane wysoką inflacją, negatywnie oddziałujące na niektóre branże, szczególnie w zakresie przemysłów czasu wolnego,
- w związku z inflacją i kryzysem energetycznym zagrożone funkcjonowanie lokalnych przedsiębiorstw, szczególnie z branży gastronomicznej, usługowej i handlowej, których znaczna część zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji,

- ryzyko znaczących redukcji zatrudnienia i likwidacji części firm, a co za tym – wzrostu bezrobocia,
- silna konkurencja dla małych działalności gospodarczych w centrum miasta ze strony galerii handlowych.

3. Sfera środowiskowa

Potencjały:

- brak uciążliwych zakładów produkcyjnych oddziałujących negatywnie na środowisko naturalne,
- warunki geograficzne i krajobrazowe sprzyjające wykorzystywaniu OZE oraz zapewniające ich wysoką efektywność,
- funkcjonowanie Kraśnickiego Klastra Energii,
- parki miejskie na obszarze rewitalizacji,
- wysoka atrakcyjność Kraśnika pod kątem inwestycyjnym, krajobrazowym i turystycznym.

Problemy:

- niska jakość powietrza w sezonie grzewczym,
- niezadawalająca jakość selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- niewystarczająca liczba stacji pomiarowych jakości powietrza,
- niezaspokojone potrzeby w zakresie montażu OZE,
- uciążliwość hałasu komunikacyjnego.

4. Sfera przestrzenno- funkcjonalna

Potencjały:

- dostępność komunikacyjna (połączenie z S 19, bliska odległość do lotniska),
- dostęp do wielkopowierzchniowych terenów zieleni, wody o dużym potencjale do rozwoju funkcji społecznych, w tym kultury, rekreacji i rozrywki (Zalew Kraśnicki),
- dostępne tereny pod rozwój budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego,
- wspólna komunikacja publiczna (działalność Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego Ziemi Kraśnickiej),
- dobra dostępność do placówek przedszkoli, szkół podstawowych, boisk sportowych, placów zabaw, siłowni zewnętrznych, przystanków komunikacji publicznej.

Problemy:

- luki i braki w infrastrukturze komunikacyjnej i transportowej w wymiarze wewnętrznym (niskie parametry techniczne i użytkowe części dróg, brak nowoczesnego centrum przesiadkowego w Kraśniku Fabrycznym),
- niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego (brak profesjonalnej oferty turystycznej, słaby potencjał bazy noclegowej i gastronomicznej),

- niezadawalająca dostępność do infrastruktury rekreacyjnej (m.in. placów zabaw, boisk, stref aktywności),
- mało rozwinięta sieć dróg rowerowych,
- brak rozdzielenia różnych uczestników ruchu drogowego (piesi, rowerzyści, hulajnogi), skutkujący ryzykiem potrażeń,
- preferencja dla ruchu samochodowego względem pieszego, co jest szczególnie dokuczliwe w obszarze centrum,
- niewykorzystany potencjał zagospodarowania przestrzennego rynku,
- brak harmonii ładu przestrzennego w pobliżu rynku,
- brak lokalnych regulacji prawnych, które umożliwiłyby władzom samorządowym skuteczne opanowanie chaosu reklamowego,
- brak opracowania waloryzującego przestrzenie publiczne w mieście, określającego ich funkcje docelowe, przy jednoczesnym niskim standardzie części przestrzeni publicznych,
- ograniczona liczba miejsc parkingowych w stosunku do wzrastającej liczby gospodarstw domowych posiadających samochód (bardzo wysoki wskaźnik liczby samochodów osobowych na 1000 ludności) i związana z tym presja na ograniczanie terenów publicznych w sąsiedztwie zabudowy wielorodzinnej i przekształcanie ich w kolejne miejsca postojowe,
- brak spójnej sieci dróg rowerowych,
- wysoki odsetek dojeżdżających do pracy lub szkoły samochodem.

5. Sfera techniczna

Potencjały:

- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, (baseny, hale sportowo-widowiskowe, ścieżki rowerowe, parki, "Orliki", korty tenisowe).

Problemy:

- wysoki średni wiek budynków komunalnych na obszarze rewitalizacji,
- duża koncentracja budynków o niedostatecznym, dopuszczającym lub dostatecznym stanie technicznym w centrum miasta,
- potrzeby remontowe zasobu komunalnego znacznie większe od możliwości finansowych miasta,
- niewielki odsetek budynków wielorodzinnych posiadających windy,
- słaba dostępność do centralnej sieci ciepłowniczej w jednostkach peryferyjnych,
- wciąż duży odsetek budynków opalanych paliwami stałymi,
- ograniczenie zainteresowania wymianą kotłów na paliwo stałe na inne ekologiczne źródła energii w wyniku kryzysu energetycznego,
- znaczący wzrost kosztów ogrzania budynków oznaczający drastyczny spadek środków na działania remontowe,
- wciąż duże potrzeby w zakresie termomodernizacji, zarówno jeśli chodzi o kamienice, jak i zabudowę jednorodzinną,

- bariery architektoniczne w dostosowaniu przejść dla pieszych dla osób ze specjalnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami,
- dekapitalizacja substancji mieszkaniowej, włącznie z pojawianiem się pustostanów,
- niewystarczające dostosowanie miejsc parkingowych i budynków użyteczności publicznej do osób ze specjalnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami,
- niewystarczająco rozwinięty monitoring miejski.

Spis map, tabel, zdjęć i schematów

- Mapa 1. Położenie Miasta Kraśnik na tle Polski i województwa lubelskiego.
- Mapa 2. Położenie Miasta Kraśnik na tle powiatu kraśnickiego.
- Mapa 3. Położenie Miasta Kraśnik na tle krainy geograficznej Rostocze.
- Mapa 4. Położenie Miasta Kraśnik względem przebiegu Via Carpatia.
- Mapa 5. MOF Kraśnika na tle OSI Miejskich Obszarów Funkcjonalnych województwa lubelskiego.
- Mapa 6. OSI Rostocze.
- Mapa 7. Stopa bezrobocia w 2021 r. w powiecie kraśnickim na tle innych powiatów województwa lubelskiego.
- Mapa 8. Ukształtowanie terenu Miasta Kraśnik.
- Mapa 9. Położenie wszystkich obszarów chronionych na terenie Miasta Kraśnik.
- Mapa 10. Położenie użytku ekologicznego w Dolinie Wyżnicy.
- Mapa 11. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 1”.
- Mapa 12. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 2”.
- Mapa 13. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 3”.
- Mapa 14. Podobszar zdegradowany „Zarzecze”.
- Mapa 15. Podobszar zdegradowany „Osiedla Koszary”.
- Mapa 16. Podobszar zdegradowany „Stacja Kolejowa z obszarem przemysłowym”.
- Mapa 17. Podobszar zdegradowany „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”.
- Mapa 18. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 1”.
- Mapa 19. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 2”.
- Mapa 20. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim – część 3”.
- Mapa 21. Podobszar rewitalizacji „Zarzecze”.
- Mapa 22. Podobszar rewitalizacji „Osiedla Koszary”.
- Mapa 23. Podobszar rewitalizacji „Stacja Kolejowa z obszarem przemysłowym”.
- Mapa 24. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”.
-
- Tabela 1. Powierzchnia Miasta Kraśnik objęta obowiązującymi i uchwalonymi MPZP w latach 2017-2022.
- Tabela 2. Powierzchnia Miasta Kraśnik objęta obowiązującymi i uchwalonymi MPZP w latach 2017-2022.
- Tabela 3. Rodziny objęte pomocą społeczną w Mieście Kraśnik w latach 2017 – 2022.
- Tabela 4. Udzielona pomoc społeczna w Mieście Kraśnik w latach 2017 – 2022.
- Tabela 5. Wydatki na świadczenia rodzinne, świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze 500+ w latach 2017-2022 (w PLN).
- Tabela 6. Liczba świadczeniobiorców w latach 2017-2022 (świadczenie pobierane co miesiąc).
- Tabela 7. Liczba świadczeń rodzinnych i ich wartość w latach 2017-2022.
- Tabela 8. Rodzaje oraz koszty świadczeń udzielonych przez MOPS w Kraśniku w latach 2017-2022.
- Tabela 9. Liczba osób korzystających ze wszystkich form pomocy społecznej w podziale na poszczególne ulice Miasta Kraśnik.
- Tabela 10. Liczba osób korzystających ze wszystkich form pomocy społecznej w podziale na poszczególne ulice Miasta Kraśnik.
- Tabela 11. Podmioty gospodarcze w poszczególnych sektorach funkcjonujących w latach 2017 – 2022 w Mieście Kraśnik.
- Tabela 12. Koncentracja aktywności firm z sektora prywatnego przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.
- Tabela 13. Ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu Miasta Kraśnik w 2022 r.
- Tabela 14. Ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych z terenu Miasta Kraśnik w 2022 r.
- Tabela 15. Ilość odpadów komunalnych zebranych w PSZOK w 2022 r.
- Tabela 16. Ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych zebranych z terenu Miasta Kraśnik w 2022 r.
- Tabela 17. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

Tabela 18. Wykaz obiektów Miasta Kraśnik objętych ochroną konserwatorską.

Tabela 19. Zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 20. Poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną i jakość terenów publicznych przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

Tabela 21. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Miasta Kraśnik.

Tabela 22. Charakterystyka energetyczna zasobów mieszkaniowych Miasta Kraśnik.

Tabela 23. Stopień i skala degradacji stanu technicznego budynków i obiektów użyteczności publicznej i o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów, w szczególności w zakresie efektywności energetycznej i ochrony środowiska przy poszczególnych ulicach Miasta Kraśnik.

Zdjęcie 1. Miasto Kraśnik z lotu drona – zabudowa mieszkaniowa po obydwu stronach ul. Urzędowskiej.

Zdjęcie 2. „Przystanek Kraśnik”.

Zdjęcie 3. Zespół urbanistyczny Kraśnika.

Zdjęcie 4. Zespół kościoła pod wezwaniem Wniebowzięcia NPM i d. Klasztoru Kanoników Regularnych.

Zdjęcie 5. Zespół d. kościoła szpitalnego, ob. rektoralnego pod wezwaniem Ducha Świętego.

Zdjęcie 6. Szpital przykościelny tzw. dworek modrzewiowy przy ul. Narutowicza.

Zdjęcie 7. Dwie synagogi (Duża i Mała) przy ul. Bóźnicznej.

Schemat 1. Podział negatywnych zjawisk na sfery.